

Končno vrednotenje izvajanja ukrepov ESS za spodbujanje socialne vključenosti in zagotavljanja enakih možnosti v obdobju 2007–2013

KONČNO POROČILO

PRIZMA
Fundacija za izboljšanje zaposlitvenih
možnosti

Ljubljana, junij 2015

POVZETEK

Evalvacijsko poročilo je pripravljeno kot rezultat neodvisnega končnega vrednotenja podjetja Pitija, svetovanje d. o. o., v sodelovanju z Fundacijo za izboljšanje zaposlitvenih možnosti Prizma. Izvajalca vrednotenja sta bila izbrana na osnovi javnega naročila male vrednosti po predhodni objavi JN 26/2014 Službe Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko.

Končno vrednotenje se je izvajalo med februarjem in majem 2015. Presečni datum vrednotenja je bil 15. 3. 2015.

Predmet končnega vrednotenja

Predmet javnega naročila je bilo končno vrednotenje četrte razvojne prioritete ESS 2007–2013 'Spodbujanje socialne vključenosti in zagotavljanje enakih možnosti'.

Predmet končnega vrednotenja so bili instrumenti, ki so se izvajali v okviru treh prednostnih usmeritev četrte razvojne prioritete ESS 2007–2013 'Spodbujanje socialne vključenosti in zagotavljanje enakih možnosti', in sicer:

- PU 4.1: Enake možnosti na trgu dela in krepitev socialne vključenosti (12 instrumentov, razpoložljive pravice porabe: 43 M€)
- PU 4.2: Povečanje dostopnosti in enakih možnosti v sistemu vzgoje in izobraževanja (10 instrumentov, razpoložljive pravice porabe: 7,9 M€)
- PU 4.3: Dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin in podpora njihovi socialni vključenosti (12 instrumentov, razpoložljive pravice porabe: 15,2 M€)

Cilji končnega vrednotenja

Cilji končnega vrednotenja, opredeljeni v razpisni dokumentaciji, so bili:

- ✓ Preveriti prispevek k doseganju ciljev Nacionalnega strateškega referenčnega okvirja 2007–2013 (NSRO) in ciljev OP RČV kot tudi primernost odziva na spremenjene družbeno-gospodarske razmere v programskem obdobju 2007–2013.
- ✓ Oceniti uspešnost izvedenih programov, kar vključuje pregled in obrazložitev dejavnikov vpliva na uspešnost prednostnih usmeritev ter na odklone od zastavljenih ciljev, po potrebi pa tudi analizo izvajanja ter oceno primernosti izbora ciljnih skupin.
- ✓ Preveriti učinkovitost izvajanja glede na doseženo stopnjo uspešnosti.
- ✓ Preveriti trajnost rezultatov in vplivov.
- ✓ Preveriti dodatne vplive učinkov in koristi.
- ✓ Na podlagi izkušenj tega programskega obdobja oceniti tveganja za učinkovitost in uspešnost izvajanja načrtovanih programov v novem programskem obdobju 2014–2020.

Ugotovitve vrednotenja

Tehnična specifikacija ni predvidevala analize uspešnosti z vidika ciljnih skupin, čemur je pravzaprav 4 RP namenjena. Zato smo se s predstavniki naročnika in posredniških teles na

uvodnem sestanku dogovorili, da bo vrednotenje poudarilo predvsem koristi in učinke izvedenih instrumentov z vidika ranljivih ciljnih skupin.

Tako je bilo v okviru instrumentov 4. RP OP RČV v obdobju 2007-2014 zabeleženih 67 neposrednih vključitev pripadnikov italijanske in madžarske narodne skupnosti, 1.548 neposrednih vključitev pripadnikov drugih manjšinskih etničnih skupin, 1.129 neposrednih vključitev migrantov, 888 neposrednih vključitev pripadnikov romske skupnosti, 4.021 neposrednih vključitev mladih, 1.299 neposrednih vključitev invalidov in drugih funkcionalno oviranih, 1.239 neposrednih vključitev otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami, 87 neposrednih vključitev bivših kaznjencev, 26 neposrednih vključitev odvisnikov in zdravljenih odvisnikov, 2.043 neposrednih vključitev brezposelnih (neaktivnih), 987 neposrednih vključitev žensk, 143 neposrednih vključitev starejših in 18 neposrednih vključitev drugih (npr. brezdomec).

V 1.734 primerih so pomoč preko informatorjev na centrih za socialno delo Slovenije prejeli pripadniki druge manjšinske etnične skupine, v 1.419 primerih migranti, v 2.667 primerih invalidi in v 25.591 primerih druge prikrajšane osebe. Zabeleženih je bilo 96.781 primerov pravnega in drugega svetovanja za lažje vključevanje ter zagotavljanje pravic migrantov in tujih delavcev. 193 slepih in slabovidnih je bilo vključenih v programe usposabljanja in izobraževanja za uporabo IKT.

Instrumenti, izvedeni v okviru četrte razvojne prioritete, so zasledovali **tretji cilj NSRO**, in sicer *izboljšati fleksibilnost trga dela ob zagotavljanju varnosti zaposlitve, še posebej z ustvarjanjem delovnih mest ter spodbujanjem socialne vključenosti, ki je bila* tudi splošni cilj četrte razvojne prioritete **Z enakimi možnostmi in spodbujanjem socialne vključenosti smo želeli doseči zmanjšano materialno ogroženost ranljivih skupin in njihovo večjo socialno vključenost ter z bojem proti vsem oblikam diskriminacije prispevati k uveljavljanju koncepta enakih možnosti.**

Tako je bilo v okviru prvega specifičnega cilja četrte razvojne prioritete – ranljivim skupinam omogočiti dostop do zaposlitve in usposabljanja z razvojem socialnega in drugih inovativnih oblik podjetništva, ki ustvarjajo nova delovna mesta ter širijo socialne in druge storitve javnega pomena, podprtih 37 operacij/projektov, realiziranih 1.108 neposrednih vključitev pripadnikov ranljivih skupin in med izvajanjem projektov realiziranih 223 zaposlitev pripadnikov različnih ranljivih skupin.

V okviru drugega specifičnega cilja – *spodbujanje enakih možnosti ter socialne vključenosti med mladimi, še posebej v okviru sistema vzgoje in izobraževanja*, je socialno vključenost mladih in otrok spodbujalo 24 instrumentov v vseh treh prednostnih usmeritvah 4. RP. V okviru vseh instrumentov je bilo preko različnih aktivnosti (zaposlovanja, usposabljanja, vključevanja v izobraževalni sistem) realiziranih 4.021 vključitev mladih, iskalcev prve zaposlitve oziroma mladih brezposelnih, ter preko 68.000 vključitev otrok.

Tretji specifični cilj – *okrepiti osveščenost javnosti o enakih možnostih kot pozitivni družbeni vrednoti in spodbuditi delodajalce k odpravi diskriminatornih praks pri zaposlovanju* so preko informiranja in obveščanja zasledovali vsi instrumenti 4. RP. Projekti, ki bi bili namenjeni zgolj krepitvi ozaveščenosti javnosti o enakih možnostih v okviru 4. RP, niso bili izvedeni. Odpravi diskriminatornih praks pri zaposlovanju pa sta posebno pozornost posvečala dva

instrumenta, in sicer »Družini prijazno podjetje«, v okviru katerega je 145 podjetij pričelo z izvajanjem ukrepov za boljše usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja, ter »Spodbujanje vključevanja invalidov in drugih funkcionalno oviranih oseb na trg dela«, kjer je bilo izvedenih 12 usposabljanj za delodajalce invalidov, da bi uspeli zagotoviti pomoč pri zaposlovanju ranljive ciljne skupine.

S stališča doseganja ciljnih vrednosti kazalnikov ali naslavljanja specifičnih ciljev četrte razvojne prioritete bi tako lahko zaključili, da je bila 4. RP izvedena uspešno, saj je bila večina načrtovanih vrednosti presežena. Vendar je to le presoja z vidika načrtovano *dvopičje vmes ni možno (nadomesti z in ali proti) realizirano za kazalnike, ki so navedeni v OP RČV 2007–2013. Noben dokument pa se ni opredelil do postavljenih ciljev vrednosti OP RČV (npr., ali vrednosti začrtanih ciljev izhajajo iz realnih predvidevanj).

Ravno tako je potrebno poudariti, da so se v kazalnikih zrcalile vključitve (ki izhajajo iz pogodb) in ne število vključenih oseb. V primeru, da je bila neka oseba vključena v različne aktivnosti ali instrumente večkrat, se je njena vključitev vsakokrat upoštevala. Na takšen način se ne da ugotoviti, kakšen je realni učinek dodeljevanja pomoči.

Po preteku pogodbenih obveznosti (ki je nemalokrat eno leto po zaključku projekta) se udeležencev oziroma vključenih ne spremlja več. Tako ne vemo, koliko zaposlitev, ki so bile spodbujane v okviru instrumentov 4. RP, se je ohranilo oziroma kaj se z vključenimi dogaja zdaj. Glavni razlog za nedostopnost podatkov je v Zakonu o varstvu osebnih podatkov, ki onemogoča spremljanje zaposlitev posameznika celo organizacijam (posredniškimi telesom ali agentom), ki so v zaposlitvene možnosti posameznika investirale. Ministrstva bi lahko pridobila podatke o zaposlitvenem statusu končnega prejemnika pomoči iz uradnih evidenc, če bi v pogodbe s končnimi upravičenci umestil klavzulo, ki bi jim dovoljevala pridobivati podatke, namenjene vrednotenju. Ker se to ni storilo, se podatkov ne da pridobiti. Zaradi tega se ravno tako ne da spremljati trajnosti učinkov in rezultatov kot tudi ne vplivov programov/projektov.

V Sloveniji se je v večini razpisov upošteval regionalni vidik, po katerem so prijavitelji iz deprivilegiranih statističnih regij prejeli dodatne točke pri ocenjevanju vlog. Vendar pa se elektronske evidence o domicilu prijaviteljev ali celo upravičencev niso vodile. Ravno tako ne obstajajo regionalne evidence, kolikšen delež določene ciljne skupine v neki regiji sploh živi. Tako lahko dobimo napačno predstavo o tem, da so bili prijavitelji iz določene 'razvite' regije privilegirani, čeprav jih večinski delež živi prav tam in privilegiranosti pravzaprav ni. Ravno tako se je potrebno vprašati o smotnosti vključevanja regionalnega vidika v ukrepe, ki zadevajo specifične ranljive skupine. Invalid iz Prekmurja se namreč sooča s podobnimi frustracijami kot na primer invalid z Goriške ali Posavske regije. Težave specifičnih regij bi bilo zato smotrneje reševati s specifičnimi, regionalnimi programi, kot je na primer Pokolpje.

Nenazadnje pa se je potrebno vprašati, kaj želimo s programi socialne vključenosti doseči in na kakšen način bomo to merili. Ali se uspešnost spodbujanja socialne vključenosti sploh lahko realno meri v številu ustvarjenih bruto delovnih mest, zmanjšanju brezposelnosti itd., če vemo, da so tovrstne skupine 'dolgotrajno nezaposeljive'? Socialna vključenost je reaktivacija ljudi, da ne zdrsnejo v popolno apatijo in brezdelje ter se s tem izključijo iz družbe. V večini primerov je realno pričakovati, da bodo po končanem projektu zopet brez dela. Zakaj torej na ravni rezultatov meriti nekaj, kar se že vnaprej pričakuje kot realno nedosegljivo?

Za instrumente socialnega vključevanja bi si bilo kot cilj smotrnejše zastaviti % socialno izključenih, ki bodo za obdobje 1–2 let, lahko pa tudi več let, vključeni v različne programe. Za posamezne ciljne skupine bi bilo potrebno pripraviti specifične programe, glede na njihove zmožnosti in potrebe. Vendar pa to za vse ranljive ciljne skupine ne bo več mogoče, saj se podatkov o številu pripadnikov za nekatere ranljive ciljne skupine (kot so npr. pripadniki različnih manjšinskih etničnih skupin) ob popisu prebivalstva ne bo več zbiralo, obstoječi podatki pa so zastareli.

Priporočila vrednotenja

Že kar nekaj pomanjkljivosti, ki so bile ugotovljene med izvajanjem četrte razvojne prioritete, je v novem finančnem obdobju 2014–2020 upoštevanih. Tako je bila za novo finančno obdobje pripravljena jasna in podrobna metodologija zbiranja podatkov za kazalnike, ki vključuje tudi definicije kazalnikov (npr., da govorimo o vključitvah in ne o osebah, učinki katerih instrumentov se zrcalijo v kazalnikih, kako je opredeljeno bruto delovno mesto itd).

Ranljive ciljne skupine so jasno definirane že v Operativnem programu, poenotene definicije pa naj bi se upoštevale tudi v razpisih posameznih posredniških teles.

Vsakega končnega upravičenca naj bi se spremljalo ob vključitvi v program in ob izstopu iz njega. Na ta način naj bi se zagotovilo, da bo oseba obravnavana le enkrat. Tovrstno spremljanje se bo vršilo na ravni posameznega projekta oziroma programa, ne pa na ravni celotnega ESS oziroma med različnimi posredniškimi telesi.

Za učinkovitejše spremljanje in merjenje učinkov ter rezultatov na ravni celotnega OP-ja kot tudi za ugotavljanje njihove trajnosti bi bilo potrebno:

– S končnimi upravičenci v vse pogodbe pred njihovo sklenitvijo umestiti klavzulo za pridobivanje podatkov o zaposlitvenem statusu, da bi se lahko izvedlo vrednotenje za obdobje osemnajstih mesecev po prenehanju pogodbenih obveznosti.

– Preučiti, na kakšen način si lahko Organ upravljanja ali posredniška telesa zagotovijo enostaven dostop in križanje različnih podatkovnih baze (ISARR, ZPIS, podatkovna baza ZRSZ). S križanjem podatkovnih baz bi se dalo ugotoviti, kako intenzivno se določena oseba vključuje v različne programe Evropske kohezijske politike (predvsem ESS), obenem pa bi se jo dalo spremljati po zaključku projektov, ki jih financira ESS. Na ta način bi dobili realne podatke o trajnosti zaposlitev, spodbujenih s pomočjo evropskih sredstev, in s tem objektivno uspešnost programov, lahko bi se delale primerjave med instrumenti, ki nudijo le subvencijo, z instrumenti, ki omogočajo celovitejšo obravnavo posameznika (mentorstvo, dodatna usposabljanja itd.) itd. Ravno tako nam le dostopnost tovrstnih podatkov omogoča izvedbo 'counterfactual' evalvacij vplivov, k čimer EK svoje članice spodbuja čedalje

bolj intenzivno .

Obstaja še nekaj stvari, ki smo jih med končnim vrednotenjem zasledili kot nejasne ali ne dovolj definirane in bi bilo vredno v novi finančni perspektivi o njih pri pripravi razpisov razmisliti .

Mednje sodi aktivna politika zaposlovanja, izvajana preko instrumentov, ki so bili podprti tako v drugi kot tudi v četrti razvojni prioriteti. Ločnica med enimi in drugimi na prvi pogled ni bila najbolj jasna (e. g. Priložnost zame iz 4. RP in Zaposli.me iz 2. RP).

Zaradi nedorečenosti ciljnih skupin in osredotočenosti vseh ukrepov aktivne politike zaposlovanja na t. i. ranljive ciljne skupine je v novem programskem obdobju smiselno nadaljevati s horizontalno obravnavo ranljivih ciljnih skupin v vseh prednostnih usmeritvah. Hkrati pa naj se v okviru posebne razvoje prioritete oblikujejo ožji in bolj ciljno usmerjeni ukrepi, ki bi osebo iz določene ranljive ciljne skupine obravnavali celostno. Celostna obravnava naj bi poleg same subvencije za zaposlitev vključevala tudi npr. svetovanje, usposabljanje, motiviranje, psihosocialno pomoč, pravno svatovanje in druge možne podporne storitve.

Hkrati priporočamo, da se programi, ki se osredotočajo zgolj na pripravo modelov ter strategij za vključevanje v sistem vzgoje in izobraževanja, ne financirajo v okviru ESS sredstev. Namesto tega naj bodo finančna sredstva raje namenjena za uvajanje ali/in nadgradnjo razvitih modelov v praksi.*

*Pripombe MIZŠ na priporočilo, posredovane 12. 5. 2015, se nahajajo v Prilogi št. 3.

Nekatere instrumente bi bilo smotrneje oblikovati bolj enovito in s tesnejšim sodelovanjem med različnimi resornimi ministrstvi (npr. s sodelovanjem med MDDSZ in MIZŠ v primeru Info točke za migrante in možnosti učenja slovenščine ali npr. med MDDSZ in MK na področju invalidov ali npr. med MDDSZ in MK v primeru razpisov zaposlovanja mladih).

Nekateri projekti oziroma instrumenti, ki so bili usmerjeni v razvoj novih oblik usposabljanja ali razvoja novih kurikulov, so si kot cilje zastavili pripravo novih metod, metodologij itd., ne pa tudi njihovo uvajanje po vsej Sloveniji. Tako obstaja nevarnost, da so rezultati o posameznem upravičencu na voljo le omejeni skupini končnih porabnikov.

V primerih, ko se razvijajo nove oblike usposabljanj ali razvoja novih kurikulov, je potrebno pripraviti načrt diseminacije, uveljavljanja in izvajanja pilotnih storitev/aktivnosti tudi po zaključku programov ter s tem zagotovi trajnost učinkov in učinkovito porabo denarja.

**Pripombe MIZŠ na priporočilo, posredovane 12. 5. 2015, se nahajajo v Prilogi št. 3.

EXECUTIVE SUMMARY

This evaluation report has been prepared as the conclusion of an independent final evaluation by the company, Pitija Consulting Ltd., in collaboration with the Foundation for the Improvement of Employment Opportunities Prizma. The evaluation team was selected on the basis of public procurement for small sums as laid down in publication JN 26/2014 by the Government Office for Development and European Cohesion Policy. The subject of the contract was the final evaluation of the fourth Development Priority of the EU European Social Fund (ESF) 2007-2013 “*Promoting social inclusion and equal opportunities*”.

The final evaluation was conducted between February and May 2015. The cut-off date of evaluation was 15 March 2015.

Subject of the final evaluation

The final evaluation covered the instruments that were implemented under the three Priority Axes of the fourth Development Priority of the ESF 2007-2013, namely:

- PA 4.1. Equal opportunities in the labour market and strengthening social inclusion (12 instruments, allocation: 43 M€);
- PA 4.2. Increasing accessibility and equality of opportunities in the educational system (10 instruments, allocation: 7.9 M€);
- PA 4.3: Raising the employability of vulnerable groups and supporting their social integration (12 instruments, allocation: 15.2 M€).

Objectives of final evaluation

The objectives of the final evaluation specified in the tender documents were:

- assess the contribution to achieving the objectives of the National Strategic Reference Framework 2007-2013 (NSRF) and the objectives of the Operational Programme Human Resources Development (OP HRD), as well as the adequacy of the response to changing socio-economic conditions in the programming period 2007-2013;
- assess the effectiveness of the implemented programmes (this included an overview and explanation of factors that affected the effectiveness of the priority axes and deviations from targets set, and where appropriate an analysis of the implementation, and assessment of the appropriateness of the selected target groups);
- assess the effectiveness of implementation, taking into consideration the level of performance;
- assess the efficiency of implementation compared to the achieved level of effectiveness;
- assess the sustainability of the planned results and their impact;
- assess additional impacts and benefits;
- based on the experience of the 2007-2013 programming period, assess the risks relevant to efficiency and effectiveness in the implementation of planned programmes in the new programming period 2014-2020.

The technical specification of the evaluation contract did not foresee an analysis of the benefits to vulnerable target groups, for which the 4th Development Priority was actually

intended. It was agreed at the kick-off meeting with the representatives of the Contracting Authority and Intermediate Bodies that the main focus of the evaluation would be on the benefits and effects of the evaluated instruments from the perspective of the vulnerable target groups.

Findings and conclusions of the final evaluation

Under the instruments implemented under the 4th Development Priority of the HRD OP 2007-2013, the following direct participation of vulnerable target groups was recorded:

- 67 cases of members of Italian and Hungarian national communities;
- 1,548 cases of members of other minority ethnic groups;
- 1,129 cases of migrants;
- 888 cases of members of the Roma community;
- 4,021 cases of young people;
- 1,299 cases of people with disabilities and functional impairments;
- 1,239 cases of children and youth with special needs;
- 87 cases of former prisoners;
- 26 cases of addicts and treated addicts;
- 2,043 cases of unemployed and inactive;
- 987 cases of women;
- 143 cases of elderly;
- 18 cases of others (e.g. homeless).

In 1,734 cases, members of other minority ethnic groups received assistance through informants at Slovene Social Work Centres, and in 1,419 cases of migrants, in 2,667 cases of disabled people and in 25,591 cases of other disadvantaged persons. There were 96,781 cases recorded of legal and other advice to facilitate integration and ensure the rights of migrants and foreign workers. In addition, 193 cases of blind and partially sighted were involved in training and education programmes in the use of ICT.

The instruments implemented under the 4th Development Priority (DP) followed its overall objective *“to achieve greater social inclusion and diminish the risk of vulnerable groups and the fight against all forms of discrimination and contribute to the realisation of equal opportunities”*, and they also followed the third objective of the NSRF, namely *“improving labour market flexibility along with guaranteeing employment security, in particular through job creation and the promotion of social inclusion”*.

Under the first specific objective of the 4th Development Priority - *provide access to employment and training for vulnerable groups by developing social and other innovative forms of entrepreneurship that create new jobs and enhance the social and other services of public interest* - 37 operations/projects were realised, in which 1,108 cases of members of vulnerable groups directly participated, and employment of 223 representatives of vulnerable groups was supported.

The second specific objective - *the promotion of equal opportunities and social inclusion among young people, especially within the education system*, was followed through 24 instruments under all three Priority Axes. Through a variety of different activities (such as recruitment, training, and integration in the education system), participation was realised of

4021 cases of young people, seekers of first employment or young unemployed persons, and participation of more than 68,000 cases of children.

Through their activities of dissemination of information, all the instruments under the 4th DP followed the third specific objective “*to enhance public awareness about equal opportunities as positive values and encourage employers to abolish discriminatory practices in employment*”. Projects intended solely for enhancing public awareness of equal opportunities were not implemented within the 4th DP.

The abolition of discriminatory practices in employment was specifically addressed by two instruments, namely a “*Family Friendly Company*”, under which 145 companies started the implementation of measures for better reconciliation of work and private life, and “*Promoting the integration of people with disabilities and other disabled people in the labour market*” where 12 training sessions were carried out for employers of persons with disabilities, with the aim of providing assistance in recruiting from the target group

From the perspective of achieving the target values of the indicators or addressing the specific objectives of the 4th Development Priority, it could be concluded that the applied instruments were implemented successfully, as most of the planned target values were exceeded. However, this is only assessed in the light of the planned targets and indicators listed in the OP HRD 2007-2013. None of the programming documents assessed or provided arguments whether the targets and indicators set were realistic or based on well-founded calculations.

It is also necessary to emphasise that the indicators measured **cases of participation** (arising from contracts) rather than the **number of individual participants**. In the event that a person was included in several activities or instruments, or more than one time, each case was counted separately. For this reason, it is difficult to determine the real effect of the assistance.

After the expiry of the contractual obligations (which was frequently one year after the completion of the project), the participants involved were no longer followed. Therefore we do not know how many jobs that were promoted in the context of the 4th DP instruments have been preserved, and how the participants fared subsequently. The main reason for the unavailability of data is the Law on the Protection of Personal Data, which makes it difficult for the Intermediary Body (IB) or Managing Authority (MA) to follow the employment status of participants. There was no clause in the contract with each individual participant that would have allowed the Ministry of Labour, Family and Social Affairs (acting as IB) to obtain data for evaluation purposes, which would have enabled the Ministry to obtain information on the employment status of the participants from official records. Since this was not done in the period 2007-2013, the data cannot be retrieved. Thus it is not possible to assess the sustainability of results or the long-term impact of the programmes/projects.

The majority of calls for proposals in Slovenia took into account the regional dimension, where applicants from underprivileged statistical regions received extra points in the assessment of project applications. However, the electronic records of the domiciles of applicants or grant recipients were not retained. There are also no available regional records that indicate the proportion of specific target groups that live in a specific region. This can lead to an erroneous assumption that applicants from certain ‘developed’ regions were privileged, even though the majority of representatives from that vulnerable group living there

actually enjoyed no privilege. It is necessary to consider the sense of including a regional perspective in measures affecting specific vulnerable groups. Disabled people from Prekmurje face similar frustrations to those from, for example, Goriška or Posavje regions. Specific regional problems should therefore preferably be tackled by specific, regionally focused, programmes such as the Pokolpje programme.

Finally, it is necessary to ask what we want to achieve with programmes of social inclusion and how this is going to be measured. Can the effectiveness of promotion of social inclusion be measured in number of jobs created, reduced unemployment, etc., while target groups include vulnerable people that are 'long-term unemployable' or 'unemployable'. The emphasis of social inclusion should be on revitalisation of people, so that they do not slip into apathy and idleness, and are thus excluded from society. In most cases it is realistic to expect that after the end of a funded project participants will be again without work. Why should we measure something at the level of results that cannot be realistically achieved?

In the case of the instruments of social inclusion, it would have been more sensible to set as an indicator the percentage of socially excluded persons who would be engaged in various programmes for a period of 1-2 or even more years. For specific vulnerable target groups it would be necessary to prepare specific programmes in accordance with their abilities and needs. However, this will not be feasible for all vulnerable target groups. This is because data on the number of persons belonging to certain vulnerable target groups (such as members of different minority ethnic groups) will be no longer collected during the national census, and existing data is obsolete.

Recommendations arising from the evaluation

A number of weaknesses that were identified during the implementation of the fourth Development Priority have already been addressed in the new financial period 2014-2020, including:

- a clear and detailed methodology was prepared for the new financial period for collecting data for indicators. The methodology includes *inter alia* the definition of indicators (e.g. that cases of participation rather than participants are being measured, clearly defining instruments whose effects are reflected in the indicators, and clear and common definitions of indicators, such as gross job created etc.).
- vulnerable target groups are already clearly defined in the Operational Programme, and uniform definitions should be taken into account in the calls for proposals by individual Intermediate Bodies.
- each final beneficiary should be identified at both the time of entering and leaving a programme. This will ensure that a person is recorded only once. Such monitoring will be carried out at the level of individual project or programme, but not at the level of the entire ESF or between various Intermediate Bodies.

We suggest the following steps in order to be able to monitor and measure effectively the effects and results and their sustainability at the level of the entire OP:

- to insert a clause in contracts with final grant recipients allowing the IB and MA to acquire data on the employment status of a grant participant for the purposes of evaluation for a period of eighteen months after the termination of contractual obligations.

- to consider the easiest and most efficient way for the MA or IBs to access and cross different databases (ISARR, APZ net, Social Security database). By unitising different databases it should be possible to determine how intensely a particular person is involved in various programmes of the European cohesion policy (in particular ESF). At the same time, it should allow the follow up of the employment status of particular participants after the end of projects financed by the ESF. In this way an objective insight could be obtained into the sustainability of employment encouraged by the means of European Funds, and effectiveness of programmes objectively assessed. It would also enable comparisons between different instruments, like ones that only offer a subsidy versus the ones that offer comprehensive treatment of a participant (tutoring, additional training, etc.) Finally, such data is required to carry out 'counterfactual' evaluation of impact, which is strongly promoted by the EC.

There are few other things that were identified during the evaluation as insufficiently clear or defined, and it would be worthwhile to clarify them at the time that public calls for proposals or programmes are being designed under new financial perspective.

The active employment policy was implemented through instruments that were financed from the Second and Fourth Development Priorities. Sometimes the differences between the instruments financed from the second or fourth DP were not immediately clear (e.g. 'Opportunity for me' from the 4th DP and 'Employ.me' from the 2nd DP).

We suggest that, given the vagueness of definition of the target groups, and the focus of all active employment policy measures on so-called vulnerable target groups, it would be sensible to consider in the new programming period targeting vulnerable groups horizontally (within all priority axes). At the same time more specific, targeted and comprehensive measures could be developed for representatives of specific target groups. Apart from subsidies for employment, integrated treatment should include the activities of counselling, training, motivation, psychosocial assistance, legal aid, and other support services.

At the same time, we recommend that programmes whose focus is solely on preparation of models and strategies on integration in the education system are no longer financed under the ESF. Instead, ESF funding should support actual introduction of models in practice, or upgrade of models under implementation.*

*Comments from the Ministry of Education, Science and Sport, received on 12 May 2015 are included in Annex 3.

It would have been sensible to design some instruments in a more uniform way, with closer cooperation among the various relevant ministries (e.g. cooperation between the Ministry of Labour, Family and Social Affairs and the Ministry of Education, Science and Sport in the case of Info points and opportunities for migrants to learn the English language or for example between the Ministry of Labour Family and Social Affairs and the Ministry of Culture in cases of disabled persons or youth). This has been considered and implemented under the new financial period.

Some of the projects or instruments aimed at the development of new forms of training or development of new curricula had as a goal the preparation of new methods, methodologies, etc., but not the introduction of these in practice around Slovenia. Thus, there is a risk that the results of the individual beneficiary are only available to a limited group of end users.

We suggest that in cases of development of new forms of training or new curricula, it should be a requirement to prepare a plan of dissemination of results, and

enforcement and implementation of pilot services/activities, even after the closure of the programmes, thereby ensuring the sustainability of results and efficient use of funds.*

*Comments from the Ministry of Education, Science and Sport, received on 12 May 2015 are included in Annex 3.

KAZALO

POVZETEK	3
EXECUTIVE SUMMARY	8
KAZALO	14
SEZNAM KRATIC	20
1. UVODNO POJASNILO	21
2. METODOLOGIJA	23
2.1 PREDMET VREDNOTENJA	23
2.2 IZVEDBA VREDNOTENJA	23
2.2.1 TRAJANJE IN LOKACIJA	23
2.2.2 EVALVACIJSKA SKUPINA	23
2.2.3 ČASOVNICA	23
2.2.4 PRISTOP	24
3. USPEŠNOST IZVAJANJA STRATEGIJE OP RČV	29
3.1 UČINKOVITOST IZVAJANJA ČETRTE RAZVOJNE PRIORITYETE OP RČV 2007–2013	30
3.1.1 Z VIDIKA FINANČNE REALIZACIJE	30
3.1.2 Z VIDIKA REALIZACIJE NAČRTOVANIH UČINKOV	31
3.2 DEJAVNIKI VPLIVA NA UČINKOVITOST IZVAJANJA 4. RP	50
3.3 PRIMERI PRIKAZA REGIONALNE RAZPRŠENOSTI IZVAJANJA 4. RP	53
3.3.1 PRIMERI REGIONALNE RAZPRŠENOSTI KONČNIH KORISTNIKOV, VKLJUČENIH V RAZLIČNE INSTRUMENTE 4. RP	54
3.3.1.2 REGIONALNA RAZPRŠENOST VKLJUČENIH V PROGRAME APZ V OKVIRU 4. RP – PODATKI ZA INSTRUMENT PRVI IZZIV IN PRILOŽNOST ZAME	58
3.3.2 REGIJSKA PRIMERJAVA MED ŠTEVILOM PREJETIH PRIJAV, PRIJAV, KI SO DOSEGLE TOČKOVNI PRAG IN ODOBRENIMI PRIJAVAMI ZA PROGRAME SPODBUJANJA SOCIALNEGA PODJETNIŠTVA, DVIGA ZAPOSILJIVOSTI RANLJIVIH DRUŽBENIH SKUPIN NA PODROČJU KULTURE IN SPODBUJANJA ENAKIH MOŽNOSTI TER SOCIALNE VKLJUČENOSTI NA TRGU DELA	61
3.4 USPEŠNOST IZVAJANJA ČETRTE RAZVOJNE PRIORITYETE OP RČV 2007–2013	63
3.5 DOPRINOS ČETRTE RAZVOJNE PRIORITYETE OP RČV 2007–2013 K URESNIČEVANJU CILJEV DRUGIH STRATEŠKIH DOKUMENTOV IN POLITIK	64
3.6 VPLIVNOST IN TRAJNOST UČINKOV TER REZULTATOV 4. RP	70
3.6.1 ŠTUDIJA PRIMERA: TRAJNOST ZAPOSILITEV MLADIH KULTURNIKOV MK	72
3.6.2 ŠTUDIJA PRIMERA: TRAJNOST ZAPOSILITEV PRIPRAVNIKOV (MIZŠ)	73

3.6.3 ŠTUDIJA PRIMERA: TRAJNOST ZAPOSLOVANJA V OKVIRU INSTRUMENTA SPODBUJANJE ZAPOSLOVANJA ISKALCEV PRVE ZAPOSLOVANJA NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA – PRIPRAVNICI	73
3.6.4 ŠTUDIJA PRIMERA: TRAJNOST ZAPOSLOVANJA V OKVIRU PROJEKTA ZA POKOLPJE – AKTIVNO IN DEJAVNO	74
3.7 EKONOMIČNOST INSTRUMENTOV	74
3.7.1 PRIMER 1: Primer vključenega dolgotrajno brezposelnega, ki je bil deležen le subvencije za zaposlitev	78
3.7.2 PRIMER 2: Dolgotrajno brezposelni, ki je šel skozi program usposabljanja z mentorstvom	78
4. UČINKI IZVAJANJA RAZVOJNE PRIORITYE NA POSAMEZNE RANLJIVE CILJNE SKUPINE	80
4.1 MANJŠINSKE ETNIČNE SKUPINE	80
4.1.1 PRIPADNIKI ITALIJANSKE IN MADŽARSKE NARODNE SKUPNOSTI	81
4.1.2 DRUGE MANJŠINSKE ETNIČNE SKUPINE (PRIPADNIKI NARODNIH SKUPNOSTI NEKDANJE SFRJ IN PRIPADNIKI DRUGIH MANJŠINSKIH ETNIČNIH SKUPIN)	85
4.1.3 MIGRANTI	89
4.1.4 ROMSKA SKUPNOST	94
4.2 MLADI	100
4.2.1 MLADI IN ISKALCI PRVE ZAPOSLOVANJA	100
4.3 OSEBE S POSEBNIMI POTREBAMI	104
4.3.1 INVALIDI IN DRUGI FUNKCIONALNO OVIRANI	104
4.3.2 OTROCI IN MLADOSTNIKI S POSEBNIMI POTREBAMI	109
4.4 BIVŠI KAZNJENCI IN ODVISNIKI	113
4.4.1 BIVŠI KAZNJENCI	113
4.4.2 ODVISNIKI IN ZDRAVLJENI ODVISNIKI	116
4.5 DRUGI BREZPOSELNI IN NEAKTIVNI, TOREJ – PROGRAMI, USMERJENI V ZMANJŠEVANJE REGIONALNIH RAZLIK (POKOLPJE), IN PROGRAMI, USMERJENI V NUDENJE POMOČI RANLJIVIM CILJNIM SKUPINAM	121
4.6 INSTRUMENTI ČETRTE PREDNOSTNE USMERITVE, KI NISO NEPOSREDNO NAMENJENI VKLJUČEVANJU RANLJIVIH CILJNIH SKUPIN	122
5. ZAKLJUČKI IN PRIPOROČILA	124
PRILOGE	129
PRILOGA 1: SEZNAM OPRAVLJENIH RAZGOVOROV	130
PRILOGA 2: FINANCIRANJE VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA OTROK IN MLADOSTNIKOV ROMOV TER MIGRANTOV IN OTROK S POSEBNIMI POTREBAMI V OKVIRU INTEGRALNEGA PRORAČUNA MIZŠ	131
PRILOGA 3: PRIPOMBE NA DOLOČENA PRIPOROČILA VREDNOTENJA, KI JIH JE POSREDOVALO MIZŠ	135

KAZALO TABEL

Tabela 1: Časovnica izvajanja vrednotenja _____	23
Tabela 2: Način obdelave zahtev tehnične specifikacije razpisne dokumentacije _____	26
Tabela 3: Kazalniki učinka na ravni četrte razvojne prioritete _____	30
Tabela 4: Kazalniki učinka na ravni četrte razvojne prioritete _____	31
Tabela 5: Število vključitev v programih četrte razvojne prioritete v obdobju 2007–2013 po ciljnih skupinah _____	32
Tabela 6: Instrumenti, ki so se izvajali v okviru prednostne usmeritve 4.1: Enake možnosti na trgu dela in krepitev socialne vključenosti _____	36
Tabela 7: Instrumenti, ki so se izvajali v okviru prednostne usmeritve 4.2: Povečati dostopnost in enakost možnosti v sistemu vzgoje in izobraževanja _____	43
Tabela 8: Instrumenti, ki so se izvajali v okviru prednostne usmeritve 4.3: Dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin in podpora njihovi socialni vključenosti _____	47
Tabela 9: Število vključitev po posameznih statističnih regijah v okviru Javnega razpisa za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela, javnih razpisov za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva I in II ter javnih razpisov za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za leto 2008, za obdobje 2009–2010, za obdobje 2010–2011, za obdobje 2011–2012 in za obdobje 2013–2014 _____	55
Tabela 10: Število vključitev posameznih ciljnih skupin po posameznih statističnih regijah v okviru Javnega razpisa za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela, javnih razpisov za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva I in II ter javnih razpisov za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za leto 2008, za obdobje 2009–2010, za obdobje 2010–2011, za obdobje 2011–2012 in za obdobje 2013–2014 _____	57
Tabela 11: Regionalna razpršenost vključitev v instrumenta Prvi izziv in Priložnost zame (APZ) _____	59
Tabela 12: Regionalna razpršenost vključitev v programa »Spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju vzgoje in izobraževanja« in »Spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju socialnega varstva – pripravniki« _____	60
Tabela 13: Razrez prejetih prijav, prijav, ki so dosegle točkovni prag uspešnosti, in odobrenih operacij po posameznih statističnih regijah na Javni razpis za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela, javna razpisa za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva I in II ter javne razpise za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za leto 2008, za obdobje 2009–2010, za obdobje 2010–2011, za obdobje 2011–2012 in za obdobje 2013–2014 _____	62
Tabela 14: Kazalniki rezultata na ravni četrte razvojne prioritete _____	63
Tabela 15: Doseganje specifičnih ciljev 4. RP OP RČV _____	64
Tabela 16: Doprinos četrte razvojne prioritete k uresničevanju ciljev drugih strateški dokumentov _____	65
Tabela 17: Kazalniki vpliva na ravni četrte razvojne prioritete _____	71
Tabela 18: Prikaz števila brezposelnih žensk in invalidov v obdobju 2007–2014 _____	71
Tabela 19: Prikaz števila brezposelnih mladih v obdobju 2007–2014 _____	72
Tabela 20: Število ohranjenih zaposlitev v okviru instrumenta »Spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju socialnega varstva – pripravniki« _____	74

Tabela 21: Število ohranjenih zaposlitev najmanj eno leto po preteku vseh pogodbenih obveznosti v okviru projekta »Za Pokolpje – aktivno in dejavno« _____	74
Tabela 22: Povprečni stroški ene vključitve na posameznem instrumentu _____	75
Tabela 23: Opredelitev ciljnih skupin in podskupin _____	80
Tabela 24: Nacionalna sredstva, namenjena za financiranje različnih aktivnosti madžarske in Italijanske narodne skupnosti _____	83
Tabela 25: Instrumenti, v katerih sta se madžarska in italijanska narodna skupnost pojavili kot možni upravičenec, ter nabor upravičenih aktivnosti, ki so jih instrumenti podpirali _____	84
Tabela 26: Neposredne vključitve ciljne skupine v operacije 4. RP _____	85
Tabela 27: Prebivalci po državi prvega prebivališča, Slovenija, 1. januar _____	86
Tabela 28: Število pripadnikov drugih manjšinskih etničnih skupin in višina alociranih nacionalnih sredstev za izvajanje 'projektov' ranljive skupine v obdobju 2007–2014 _____	87
Tabela 29: Instrumenti, v katerih so se druge manjšinske etnične skupine pojavile kot možni upravičenec, ter nabor upravičenih aktivnosti, ki so jih instrumenti podpirali _____	88
Tabela 30: Neposredne vključitve ciljne skupine v operacije 4. RP _____	89
Tabela 31: Posredne koristi od instrumentov – število informacij oz. stikov v okviru projekta Opolnomočenje ranljivih ciljnih skupin preko informatorjev na centrih za socialno delo _____	89
Tabela 32: Višina alociranih nacionalnih sredstev za izvajanje 'projektov' ranljive skupine v obdobju 2007–2013 _____	91
Tabela 33: Instrumenti, v katerih so se migranti pojavili kot možni upravičenec, in nabor upravičenih aktivnosti, ki so jih instrumenti podpirali _____	92
Tabela 34: Neposredne vključitve ciljne skupine v operacije 4. RP _____	94
Tabela 35: Posredni učinki instrumentov 4. RP za ranljivo ciljno skupino _____	94
Tabela 36: Število pripadnikov romske skupnosti in višina alociranih nacionalnih sredstev za izvajanje 'projektov' ranljive skupine v obdobju 2007–2014 _____	96
Tabela 37: Instrumenti, v katerih so se pripadniki romske skupnosti pojavili kot možni upravičenec, in nabor upravičenih aktivnosti, ki so jih instrumenti podpirali _____	97
Tabela 38: Neposredne vključitve ciljne skupine v operacije 4. RP _____	99
Tabela 39: Število mladih, brezposelnih mladih in višina alociranih nacionalnih sredstev za izvajanje 'projektov' ranljive skupine v obdobju 2007–2014 _____	101
Tabela 40: Instrumenti, v katerih so se mladi pojavili kot upravičenec, in nabor upravičenih aktivnosti, ki so jih instrumenti podpirali _____	102
Tabela 41: Neposredne vključitve ciljne skupine v operacijo _____	103
Tabela 42: Število invalidov in višina alociranih nacionalnih sredstev za izvajanje 'projektov' ranljive skupine v obdobju 2007–2014 _____	105
Tabela 43: Instrumenti, v katerih so se invalidi in drugi funkcionalno ovirani pojavili kot možni upravičenec, ter nabor upravičenih aktivnosti, ki so jih instrumenti podpirali _____	106
Tabela 44: Neposredne vključitve ciljne skupine v operacije 4. RP _____	108
Tabela 45: Posredne koristi instrumentov 4. RP za ciljno skupino _____	108
Tabela 46: Število otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami po letih od 2006–2013 _____	110
Tabela 47: Število otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami ter višina alociranih nacionalnih sredstev za izvajanje 'projektov' ranljive skupine v obdobju 2007–2014 _____	110
Tabela 48: Instrumenti, v katerih so se otroci in mladostniki s posebnimi potrebami pojavili kot možni upravičenec, ter nabor upravičenih aktivnosti, ki so jih instrumenti podpirali _____	111
Tabela 49: Neposredne vključitve ciljne skupine v operacije 4. RP _____	112

Tabela 50: Izplačila denarne pomoči bivšim kaznjencem _____	114
Tabela 51: Število bivših kaznjencev in višina alociranih nacionalnih sredstev za izvajanje 'projektov' ranljive skupine v obdobju 2007–2014 _____	114
Tabela 52: Instrumenti, v katerih so se bivši kaznjenci in odvisniki pojavili kot možni upravičenec, ter nabor upravičenih aktivnosti, ki so jih instrumenti podpirali _____	115
Tabela 53: Neposredne vključitve ciljne skupine v operacije 4. RP _____	115
Tabela 54: Sredstva MDDSZ za socialnovarstvene programe s področja prepovedanih drog v obdobju 2008–2013 _____	118
Tabela 55: Število odvisnikov in bivših odvisnikov ter višina alociranih nacionalnih sredstev za izvajanje 'projektov' ranljive skupine v obdobju 2007–2014 _____	119
Tabela 56: Instrumenti, v katerih so se odvisniki in zdravljeni odvisniki pojavili kot možni upravičenec, ter nabor upravičenih aktivnosti, ki so jih instrumenti podpirali _____	119
Tabela 57: Neposredne vključitve ciljne skupine v operacije 4. RP _____	120
Tabela 58: Instrumenti, v katerih so se brezposelni oziroma neaktivni pojavili kot možni upravičenec, in nabor upravičenih aktivnosti, ki so jih instrumenti podpirali _____	121
Tabela 59: Neposredne vključitve ciljne skupine v operacije 4. RP _____	122
Tabela 60: Posredne koristi od instrumentov 4. RP _____	122
Tabela 61: Seznam aktivnosti, ki so jih omogočala sredstva ESS v okviru 4. RP _____	123
Tabela 62: Integralna sredstva MIZŠ, namenjena za romsko populacijo _____	132
Tabela 63: Integralna sredstva MIZŠ, namenjena za učenje slovenskega jezika v OŠ in SŠ _____	133
Tabela 64: Integralna sredstva MIZŠ, namenjena za usposabljanje učiteljev in učenje materinega jezika otrok migrantov _____	133

KAZALO SLIK

Slika 1: Podprti projekti v okviru instrumenta 'Javni razpis za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva'	33
Slika 2: Zakonodajni okvir na področju socialnega podjetništva	52
Slika 3: Prikaz porazdelitve vključitev po posameznih statističnih regijah v okviru Javnega razpisa za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela, javnih razpisov za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva I in II, javnih razpisov za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za leto 2008, za obdobje 2009–2010, za obdobje 2010–2011, za obdobje 2011–2012 in za obdobje 2013–2014	55
Slika 4: Prikaz porazdelitve vključitev po posameznih ranljivih skupinah v okviru Javnega razpisa za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela, javnih razpisov za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva I in II ter javnih razpisov za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za leto 2008, za obdobje 2009–2010, za leto 2010–2011, za obdobje 2011–2012 in za obdobje 2013–2014	58
Slika 5: Prikaz regionalne razpršenosti vključitev v programe Prvi izziv in Priložnost zame (APZ)	59
Slika 6: Prikaz regionalne razpršenosti vključitev v instrument »Spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju vzgoje in izobraževanja« in »Spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju socialnega varstva – pripravniki«	61
Slika 7: Dodatna pojasnila MIZŠ glede uspešnosti izvajanja Javnega razpisa Spodbujanje zaposlovanja isklacev prve zaposlitve na področju vzgoje in izobraževanja	73
Slika 8: Dodatna pojasnila MK glede dolžine zaposlitvenega obdobja mladih kulturnikov v okviru projektov novih kariernih perspektiv	78
Slika 9: Število migrantov v obdobju 2009–2014	91
Slika 10: Vsebina Javnega razpisa za sofinanciranje projekta »Uspešno vključevanje Romov v vzgojo in izobraževanje« (I in II)	99
Slika 11: Vsebina javnega razpisa za izvajanje projektov za uspešno vključevanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami v vzgojo in izobraževanje za obdobje 2008–2011	112
Slika 12: Število uporabnikov, vključenih v mrežo CPZOPD, v obdobju 2008–2013	118

SEZNAM KRATIC

kratica	Pomen
APZ	Aktivna politika zaposlovanja
CPZOPD	Center za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog
CSD	Center za socialno delo
CSR	Country Specific Report
DAC	Komite za razvojno pomoč Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development – Development Assistance Committee [OECD-DAC])
EK	Evropska komisija
€, EUR	Evro
ESS	Evropski socialni sklad
EU	Evropska unija
IKT	Informacijsko komunikacijska tehnologija
JR	Javni razpis
MDDSZ	Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
MIO	Miljon
MIZŠ	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
MFERAC	Enotni računovodski sistem Ministrstva za finance
MGRT	Ministrstvo za regionalni razvoj in tehnologijo
MK	Ministrstvo za kulturo
NSRO	Nacionalni strateški referenčni okvir
NVO	Nevladne organizacije
OP	Operativni program
OŠ	Osnovna šola
PDUO	Program dodatnega usposabljanja odraslih
PU	Prednostna usmeritev
RČV	Razvoj človeških virov
RP	Razvojna prioriteta
RS	Republika Slovenija
SFRJ	Socialistična federativna republika Jugoslavija
SKTE 3	Standardna klasifikacija teritorialnih enot 3
SNG	Slovensko narodno gledališče
SRS	Strategija razvoja Slovenije
SŠ	Srednja šola
SURS	Statični urad Republike Slovenije
SVRK	Služba vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko
ŠPT	Šolski projektni tim
VIZ	Vzgojni izobraževalni zavod
ZIPro	Zakon o izvrševanju proračuna
ZIPRS	Zakon o izvrševanju proračuna republike Slovenije
ZRSZ	Zavod za zaposlovanje Republike Slovenije
ZŠ	Zavod RS za šolstvo
ZUTD	Zakon o urejanju trga dela

1. UVODNO POJASNILO

Evalvacijsko poročilo je pripravljeno kot rezultat neodvisnega končnega vrednotenja podjetja Pitija, svetovanje d. o. o., v sodelovanju s Fundacijo za izboljšanje zaposlitvenih možnosti Prizma. Izvajalca vrednotenja sta bila izbrana na osnovi javnega naročila male vrednosti po predhodni objavi JN 26/2014 Službe Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko.

Predmet javnega naročila je bilo končno vrednotenje četrte razvojne prioritete ESS 2007–2013 'Spodbujanje socialne vključenosti in zagotavljanje enakih možnosti'.

Cilji vrednotenja, opredeljeni v razpisni dokumentaciji, so bili:

- ✓ Preveriti prispevek k doseganju ciljev Nacionalnega strateškega referenčnega okvirja 2007–2013 (NSRO) in ciljev OP RČV kot tudi primernost odziva na spremenjene družbeno-gospodarske razmere v programskem obdobju 2007–2013.
- ✓ Oceniti uspešnost izvedenih programov, kar vključuje pregled in obrazložitev dejavnikov vpliva na uspešnost prednostnih usmeritev ter na odklone od zastavljenih ciljev, po potrebi pa tudi analizo izvajanja ter oceno primernosti izbora ciljnih skupin.
- ✓ Preveriti učinkovitost izvajanja glede na doseženo stopnjo uspešnosti.
- ✓ Preveriti trajnost rezultatov in vplivov.
- ✓ Preveriti dodatne vplive učinkov in koristi.
- ✓ Na podlagi izkušenj tega programskega obdobja oceniti tveganja za učinkovitost in uspešnost izvajanja načrtovanih programov v novem programskem obdobju 2014–2020.

Ciljem so sledila naročnikova specifična vprašanja:

Ustreznost: V kakšni meri cilji prednostnih usmeritev vsebinsko prispevajo k strateškim ciljem OP RČV in k ciljem NSRO? Ali so instrumenti predstavljali primeren odziv na spremenjene družbenogospodarske razmere? Ali so pokrita vsa ključna področja socialne vključenosti in enakih možnosti glede na možnosti, ki izhajajo iz OP?

Skladnost: V kakšni meri izvajane aktivnosti prispevajo k splošnim ciljem OP RČV? Ali so instrumenti sledili postavljenim strategijam na nacionalni in na EU ravni? Koliko in kako se instrumenti dopolnjujejo z drugimi politikami razvoja človeških virov (predvsem na področju trga dela, izobraževanja in kulture)?

Uspešnost: Kateri so bili dejavniki vpliva na uspešnost doseganja teh ciljev? Kje je prišlo do odklonov od zastavljenih ciljev in zakaj ter kako bi bilo mogoče doseči večjo uspešnost? Kakšna so priporočila za bodoče izvajanje? Kako uspešno je izvajanje iz vidika ciljnih skupin/posameznikov?

Učinkovitost: Kakšna je bila učinkovitost posameznih instrumentov? Kaj bi bilo potrebno spremeniti pri instrumentih, kjer je bila učinkovitost nizka (ukinitev/katere spremembe/...)? Kateri so primeri dobre prakse? Kakšna je učinkovitost projektov, v katerih so bile temeljne aktivnosti opredeljene kot priprava strokovnih podlag, analiz ali študij? V kolikšni meri regionalna razpršenost končnih upravičencev odraža regionalne potrebe (tudi vsebinsko)? V kolikšni meri so se programi socialnega vključevanja izvajali regionalno? Kakšen je bil vpliv programov na razvoj NVO sektorja (pri relevantnih programih)?

Trajnost: Kakšni so konkretni vplivi operacij, še posebej iz vidika zaposljivosti vključenih ciljnih skupin? Kako je vključenost v operacijo vplivala na posameznika? Kako bi morali biti oblikovani instrumenti, da bi se dosegla večja trajnost projektov? Kako je s projekti po prekinitvi financiranja?

Vplivnost: Kakšna je ocena dodatnih vplivov učinkov in koristi na širšo javnost, lokalne skupnosti in državo? Ali bi bil lahko želeni cilj dosežen na drugačen način?

2. METODOLOGIJA

2.1 PREDMET VREDNOTENJA

Predmet vrednotenja so bili vsi ukrepi četrte razvojne prioritete **Enakost možnosti in spodbujanje socialne vključenosti** ESS v obdobju 2007–2013.

2.2 IZVEDBA VREDNOTENJA

Končno vrednotenje se je osredotočalo predvsem na kriterij uspešnosti (effectiveness) četrte razvojne prioritete pri doseganju zastavljenih ciljev. Ostali evalvacijski kriteriji so bili vključeni le, če so se navezovali na učinke in rezultate.

2.2.1 TRAJANJE IN LOKACIJA

Vrednotenje se je izvajalo med februarjem in majem 2015. Pokrivalo je obdobje 1. 1. 2007–31. 12. 2014 (razen v primeru analiziranja dosežkov v Letnem poročilu o izvajanju Operativnega programe razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013, kjer je bilo zadnje razpoložljivo poročilo pripravljeno za leto 2013, medtem ko je bilo Letno poročilo za leto 2014 v času vrednotenja še v pripravi). Presečni datum vrednotenja je 15. 3. 2015. V posameznih delih je vrednotenje vključevalo tudi pregled dela v letu 2014, da bi se napredek in pripravljena priporočila celostno predstavila.

Aktivnosti vrednotenja so se odvijale v Ljubljani.

2.2.2 EVALVACIJSKA SKUPINA

Evalvacijsko skupino smo sestavljali:

- Tanja Božinac, vodja evalvacijske skupine
- Matjaž Golob, evalvator
- Polona Šega, evalvatorica

2.2.3 ČASOVNICA

Tabela 1: Časovnica izvajanja vrednotenja

Čas	Aktivnost
27. 1. 2015	Izbor izvajalca
2. 2. 2015	Uvodni sestanek z naročnikom in posredniškimi telesi (MDDSZ, MK in MIZŠ)
9. 2.–13. 3. 2015	Zbiranje kvantitativnih podatkov, pregled dokumentacije in intervjuji s skrbniki instrumentov
11.–20. 3. 2015	Sinteza analize (priprava osnutka vmesnega poročila)
27. 3. 2015	Vmesni sestanek z naročnikom (predstavitev osnutka vmesnega poročila)
3. 4. 2015	Osnutek poročila, poslan na resorna ministrstva, da bi podali svoje komentarje
	Obdobje komentiranja (SVRK, MDDSZ, MK, MIZŠ)

14. 4. 2015	Vmesni sestanek s predstavniki resornih ministrstev
18. 5 –29. 5. 2015	Obdelava komentarjev
29. 5. 2015	Končno poročilo

2.2.4 PRISTOP

2.2.4.1 ZBIRANJE PODATKOV

2.2.4.1.1 DOKUMENTI, KI SO ZA VREDNOTENJE POMEMBNI

- strateški dokumenti (Strategija razvoja Slovenije, NSRO, Nacionalni reformni program in doseganje ciljev Evropa 2020, tj. pametne, trajnostne in vključujoče rasti 2011–2012, Nacionalni reformni program 2012–2013, CSRs 2007–2009 in 2011–2013)
- Letno poročilo 2013 o izvajanju Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013
- Operativni program razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013
- Poročilo o predhodnem vrednotenju za Operativni program razvoja človeških virov 2007–2013
- razpisna dokumentacija za 34 instrumentov
- končna poročila upravičencev
- interne, lastne evidence o realizaciji ciljnih vrednosti kazalnikov na resornih ministrstvih in interne evalvacije
- letna poročila ZZRS o koriščenju sredstev ESS

2.2.4.1.2 ZBIRANJE KVALITATIVNIH PODATKOV

Kvalitativne podatke smo na terenu zbirali z naslednjimi metodami:

- intervjuji s skrbniki pogodb na Ministrstvu za kulturo, Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve ter na Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport
- intervjuji s predstavniki naročnika, Službe Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko

Seznam vseh razgovorov se nahaja v Prilogi 1.

2.2.4.1.3 ZBIRANJE KVANTITATIVNIH PODATKOV

Kvantitativne podatke smo zbirali preko različnih baz podatkov, med njimi preko:

- končnih poročil posameznih projektov
- interne dokumentacije/baz resornih ministrstev
- SURS-a
- baze MF

2.2.4.2 OBDELAVA PODATKOV

Za potrebe vrednotenja smo pripravili interno bazo, kamor smo vnašali podatke, pridobljene iz različnih virov. Če je bilo mogoče različnim instrumentom določiti skupni imenovalac, smo to storili.

2.2.4.3 OMEJITVE VREDNOTENJA

Vrednotenje se je soočilo s kar nekaj omejitvami:

- Instrumenti so se med seboj izredno razlikovali (še posebno instrumenti, ki so se financirali v okviru 4.2 prednostne usmeritve), zato je bilo integriranje učinkov in rezultatov velikokrat nemogoče.
- Zakon o varstvu osebnih podatkov onemogoča spremljanje zaposlitve posameznega udeleženca po zaključku projekta, zato je trajnost učinkov in rezultatov nemogoče ovrednotiti.
- Vključitev posamezne osebe v različne programe se ne spremlja. Tako je nemogoče vedeti, koliko oseb je bilo dejansko vključenih v izvajanje ukrepov četrte razvojne prioritete. Vemo lahko le, koliko je bilo vključenih.
- Na večino specifičnih vprašanj, ki so bila postavljena v razpisni dokumentaciji, se ni dalo odgovoriti, saj ne obstajajo primarni podatki, ki bi služili kot izhodišče za primerjavo. Tako npr. ne obstajajo evidence o stanju brezposelnosti po posameznih ranljivih skupinah. Ravno tako se ni spremljalo, kako so osebe po posameznih ciljnih skupinah vključene v ukrepe četrte razvojne prioritete, in sicer niti na nacionalni ravni, kaj šele na regionalni. Ker je večina instrumentov pokrivala (bila namenjena) skoraj vse ciljne skupine, je uspešnost posamezne ciljne skupine izredno težko meriti.

2.2.4.3 NAČIN OBDELAVE ZAHTEV TEHNIČNE SPECIFIKACIJE RAZPISNE DOKUMENTACIJE

Tehnična specifikacija ni predvidevala analize uspešnosti z vidika ciljnih skupin, čemur je 4. RP pravzaprav namenjena. Zato smo se s predstavniki naročnika in posredniških teles na uvodnem sestanku dogovorili, da bo vrednotenje poudarilo predvsem koristi in učinke izvedenih instrumentov z vidika ranljivih ciljnih skupin. Spodnja tabela prikazuje, na kakšen način so bile zahteve tehnične specifikacije izpolnjene.

Tabela 2: Način obdelave zahtev tehnične specifikacije razpisne dokumentacije

Cilji vrednotenja (v razpisni dokumentaciji)	Specifična vprašanja vrednotenja (v razpisni dokumentaciji)	
<p>Preveriti prispevek k doseganju ciljev Nacionalnega strateškega referenčnega okvirja 2007–2013 (NSRO) in ciljev OP RČV kot tudi primernost odziva na spremenjene družbeno-gospodarske razmere v programskem obdobju 2007–2013</p>	<ul style="list-style-type: none"> - V kakšni meri cilji prednostnih usmeritev vsebinsko prispevajo k strateškim ciljem OP RČV in k ciljem NSRO? - Ali so instrumenti predstavljali primeren odziv na spremenjene družbenogospodarske razmere? - Ali so pokrita vsa ključna področja socialne vključenosti in enakih možnosti glede na možnosti, ki izhajajo iz OP? - V kakšni meri izvajane aktivnosti prispevajo k splošnim ciljem OP RČV? - Ali so instrumenti sledili postavljenim strategijam na nacionalni in na EU ravni? - Koliko in kako se instrumenti dopolnjujejo z drugimi politikami razvoja človeških virov (predvsem na področju trga dela, izobraževanja in kulture)? 	<p>Preverjanje usklajenosti in doprinosa instrumentov k ciljem različnih strateških dokumentov je bilo izvedeno (glej poglavje 3.5).</p> <p>Že tekom uvodnega sestanka je bilo dogovorjeno, da se bo namesto primernosti odziva na spremenjene družbenogospodarske razmere v programskem obdobju raje preverilo, kako se je vpliv spremenjenih družbenogospodarskih razmer zrcalil v sami izvedbi instrumentov. Odziv se nahaja v poglavju 3.2.</p> <p>Z izvedenimi instrumenti so bila pokrita vsa ključna področja socialne vključenosti in enakih možnosti, ki so bila opredeljena v OP RČV 2007–2013. Povzetki izvedenih aktivnosti in ustvarjenih učinkov se nahajajo v poglavjih 3.1 in 4.</p> <p>Na uvodnem sestanku je bilo razčiščeno, da se vprašanje nanaša na specifične cilje 4. RP. Povzetki doprinosa se nahajajo v 3.4.</p> <p>Preverjanje usklajenosti instrumentov s cilji različnih strateških dokumentov na nacionalni kot tudi EU ravni je bilo izvedeno v okviru poglavja 3.5.</p> <p>Preverjanje usklajenosti instrumentov s cilji različnih strateških dokumentov na nacionalni kot tudi EU ravni je bilo izvedeno v okviru poglavja 3.5.</p> <p>Na uvodnem sestanku je bilo dogovorjeno, da se bodo v evalvaciji bistveno bolj poudarile ranljive ciljne skupine (čemur je četrta razvojna prioriteta pravzaprav namenjena) kot pa se preverjala usklajenost instrumentov z drugimi politikami. Tako smo raje preverjali, koliko drugih nacionalnih sredstev je namenjeno za izvajanje različnih programov ranljivih skupin (glej četrto poglavje).</p>
<p>Oceniti uspešnost izvedenih programov, kar vključuje pregled in obrazložitev dejavnikov vpliva na uspešnost prednostnih usmeritev ter na odklone od zastavljenih ciljev, po potrebi pa tudi analizo</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kateri so bili dejavniki vpliva na uspešnost doseganja teh ciljev? - Kje je prišlo do odklonov od zastavljenih ciljev in zakaj ter kako bi bilo mogoče doseči večjo uspešnost? - Kakšna so priporočila za bodoče izvajanje? Kako uspešno je izvajanje iz vidika ciljnih skupin/posameznikov? 	<p>Uspešnost izvedenih programov smo preverili tako skozi doseganje zastavljenih ciljev OP-ja kot tudi skozi realizacijo doseganja zastavljenih ciljnih vrednosti kazalnikov rezultatov.</p> <p>V sami realizaciji do odklonov ni prihajalo, morda pa jih lahko najdemo med posameznimi razpisi v okviru posameznih instrumentov. Na uvodnem sestanku je bilo dogovorjeno, da se bo končno vrednotenje osredotočilo na dosežke četrte prioritete kot celote in ne bo izvajalo podrobne analize vsebin posameznih razpisov instrumentov.</p> <p>Zaključki in priporočila vrednotenja se nahajajo v poglavju 5.</p>

<p>izvajanja ter oceno primernost izbora ciljnih skupin</p>		
<p>Preveriti učinkovitost izvajanja glede na doseženo stopnjo uspešnosti</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kakšna je bila učinkovitost posameznih instrumentov? - Kaj bi bilo potrebno spremeniti pri instrumentih, kjer je bila učinkovitost nizka (ukinitev/katere spremembe /...)? - Kateri so primeri dobre prakse? - Kakšna je učinkovitost projektov, v katerih so bile temeljne aktivnosti opredeljene kot priprava strokovnih podlag, analiz ali študij? - V kolikšni meri regionalna razpršenost končnih upravičencev odraža regionalne potrebe (tudi vsebinsko)? - V kolikšni meri so se programi socialnega vključevanja izvajali regionalno? Kakšen je bil vpliv programov na razvoj NVO sektorja (pri relevantnih programih)? 	<p>Učinkovitost smo preverili skozi realizacijo doseganja zastavljenih ciljnih vrednosti kazalnikov rezultatov. Za vsako izmed prednostnih usmeritev smo predstavili glavne dosežke (učinke) instrumentov, ki so se v okviru posamezne prednostne usmeritve financirali.</p> <p>Na uvodnem sestanku je bilo dogovorjeno, da se bodo v evalvaciji bistveno bolj poudarile ranljive ciljne skupine (čemeru je četrta razvojna prioriteta pravzaprav namenjena) kot pa sama učinkovitost izvajanja instrumentov. Zato se podrobnejše analize posameznih razpisov niso izvajale. Pokritost posameznih ciljnih skupin je predstavljena v četrtem poglavju.</p> <p>Vprašanje se nanaša na projekte, ki so se izvajali v okviru MIZŠ, in so vsebinske narave, njihova učinkovitost in uspešnost pa se ugotavlja v daljšem časovnem obdobju, kot ga pokriva evalvacijsko poročilo.</p> <p>Razvite strokovne podlage, analize, študije in primeri dobrih praks se v prakso oz. sistem vpeljujejo preko usposabljanj strokovnih delavcev, z nadgrajevanjem vsebin v okviru drugih projektov oziroma so kot javni rezultati na voljo vseh strokovni in širši javnosti. Strokovne podlage, razvite v okviru projektov, ki so se izvajali na prednostni usmeritvi 4.2, se implementirajo v okviru projektov, ki so se ali se še izvajajo na prednostni usmeritvi 3.1. Takšen model povezovanja med različnimi instrumenti v okviru izvajanja OP RČV ustvarja sinergije, ki se odražajo v večji učinkovitosti posameznih projektov in programov tako na PU 4.2 kakor na PU 3.1.</p> <p>Razvite strokovne podlage -predstavljajo hkrati tudi podlago za smernice oz. nadaljnje delo v okviru vzgojno-izobraževalnih zavodov, za delo strokovnih svetov, za splošno, poklicno in strokovno izobraževanje ter za različne področne skupine na Zavodu RS za šolstvo in ostalih javnih zavodih, ki vpeljujejo spremembe v kurikule ter v druge izvedbene dokumente. Tovrsten proces traja več let.</p> <p>Prikazali smo regionalno porazdelitev vključitev ali upravičencev za instrumente, pri katerih se je to dalo. Podatke smo ročno izpisovali iz poročil o izvajanju projektov. Pokrivanja regionalnih potreb se ne da ugotavljati, saj se tovrstnih potreb na regionalni ravni ne spremlja niti ni možno iz informacijskega sistema pridobiti podatke o vključitvah.</p>
<p>Preveriti trajnost rezultatov in vplivov</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kakšni so konkretni vplivi operacij, še posebej iz vidika zaposljivosti vključenih ciljnih skupin? - Kako je vključenost v operacijo vplivala na 	<p>Trajnost rezultatov in vplivov je v skoraj večini primerov nemogoče ugotavljati. Zakon o varstvu osebnih podatkov onemogoča spremljanje zaposlitve posameznega udeleženca po zaključku projekta, zato je trajnost učinkov in rezultatov nemogoče ovrednotiti.</p>

	<p>posameznika?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kako bi morali biti oblikovani instrumenti, da bi se dosegla večja trajnost projektov? - Kako je s projekti po prekinitvi financiranja? - Kakšna je ocena dodatnih vplivov učinkov in koristi na širšo javnost, lokalne skupnosti in državo? - Ali bi bil lahko zeleni cilj dosežen na drugačen način? 	<p>Lahko bi izvedli anonimno pavšalno anketo med vključenimi, v kateri bi posredniško telo ali agent vključenim osebam posredoval anketni vprašalnik in kuverto z znamko in prošnjo, naj na anketni vprašalnik odgovorijo ter ga posredujejo nazaj. Že v primerih, ko so anketirane osebe vnaprej znane, je odzivnost na take ankete slaba in je potrebno anketirance dodatno opomniti po telefonu. Ker smo s takšnim pristopom pričakovali izredno nizko odzivnost in nizko dodano vrednost prejetih odgovorov, je bilo že na uvodnem sestanku dogovorjeno, da se anketiranje bivših vključenih ne izvede.</p>
<p>Preveriti dodatne vplive učinkov in koristi, hkrati pa na podlagi izkušenj tega programskega obdobja oceniti tveganja za učinkovitost in uspešnost izvajanja načrtovanih programov v novem programskem obdobju 2014–2020</p>		<p>Skozi celotno poročilo.</p>

3. USPEŠNOST IZVAJANJA STRATEGIJE OP RČV

Tretje poglavje se osredotoča na dosežke, ki so bili realizirani v okviru četrte razvojne prioritete. Ob tem je potrebno poudariti, da se vrednotenje ne spušča v kvalitativno presojo programov in dosežkov, temveč presoja rezultate s kvantitativnega vidika, torej primerjalno med načrtovanim in realiziranim. Vsebinske pripombe so tako posledica opažanj in pomislekov, ki smo jih evaluatorji dobili med izvajanjem analize različnih vrst dokumentov ali razgovorov s predstavniki resornih ministrstev. V okviru tretjega poglavja se bo tako preverilo:

- doseganje načrtovanih učinkov
- doseganje načrtovanih rezultatov in vplivov
- doprinos četrte razvojne prioritete OP RČV 2007–2013 k uresničevanju ciljev drugih strateških dokumentov in politik

Splošni cilj četrte razvojne prioritete **Enakost možnosti in spodbujanje socialne vključenosti** je bil doseči večjo socialno vključenost ter zmanjšati materialno ogroženost ranljivih skupin in z bojem proti vsem oblikam diskriminacije prispevati k uveljavljanju koncepta enakih možnosti.

Specifični cilji četrte prioritete so bili:

- omogočiti ranljivim skupinam dostop do zaposlitve in usposabljanja z razvojem socialnega in drugih inovativnih oblik podjetništva, ki ustvarjajo nova delovna mesta ter širijo socialne in druge storitve javnega pomena
- spodbuditi enake možnosti ter socialno vključenost med mladimi, še posebej v okviru sistema vzgoje in izobraževanja
- okrepiti osveščenost javnosti o enakih možnostih kot pozitivni družbeni vrednoti in spodbuditi delodajalce k odpravi diskriminatornih praks pri zaposlovanju

Ciljem četrte razvojne prioritete se je sledilo preko izvajanja instrumentov v okviru treh prednostnih usmeritev, in sicer:

- 4.1. **Doseči enake možnosti na trgu dela in krepitev socialne vključenosti**, kjer smo poudarili zagotavljanje enakih možnosti dostopa do zaposlitve in socialne vključenosti ranljivih ciljnih skupin, na ta način pa bi lahko tudi preprečevali kakršno koli obliko diskriminacije na trgu dela.
- 4.2. **Povečati dostopnost in enake možnosti v sistemu vzgoje in izobraževanja**
- 4.3 **Dvigniti zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podpreti njihovo socialno vključenost**

3.1 UČINKOVITOST IZVAJANJA ČETRTE RAZVOJNE PRIORITETE OP RČV 2007–2013

Učinkovitost izvajanja četrte razvojne prioritete smo vrednotili skozi učinkovitost porabe načrtovanih finančnih sredstev in skozi učinkovitost pri realizaciji kvantitativnih načrtovanih učinkov. Ob tem učinkov nismo vrednotili vsebinsko .

3.1.1 Z VIDIKA FINANČNE REALIZACIJE

Tabela 3: Kazalniki učinka na ravni četrte razvojne prioritete

4. RP		Stanje 31. 12. 2013	% glede na pravice porabe 2007–2013
Pravice porabe 2007–2013	EU del	63.848.517	-
	SLO del	11.267.386	-
	EU in SLO del	75.115.903	-
Razpisana sredstva od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2013	EU del	30.022.539	47,0
	SLO del	5.298.095	-
	EU in SLO del	35.320.634	47,0
Potrjene operacije – kumulativa (od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2013)	EU del	64.451.706	100,9
	SLO del	11.373.831	-
	EU in SLO del	75.825.537	100,9
Podpisane pogodbe (od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2013)	EU del	64.451.706	100,9
	SLO del	11.373.831	-
	EU in SLO del	75.825.537	100,9
	drugi viri	268.020	-
	skupaj	76.093.557	-
Plačila iz proračuna RS – kumulativa (od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2013)	EU del	47.967.999	75,1
	SLO del	8.464.941	-
	EU in SLO del	56.432.940	75,1
Posredovani zahtevki za povračilo na Organ za potrjevanje do 31. 12. 2013 (kumulativa od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2013) – EU del		41.709.666	65,3
Certificirani zahtevki za povračilo na EK do 31. 12. 2013 (kumulativa od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2013) – EU del		40.098.552	62,8

Vir: Letno poročilo 2013 o izvajanju Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013

Za doseganje ciljev 4. PU je bilo v programskem obdobju 2007–2013 alociranih 75,12 mio € sredstev. S pogodbami je bilo do konca leta 2013 dodeljenih 75,83 mio €, s čimer so bile razpoložljive pravice porabe za 0,9 % presežene . Z omenjenimi dodatnimi pravicami porabe želijo organi, vključeni v načrtovanje in izvajanje kohezijske politike v Sloveniji, zagotoviti polno oz. 100 % črpanje sredstev ESS. Iz državnega proračuna je bilo izplačanih nekaj več kot 56,43 mio €. Evropska komisija je na 4. PU v proračun Republike Slovenije do konca leta 2013 potrdila 40,1 mio € izdatkov oz. povračil. Primerjava med letoma 2012 in 2013 nam pokaže, da je bilo konec leta 2013 na 4. PU trikrat več certificiranih izdatkov kot konec leta 2012 (12,99 mio €¹). Iz navedenega izhaja, da so institucije, vključene v izvajanje 4. PU, v letu 2013 aktivnosti ustrezno okrepile, zato lahko na predmetni prioriteti pričakujemo, da bodo ESS sredstva v celoti počrpana.

¹ Vir: Letno poročilo 2012 o izvajanju OP RČV za obdobje 2007–2013

3.1.2 Z VIDIKA REALIZACIJE NAČRTOVANIH UČINKOV

Tabela 4: Kazalniki učinka na ravni četrte razvojne prioritete

Naziv kazalnika	Vrsta	Izhodiščno stanje 2007	Načrtovana vrednost 2007–2013	Skupaj realizirano 2007–2013	Realizirano v letu 2014
Število vključenih oseb v ukrepe 4. RP	Učinek	0	12.000	11.654	
✓ Od tega žensk	Učinek		7.000	7.063	
✓ Od tega mladih	Učinek		3.000	2.835	
Število sofinanciranih projektov – celotno obdobje ²	Učinek		285	154	
✓ Od tega s področja kulture	Učinek		60	120	
Število vzgojno-izobraževalnih ustanov, vključenih v implementacijo programov za dostopnost in enake možnosti v vzgoji in izobraževanju	Učinek	0	80* (oz. 6 % vseh)	492*	

Vir: Letno poročilo 2013 o izvajanju Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013

* Skladno s komentarji, ki jih je posredovalo MIZŠ 15. 4. 2015, je bila v obdobju 2007–2013 načrtovana vrednost kazalnika 96 in ne 80 ter v obdobju 2007–2013 skupaj realizirano 114 in ne 492. Razlika v vrednostih je zaradi različne metodologije zbiranja podatkov. V številu 492 se namreč zrcali število vključitev VIZ-ov v različne vsebinske sklope (programe).

Konec leta 2013 so bile načrtovane vrednosti kazalnikov na ravni učinkov že skoraj dosežene ali pa že celo presežene. 97 % načrtovanih vključitev je bilo realiziranih. Ob tem je potrebno poudariti, da govorimo o vključitvah in ne o različnih osebah. Ena oseba je bila namreč lahko vključena v več različnih instrumentov. Evidenca števila vključitev na ravni posamezne osebe ne obstaja. Načrtovano število vključitev žensk je bilo za eno odstotno točko preseženo. Število sofinanciranih projektov s področja kulture je bilo zaradi prerazporeditve dodatnih 4 M € iz PU 4.1 na PU 4.3 ter dodatnih pravic porabe ob zaključku izvajanja finančne perspektive v primerjavi z načrtovanim podvojeno. Skoraj 19 % več vzgojno-izobraževalnih ustanov je bilo vključenih v izvajanje programov v okviru PU 4.2. Razlogov za to je več, kot na primer ta, da so bili v okviru dveh romskih projektov nekateri VIZ vključeni v oba projekta in so se torej šteli dvakrat. Dodaten razlog je bilo tudi izvajanje novih projektov (kot je npr. Inovativna pedagogika), pri katerih ciljnih vrednosti kazalnikov ni bilo mogoče predvideti vnaprej, saj instrumenti v času priprave OP RČV 2007–2013 sploh niso bili predvideni.

Z vidika načrtovano/realizirano glede na ciljne vrednosti kazalnikov in ob predpostavki, da govorimo o vključitvah in ne o osebah, bi lahko zaključili, da je bila četrta razvojna prioriteta v kvantitativnem smislu učinkovita pri realizaciji zastavljenih učinkov. Vendar pa ne moremo soditi, ali so bila sredstva najbolj izkoriščena, saj ne vemo:

- ali so bile načrtovane ciljne vrednosti kazalnikov postavljene realno. Predhodno vrednotenje se do načrtovanih ciljnih vrednosti kazalnikov ni opredelilo.
- koliko različnih oseb iz ranljivih skupin je dejansko sodelovalo v ukrepih 4. RP oziroma imelo koristi od njih.

² Kazalnik število projektov ni najbolj posrečen, saj v določenih primerih operacija pomeni instrument (neposredne potrditve operacij), v določenih pa je operacija na nižji ravni (javni razpisi).

- v kolikšni meri je zagotovljena trajnost učinkov.
- ali bi se dalo z danimi sredstvi doseči več oziroma z manj sredstvi enako.

Tabela 5: Število vključitev v programih četrte razvojne prioritete v obdobju 2007–2013 po ciljnih skupinah

Status na trgu dela	Vse vključitve 2007–2013	Skupaj ženske 2007–2013
Zaposleni (vključno s samozaposlenimi)	2.158	1.631
Samozaposleni	92	44
Brezposelne osebe (vključno z dolgotrajno brezposelnimi)	6.454	3.549
Dolgotrajno brezposelne osebe	2.263	515
Nedejavne osebe	3.042	1.883
Nedejavne osebe, ki se izobražujejo ali usposabljujejo	1.141	786
Udeleženci po starosti	Skupaj 2007–2013	Skupaj ženske 2007–2013
Mladi (15– 24 let)	1.343	867
Starejši delavci (55–64 let)	296	192
Udeleženci po ranljivih skupinah	Skupaj 2007–2013	Skupaj ženske 2007–2013
Pripadniki manjšin	232	162
Migranti	577	260
Invalidne osebe	1.226	514
Druge prikrajšane skupine	846	369
Udeleženci po šolski izobrazbi	Skupaj 2007–2013	Skupaj ženske 2007–2013
ISCED 1. in 2. stopnja	2.122	1.293
ISCED 3. stopnja	4.442	2.213
ISCED 4. stopnja	251	148
ISCED 5. in 6. stopnja	3.371	2.590

Vir: Letno poročilo 2013 o izvajanju Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013

Z vidika ciljnih skupin, ki so jih spremljali v okviru priprave letnih poročil o izvajanju OP RČV 2007–2013, je bilo v ukrepe četrte razvoje prioritete 6.454 vključitev brezposelnih oseb, 2.263 dolgotrajno brezposelnih oseb in 3.042 nedejavnih oseb. Glede na razdelitev po ranljivih skupinah, pa je bilo v obdobju 2007–2013 v okviru 4. RP 232 vključitev pripadnikov manjšin, 577 vključitev migrantov, 1.226 vključitev invalidnih oseb ter 846 vključitev drugih prikrajšanih skupin. Vendar je tu potrebno poudariti, da so v zgornjih kazalnikih zajeti le tisti projekti, o katerih se poroča skladno s priloženo 23, medtem ko smo v okviru četrtega poglavja vrednotenja upoštevali vse projekte in njihove dosežke.

3.1.2.1 UČINKI PREDNOSTNE USMERITVE 4.1: ENAKE MOŽNOSTI NA TRGU DELA IN KREPITEV SOCIALNE VKLJUČENOSTI

Za izvajanje instrumentov prve prednostne usmeritve četrte razvoje prioritete je bilo v programskem obdobju 2007–2013 razpoložljivih pravic porabe 42.986.575,00 M €. Do konca leta 2014 je bilo realiziranih 46.573.445,52 EUR. Cilji prednostne usmeritve so se zasledovali preko izvajanja dvanajstih instrumentov, od katerih je enega izvajalo Ministrstvo za znanost, izobraževanje in šport (MIZŠ), enajst pa Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.

Vsi pripadniki ranljivih skupin, vključeni v programe ali projekte, ki so se izvajali pod okriljem Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, so morali biti hkrati tudi brezposelni.

Kot je razvidno iz spodnje tabele, se je v okviru dvanajstih instrumentov v okviru prve prednostne usmeritve financiralo sledeče:

- (1) Izboljšanje socialne vključenosti in dostopa do usposabljanja, ustvarjanje novih delovnih mest z razvojem socialnega podjetništva ter zaposlovanje ranljivih skupin se je podpiralo v okviru treh instrumentov, in sicer Javnega razpisa za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela ter javnih razpisov za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva I in II. V okviru teh treh instrumentov je bilo podprtih 41 projektov, v katerih se je spodbujalo:
- usposabljanje ranljivih ciljnih skupin in svetovanje ranljivim ciljnim skupinam, v okviru česar je bilo do konca leta 2014 zabeleženih 2282 vključitev – od tega je bilo 586 (*nekaj ne štima, saj je največ na koncu – 987 ranljivih žensk) mladih iskalcev prve zaposlitve, 224 invalidov, 89 pripadnikov romske skupnosti, 116 migrantov, 81 bivših kaznjencev, 25 dolgotrajno brezposelnih, 1 pripadnik druge manjšinske etnične skupine, 16 se jih je identificiralo kot ciljna skupina brezdomcev, 138 kot ciljna skupina starejših od 55 let, 987 pa se jih je identificiralo kot izključno ranljiva ciljna skupina žensk.
  - zaposlovanje ranljivih ciljnih skupin, v okviru katerega je bilo do konca leta 2014 zabeleženih 242 zaposlitev.

Slika 1: Podprti projekti v okviru instrumenta 'Javni razpis za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva'

Od devetih podprtih projektov socialnega podjetništva v okviru Javnega razpisa za spodbujanje socialnega podjetništva I jih šest še vedno nadaljuje z izvajanjem dejavnosti, ki so jo razvili v projektu oziroma so dejavnost, razvito v projektu, še nadgradili, in sicer:

- Projekt Turistična agencija za osebe s posebnimi potrebami (Šent – slovensko združenje za duševno zdravje). Marca 2014 je projektni partner zavod PREMIKI z dejavnostjo nadaljeval.
- Projekt Z lokalnimi viri do novih delovnih mest v socialni ekonomiji Pomurja (Mozaik, društvo za socialno vključenost). Od marca 2014 program deluje pod okriljem društva Mozaik.
- Projekt Center ponovne uporabe (Okoljskoraziskovalni zavod). Prihodki Centra so v letu 2012 znašali 17.910 EUR, v letu 2013 pa so prihodki narasli že na 40.810 EUR.
- Projekt "Stare stvari v novem obtoku". Razvoj in implementacija modela humanitarne posredovalnice rabljenih predmetov (Društvo za pomoč in samopomoč brezdomcev – Kralji ulice). Od marca 2014 program deluje pod okriljem društva.
- Projekt Specializirana mobilna služba za pomoč na domu (ZIK Črnomelj). Dom je s 1. novembrom 2011 začel specializirano mobilno službo za pomoč na domu izvajati kot del svoje redne dejavnosti.
- Projekt Tovarna dela – Vstop v svet dela (Centerkontura). Od marca 2014 deluje pod okriljem Centrekonture in je aktivna.

Iz javno dostopnih podatkov je finančno trajnost za v projektih razvite storitve mogoče ugotoviti le za projekt Center ponovne uporabe, v katerem se storitev, razvita po koncu projekta, izvaja v novo ustanovljenem podjetju. Prihodki podjetja so leta 2012 znašali 17.910 EUR, leta 2013 pa so prihodki narasli na 40.810 EUR. Storitve, ki so bile razvite v okviru preostalih petih projektov, se izvajajo kot redne dejavnosti prijavitelja ali partnerskih organizacij, zato je poslovno uspešnost in s tem trajnost rezultatov projekta brez posredovanja podatkov organizacije težko oceniti.

- (2) Spodbujalo se je zaposlovanje mladih, pripravnikov in iskalcev prve zaposlitve na področju socialnega varstva ter področju vzgoje in izobraževanja (Javni razpisi za

spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju socialnega varstva – pripravniki in Javni razpis za spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju vzgoje in izobraževanja»). Skupaj je bilo v omenjena instrumenta vključenih 537 mladih, ki jim je bilo omogočeno opravljanje pripravništva, kot predpogoja za opravljanje strokovnega izpita, s čimer se je vključenim izboljšal položaj na trgu dela in povečala možnost pridobitve zaposlitve na obravnavanih področjih.

- (3) Podpiralo se je zaposlovanje mladih, kar je spodbujal tudi program »Prvi izziv«, v okviru katerega je bilo vključenih 2.854 brezposelnih mladih iskalcev zaposlitve. Program »Prvi izziv« velja za enega najuspešnejših APZ programov, saj je bil, kljub povečanju sredstev celo predčasno zaključen. Pogodbe so bile sklenjene z različnimi delodajalci, od s. p. do d. o. o. pa tudi neprofitnimi delodajalci. Največ vključenih je bilo brezposelnih oseb s V. stopnjo izobrazbe (35,5 %)³. V letu 2014 je bil program dodatno izveden v okviru Pobude EU za zaposlovanje mladih.
- (4) Odpravljale so se kratkoročne posledice brezposelnosti oziroma se je omogočala večja zaposljivost oseb na območju Pokolpja. V ta namen je bil izveden program »Za Pokolpje – aktivno in dejavno«. Program je bil namenjen izobraževanju, usposabljanju in spodbujanju novega zaposlovanja oziroma spodbujanju novih oblik zaposlovanja, med drugim tudi samozaposlovanja oziroma razvoja novih dejavnost (npr. socialno podjetništvo, zelena ekonomija). Programi usposabljanja so bili pripravljani v sodelovanju z lokalnimi institucijami in delodajalci. V okviru programa je bilo do konca leta 2014 v usposabljanja in izobraževanja vključenih 1.874 oseb. Deloma je zaposlovanje v Pokolpju spodbujal tudi program »Priložnost zame«, saj so bili v drugem javnem povabilu predmetnega programa⁴, brezposelni iz Pokolpja opredeljeni kot dodatna ciljna skupina, poleg dolgotrajno brezposelnih in brezposelnih invalidov. Program je zagotavljal sredstva za zaposlitev ranljivih ciljnih skupin. V času izvedbe programa »Priložnost zame« je bilo skupaj vključenih 141 oseb, od tega 36 invalidov⁵.
- (5) Izboljševali so se pogoji za vključevanje invalidov na trg dela, čemur je bil namenjen projekt »Spodbujanje vključevanja invalidov in drugih funkcionalno oviranih oseb na trg dela, njihovih enakih možnosti in socialne vključenosti«. V okviru projekta je bilo izvedenih 12 usposabljanj izvajalcev projektov, ki zaposlujejo invalide in druge funkcionalno ovirane, za usposabljanje pa so bila pripravljena tudi vsebinska in promocijska gradiva. Usposabljanj, ki so bila izvedena na vseh območjih službah ZRSZ, se je skupaj udeležilo 580 oseb.
- (6) Projekt »Spodbujanje zaposljivosti, izobraževanja in socialnega vključevanja delavcev migrantov in njihovih družin« je omogočil vzpostavitev stacionarne in mobilne »INFO točke«, ki je ponujala informiranje, svetovanje in pravno pomoč za delavce migrante ter njihove družine. Projekt je bil usmerjen v opolnomočenje migrantov, da bi se lažje preprečevalo njihovo izkoriščanje in diskriminacija pa tudi, da bi se lažje vključili na trg dela v Sloveniji. V času izvedbe projekta, ki se bo zaključil v septembru 2015, je bilo zabeleženih 96.781 stikov z info točko. V največji meri je šlo za nudenje informacij in svetovanja v zvezi z urejanjem dovoljenj za prebivanje, delovnih dovoljenj, motiviranjem za učenje slovenskega jezika, pravno

---

³ Podatek za konec aprila 2013

⁴ Prvi program Priložnost zame je bil namenjen spodbujanju zaposlovanja dolgotrajno brezposelnih ali brezposelnih invalidom pri neprofitnih delodajalcih.

⁵ Upoštevano je število vključenih udeležencev za celotno obdobje izvajanja, kot je navedeno v okviru poročanja v Prilogi XXIII.

pomočjo v primeru odpovedi delovnega razmerja, pomočjo pri varstvu pravic iz delovnih razmerij, svetovanjem in pomočjo pri všolanju otrok migrantov ter posredovanjem prostih delovnih mest. V sodelovanju s Slovensko filantropijo so potekala tudi usposabljanja za spodbujanje prostovoljcev za delo z migranti na lokalni ravni, ki so jim nudili pomoč na področju iskanja zaposlitve in uporabe elektronskih storitev.

- (7) Projekt »Družini prijazno podjetje«, ki ga je na podlagi pogodbe z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve izvajal zavod Ekvilib, je bil namenjen spodbujanju zaposlovalcev za uvajanje ukrepov za izboljšanje upravljanja s človeškimi viri s poudarkom na usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja. Na podlagi svetovalno-revizorskega postopka je 145 podjetij s pomočjo zunanjega svetovalca določilo in pričelo z izvajanjem ukrepov za boljše usklajevanje poklicnega ter zasebnega življenja. Projekt ranljivih ciljnih skupin ni vključeval neposredno, vendar naj bi z izvedbo »družini prijaznih ukrepov« pri izbranih delodajalcih spodbudil odpravljanje diskriminacije na trgu dela in enakost med spoloma.
- (8) Projekt »Opolnomočenje ranljivih ciljnih skupin preko informatorjev na centrih za socialno delo Slovenije« je izvajala Skupnost CSD Slovenije. Projekt je omogočil okrepitev Centrov za socialno delo z informatorji, ki so ranljivim ciljnim skupinam nudili pomoč pri uveljavljanju pravic iz javnih sredstev. Informatorji so z nudenjem strokovnih svetovanj prispevali k opolnomočenju ranljivih ciljnih skupin v postopkih uveljavljanja socialnih pravic. V letu 2014 so informatorji nudili pomoč v 40.580 primerih. Predmetni projekt je nadgradil program »Zaposlitev strokovnih delavcev – informatorjev na centrih za socialno delo«, ki je bil izveden v okviru 5. RP OP RČV, tako da se je osredotočil na pomoč in podporo še dodatno ranljivim skupinam. Na CSD po Sloveniji je bilo zaposlenih 62 informatorjev. Projekt bo zaključen v juniju 2015.

Tabela 6: Instrumenti, ki so se izvajali v okviru prednostne usmeritve 4.1: Enake možnosti na trgu dela in krepitev socialne vključenosti

	Instrument	Čas izvajanja	Skupna vrednost (realizacija do 31. 12. 2014)	Cilji	Ciljna skupina	Štev. operacij
1	Javni razpis za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela	Zaključek aktivnosti: najkasneje do 31. 12. 2014 (največ 48 mesecev) Datum Objave: 23. 7. 2010, Vloge: do 21. 9. 2010	7.103.165,71	Predmet javnega razpisa je izboljšati zaposljivost in socialno vključenost ranljivih skupin, ustvarjati delovna mesta za ranljive skupine ter zagotoviti enakost med spoloma. Cilj je sofinanciranje do 12 partnerstev, ki bodo s projekti na celovit način: – zagotavljali ustvarjanje novih delovnih mest za osebe iz ciljne skupine – razširili obstoječe ali uvajali nove metode dela, da bi zagotavljali večjo zaposljivost in socialno vključenost – razširili obstoječe ali uvajali nove prakse za usklajevanje poklicnega, družinskega in zasebnega življenja – razvijali nove pristope, da bi zagotavljali enakost spolov in zmanjševanje spolnih stereotipov s poudarkom na zmanjševanju horizontalne in vertikalne segregacije na trgu dela	Dolgotrajno brezposelni, starejši od 50 let, mladi, predvsem iskalci prve zaposlitve, invalidi in druge funkcionalno ovirane osebe, pripadniki etničnih skupin, begunci, bivši kaznjenci, odvisniki in zdravljeni odvisniki, Romi, migranti ter ženske	15 operacij (v letu 2015 izplačila še potekajo)

2	Javni razpis za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva	Datum objave: 12. 6. 2009, Trajanje projektov: med 18 in 24 meseči Obdobje upravičenosti: 1. 7. 2009 do 30. 4. 2012	1.711.901,72	Predmet javnega razpisa je pri ranljivih ciljnih skupinah spodbuditi dostop do usposabljanja in zaposlovanja z razvojem socialnega podjetništva. Cilj je podpreti do 10 pilotnih projektov, ki bodo s širitvijo dejavnosti v usposabljanje vključili vsaj 150 oseb iz ranljive ciljne skupine ter najmanj eno leto zagotovili zaposlitev za polni delovni čas vsaj 25 % v usposabljanje vključenih oseb iz ranljive ciljne skupine.	Osebe, starejše od 50 let, mladi do dopolnjenega 25. leta starosti brez ali z nizko stopnjo izobrazbe, Romi, bivši odvisniki, vključeni v programe rehabilitacije, bivši kaznjenci, migranti, begunci in druge ranljive skupine z ustrezno utemeljitvijo prijavitelja (utemeljitev strokovne komisije)	9 (OPOMBA: zaključen 2011)
3	Javni razpis za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva II	Datum objave: 3. 2. 2012 Vloge: do 3. 4. 2012 Trajanje projektov: med 24 in 36 meseči Obdobje upravičenosti: do 31. 7. 2015	3.293.365,30	Predmet javnega razpisa je pri ranljivih ciljnih skupinah spodbuditi dostop do usposabljanja in zaposlovanja na trgu dela tako z razvojem dejavnosti socialnega podjetništva kot trajnega opravljanja dejavnosti s proizvodnjo in prodajo proizvodov ali opravljanjem storitev na trgu, pri čemer ustvarjanje dobička ni izključni niti glavni cilj opravljanja dejavnosti. Cilj je podpreti projekte, ki bodo z razvijanjem dejavnosti socialnega podjetništva osebam iz ranljivih ciljnih skupin zagotavljali zaposlitve in ustvarjali nova delovna mesta.	Osebe, starejše od 50 let, mladi do dopolnjenega 25. leta starosti brez ali z nizko stopnjo izobrazbe, Romi, bivši odvisniki, vključeni v programe rehabilitacije, bivši kaznjenci, migranti, begunci, brezdomci in druge ranljive skupine z ustrezno utemeljitvijo prijavitelja (utemeljitev strokovne komisije)	17 (OPOMBA: zaključujejo se konec avgusta 2015, 8 projektov se še izvaja)
4	Spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju socialnega varstva – pripravniki	avgust 2010– oktober 2015	9.094.373,40	Cilj je doseči zaposlitev do 500 pripravnikov na področju socialnega varstva za obdobje trajanja pripravništva, da opravijo pripravništvo in strokovni izpit.	Iskalci prve zaposlitve na področju socialnega varstva, torej. diplomanti različnih družboslovnih smeri	1 program, 4 razpisi (OPOMBA: realiziranih 486 vključitev)

5	Projekt "Za Pokolpje – aktivno in dejavno"	2011–junij 2015	1.380.318,13	Cilj je aktivirati dolgotrajno brezposelne osebe, spodbujati zaposlovanje težje zaposljivih, zmanjševati razlike med regijami in spodbujati enake možnosti na trgu dela ter socialnega vključevanja.	Prebivalci Pokolpja - brezposelni, iskalci zaposlitve, katerih zaposlitev je ogrožena, in delovno neaktivni; prednostno se v aktivnosti vključujejo osebe iz ranljivih ciljnih skupin (dolgotrajno brezposelni, starejši od 50 let, iskalci prve zaposlitve, ženske, invalidi in Romi)	En program (OPOMBA: do konca 2014 realiziranih 1.874 vključitev)
6	Projekt »Spodbujanje zaposljivosti, izobraževanja in socialnega vključevanja delavcev migrantov in njihovih družin«	2009– september 2015	1.050.792,32	Cilj je povečati možnosti zaposlitve, dela in podjetništva tujih delavcev in njihovih družinskih članov.	Migranti in priseljenci	1
7	Program »Prvi izziv«	2012–2014	19.474.426,46	Cilj je povečati zaposlitvene možnosti brezposelnih mladih in blaženje problema njihovega zaposlovanja na trgu dela.	Mladi in brezposelni do 30 let	1 program (2 javni povabili) (OPOMBA: vključenih 2.854 oseb)
8	Cerifikat »Družini prijazno podjetje«	2011–2015	782.682,50	Cilj je uvesti ukrepe za boljše upravljanje s človeškimi viri s poudarkom na usklajevanju poklicnega in družinskega življenja.	Delodajalci in posredno zaposleni	1
9	Program »Priložnost zame«	201 –september 2014	1.044.409,39	Cilj je omogočiti zaposlitev dolgotrajno brezposelnim osebam in invalidnim osebam. Drugi program je predvidel tudi spodbujanje zaposlovanja brezposelnih oseb s stalnim prebivališčem v Pokolpju,	Dolgotrajno brezposelni ali brezposelni invalidi, v letu 2012pa so bili kot dodatna ciljna skupina opredeljeni brezposelni iz Pokolpja	2 javni povabili
10	Spodbujanje vključevanja invalidov in drugih funkcionalno oviranih oseb na trg dela – projekt	2009	99.000,00	Cilj je izboljšati usposobljenost zaposlovalcev invalidov in s pomočjo ozaveščanja zaposlovalcev ter širše javnosti spodbuditi zaposlovanje invalidnih oseb in drugih funkcionalno oviranih oseb.	Invalidi in druge funkcionalno ovirane osebe	1

11	»Opolnomočenje ranljivih ciljnih skupin preko informatorjev na centrih za socialno delo Slovenije«	2014–junij 2015	882.899,59	Cilj je zaposliti informatorje za pomoč, svetovanje in opolnomočenje uporabnikov CSD.	Ranljive ciljne skupine, torej uporabniki CSD, ki uveljavljajo pravice iz javnih sredstev (osebe s socialnimi stiskami in težavami zaradi materialne ogroženosti in socialne izključenosti)	1 program, 4 roki za prijavo na javni razpis
12	Javni razpis za izbor operacij »Spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju vzgoje in izobraževanja«	1. 12. 2013–31. 1. 2015	681.962,00	Cilj je zagotavljati zaposlitve za pripravnike na področju vzgoje in izobraževanja, da bi pridobivali dodatno znanje, veščine in spretnosti ter tako lažje opravili pripravništvo in strokovni izpit.	Iskalci zaposlitve na področju vzgoje in izobraževanja, ki iščejo prvo zaposlitev kot strokovni delavci v vzgoji in izobraževanju oziroma imajo manj kot šest mesecev delovnih izkušenj (pripravništva za delovna mesta: pomočnik vzgojitelja, vzgojitelj predšolskih otrok, učitelj, svetovalni delavec, vzgojitelj ali knjižničar)	51 operacij oz. zaposlenih pripravnikov

VIR: Javni razpisi, razpisna dokumentacija, interna dokumentacija posredniških teles, končna poročila posameznih operacij in letno poročilo ZZRS o koriščenju sredstev ESS

3.1.2.2 UČINKI PREDNOSTNE USMERITVE 4.2: POVEČATI DOSTOPNOST IN ENAKOST MOŽNOSTI V SISTEMU VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

Za izvajanje instrumentov druge prednostne usmeritve četrte razvoje prioritete je bilo v programskem obdobju 2007–2013 razpoložljivih pravic porabe 7.900.747,00 M €. Do konca leta 2013 je bilo realiziranih 6.187.157,49 M €. Cilji prednostne usmeritve so se zasledovali preko izvajanja desetih instrumentov, katerih posredniško telo je bilo Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (MIZŠ).

Instrumenti 4.2 prednostne usmeritve so bili v osnovi usmerjeni v razvoj strokovnih podlag in gradiv ter prenovo učnih kurikulumov, da bi se ranljive skupine učinkoviteje vključevale v šolski sistem in dosegle višjo stopnjo usposobljenosti ter s tem boljšo vključenost v družbo in na trg dela. Projekti so naslavljali zelo različne ciljne skupine, in sicer pripadnike romske skupnosti, učence s posebnimi potrebami, migrante in osebe, ki trpijo večjo nevarnost izključenosti zaradi slabših socialno-ekonomskih pogojev.

Izboljšanje vključevanja Romov v vzgojo in izobraževanje sta v okviru 4.2 prednostne usmeritve zasledovala dva projekta. Z vključevanjem romskih pomočnikov v vzgojno-izobraževalni proces, s čimer so pridobili tudi nacionalno poklicno kvalifikacijo romskega pomočnika, se je prispevalo k izboljšanju prisotnosti romskih otrok v šoli in k njihovi boljši uspešnosti. V okviru predmetnih projektov so bila pripravljena tudi dodatna učna gradiva za poučevanje romskega jezika, zgodovine in kulture ter načrti VIZ za učinkovitejše vključevanje Romov. Projekt, zaključen v letu 2011, je dosegel tudi večjo odmevnost v širšem evropskem prostoru, saj se je na tekmovanju potegoval za nagrade RegioStars. V prvem projektu je bilo zaposlenih 30 romskih pomočnikov, v drugem pa 24. Skupaj je bilo v omenjena projekta vključenih 1.901 otrok. Zaradi zakonskih omejitev, in sicer nedopustne zahteve o izrekanju posameznika glede njegove pripadnosti romski etnični skupnosti, števila pripadnikov ranljive skupine ni mogoče opredeliti, zato navedene osebe niso bile vključene. Ministrstvo je pridobljene izkušnje iz projektov nadgradilo z izvedbo operacije »Skupaj do znanja – uresničevanje ciljev strategije vzgoje in izobraževanja Romov v RS«, ki se usmerja v krepitev socialnega in kulturnega kapitala celotne romske skupnosti.

Prednostna usmeritev je bila tudi razvoj mehanizmov za učinkovitejše vključevanje učencev migrantov v šolski sistem s ciljem njihove boljše vključenosti v družbo. Projekti so bili usmerjeni v (1) razvoj strokovnih podlag, didaktičnih materialov in didaktike za učenje slovenščine kot drugega tujega jezika ter v pilotni preizkus razvitih materialov in (2) praktično izvedbo rešitev, predlaganih v Strategiji za migrante v izbranih VIZ, torej v razvoj strategij in modelov dela z učenci migrantov ter v uvajanje razvitih rešitev s področja vključevanja migrantov v izvedbene kurikule. V okviru projekta so bile izvedene različne aktivnosti, kot npr. razvit učni načrt za začetni pouk slovenščine kot drugega tujega jezika, pripravljena učna gradiva za začetno učenje slovenščine (priročnik za učitelje in delovni zvezek) in 5 tečajev za učence ter dijake priseljence in trije tečaji za starše. Pripravljena je bila tudi raziskava o trenutnem položaju učencev migrantov in njihovih družin, sistemska rešitev uvajanja migrantov v vzgojno-izobraževalni proces, predlog vsebin za razredne ure in druge aktivnosti zavodov, ki vzpodbujajo medkulturni dialog, različne aktivnosti za dijake migrante, kot npr. literarni natečaj »Nihče ni otok sam zase«, športne igre dijakov migrantov ipd. V aktivnosti 4.2 PU je bilo vključenih 961 migrantov.

Aktivnosti, ki so bile namenjene vključevanju otrok s posebnimi potrebami v vzgojo in izobraževanje ter njihovo vključevanje na trg dela, so se odvijale v okviru več instrumentov 4.2 prednostne usmeritve, in sicer. javnih razpisov za izvajanje projektov za uspešno vključevanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami v vzgojo in izobraževanje za obdobje 2008–2011, projekta »Infrastrukturni in tehnološki potencial za vključevanje oseb s posebnimi potrebami v sistem vzgoje in izobraževanja« ter projekta »Tranzicijski model – program dodatnega usposabljanja odraslih Cirius Vipava in Cirius Kamnik«.

Javna razpisa za sofinanciranje projektov za uspešno vključevanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami v vzgojo in izobraževanje sta bila usmerjena v strokovnim podlagam za nadaljnji razvoj in uveljavljanju koncepta inkluzije, uvajanju konceptov, strategij ter novih načinov izobraževanja otrok s posebnimi potrebami in usposabljanju učiteljev za uvajanje oblikovanih modelov ter strategij. Pripravljena je bila publikacija Učenci z učnimi težavami. V publikaciji je predstavljen koncept in možnosti razvoja inkluzivne vzgoje. V okviru partnerskega projekta, ki je vključeval 17 partnerjev in 21 podprojektov, so bili preizkušeni različni razviti modeli inkluzivne vzgoje, kot npr. terapevtske aktivnosti s pomočjo živali za otroke s posebnimi potrebami, vključevanje otrok s posebnimi potrebami v srednješolske programe, model komunikacije z izmenjavo slik in drugih oblik nadomestne komunikacije v razvojne oddelke vrtcev ipd.

Projekt Infrastrukturni tehnološki potencial za vključevanje oseb s posebnimi potrebami v sistem vzgoje in izobraževanja je namenjen pripravi (1) metodologije za klasifikacijo primernosti objektov za vključevanje otrok s posebnimi potrebami v redne oblike vzgoje in izobraževanja, (2) pripravi strokovnih podlag za prilagoditev vzgojno-izobraževalne infrastrukture, da bi bila primerna za vključevanje oseb s posebnimi potrebami, in (3) pripravi tehnološke podpore za izvajanje vzgojno-izobraževalnih programov za različne tipe oseb s posebnimi potrebami, torej razvoju prototipnih tehničnih pripomočkov, kot so različne spletne in mobilne aplikacije ter grafična, geološki, navigacijska, kartografska in taktilna gradiva. Projekt se še izvaja in bo predvidoma zaključen avgusta 2015. Prvenstveno je namenjen pedagoškimi in drugim strokovnim delavcem s področja vzgoje in izobraževanja za uvajanje predlaganih sprememb ter tehničnih pripomočkov. Predstavniki ranljivih ciljnih skupin do konca leta 2014 v izvajanje projekta niso bili neposredno vključeni⁶.

Programa dodatnega usposabljanja mlajših odraslih Cirius Kamnik in Cirius Vipava sta namenjena razvoju in implementaciji posebnih oblik usposabljanj za učence s posebnimi potrebami, da bi pridobivali dodatne veščine in znanje za lažje vključevanje v delovno sfero oziroma na trg dela. V oba projekta je skupaj vključenih 43 mladostnikov, ki so bili vključeni v programe dodatnega usposabljanja. Programi so sestavljeni iz treh delov: (1) usposabljanje po modulih, ki so prilagojeni interesom vsakega posameznika, (2) socialno-pedagoškega dela ter (3) socialno-rehabilitacijskega dela v okviru izdelave individualiziranih načrtov prehoda. V okviru omenjenih programov dodatnega usposabljanja potekajo različne delavnice, kot so pomoč pri samooskrbi, kreativno preživljanje prostega časa, zagovorništvo in samozagovorništvo, e-opismenjevanje ipd.

---

⁶ Neposredno so bili v projekt vključeni VIZ-i, da bi otrokom s posebnimi potrebami zagotovili boljše pogoje za izobraževanje.

V okviru 4.2 PU je bilo v obdobju od 2007 do konca leta 2014 vključenih 1.207 otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami.

V okviru 4.2 PU sta se izvajala tudi instrumenta, ki sicer nista neposredno naslavljala obravnavanih ranljivih ciljnih skupin, sta pa z vzpodbujanjem in dvigovanjem funkcionalne ter informacijske ravni pismenosti prispevala k ciljem Strategije razvoja Slovenije na področju *Modernizacije socialne zaščite in zmanjševanja izključenosti*.

To sta instrumenta (1) Opolnomočenje učencev z izboljšanjem bralne pismenosti in dostopa do znanja ter (2) Javni razpis za sofinanciranje projekta »Inovativno poučevanje s pomočjo sodobnih informacijsko-komunikacijskih tehnologij«.

Instrument Opolnomočenje učencev z izboljšanjem bralne pismenosti in dostopa do znanja je namenjen razvoju različnih pedagoških strategij za izboljšanje bralne pismenosti ter dvigu kulturnega in socialnega kapitala. Projekt je izvajal Zavod RS za šolstvo z mrežo sodelujočih šol, ki so bile izbrane s postopkom javnega povabila, pri čemer je večina šol izhajala iz socialno šibkejših okolij. V projekt je bilo vključenih 13.695 otrok in v njem je sodelovalo preko 1.300 strokovnih delavcev. Sodelujoče šole (42) so pripravile operativne načrte, v katerih so opredelile specifične cilje, in sicer za doseganje napredka pri vsebinskih sklopih (I), opolnomočenje učencev z izboljšanjem bralne pismenosti (II) ter dvig kulturnega in socialnega kapitala. V okviru prvega sklopa se je poudarjal razvoj strategij bralne pismenosti na različnih predmetnih področjih, v okviru drugega sklopa pa opolnomočenje učiteljev za ustvarjanje vzpodbudnih učnih okolij in novih pristopov za delo s skupinami in posamezniki.

Javni razpis za sofinanciranje projektov »Inovativno poučevanje s pomočjo sodobnih informacijsko-komunikacijskih tehnologij« je bil namenjen razvoju inovativnih izvedbenih kurikulumov, ki bodo podpirali individualizacijo pouka in uporabo sodobnih informacijsko-komunikacijskih tehnologij. Razviti bodo izvedbeni kurikuli, v okviru katerih bodo preizkušene inovativne strategije, pristopi in modeli poučevanja, določene e-storitve (e-listovnik) in e-vsebine. Projekt se še izvaja in bo zaključen junija 2015, do konca leta 2014 pa je bilo v projekt vključenih 252 otrok in 121 učiteljev usposobljenih za implementacijo inovativnih, z IKT podprtih strategij. Z vključevanjem šol iz socialno šibkejših in ruralnih okolij projekt prispeva k zagotavljanju enakih možnosti v sistemu vzgoje in izobraževanja.

Tabela 7: Instrumenti, ki so se izvajali v okviru prednostne usmeritve 4.2: Povečati dostopnost in enakost možnosti v sistemu vzgoje in izobraževanja

	Instrument	Čas izvajanja	Skupna vrednost realizacije do 31. 12. 2014	Cilji	Ciljna skupina	Štev. operacij/ upravičencev/ vključitev
1	Javni razpis za sofinanciranje projekta "Uspešno vključevanje Romov v vzgojo in izobraževanje"	30. 5. 2008–31. 8. 2011	1.591.510,42	Učinkovitejše vključevanje Romov v predšolsko in šolsko vzgojo. Zaposlitev romskih pomočnikov in s tem znižanje brezposelnosti Romov ter krepitev usposobljenosti romskih pomočnikov.	Romski pomočniki, romski otroci, vključeni v predšolsko vzgojo in osnovno šolo, starši romskih otrok, učitelji in strokovni delavci na šolah	1
2	Javni razpis za sofinanciranje projektov za uspešno vključevanje otrok, učencev in dijakov migrantov v vzgojo in izobraževanje za obdobje 2008–2011	6. 8. 2008–30. 12. 2010	426.716,42	Učinkovitejše vključevanje učencev migrantov v šolski sistem in družbo ter izboljšanje njihovega položaja na trgu dela. Dvig kakovosti življenja otrok in mladostnikov migrantov.	Otroci, učenci in dijaki migrantov ter učitelji in strokovno osebje	3
3	Javni razpis za izvajanje projektov za uspešno vključevanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami v vzgojo in izobraževanje za obdobje 2008–2011	22. 8. 2008–31. 8. 2011	424.004,61	Razvoj izvedbenih kurikulumov, oblik in načinov izobraževanja, ki bodo prilagojeni otrokom s posebnimi potrebami na ravni osnovne in srednje šole.	Učenci s posebnimi potrebami, starši otrok s posebnimi potrebami in strokovni delavci	1
4	Javni razpis za izvajanje projektov za uspešno vključevanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami v vzgojo in izobraževanje	1. 6. 2009–31. 8. 2011	1.200.683,08	Implementacija modelov in strategij za delo z učenci z učnimi težavami in uvajanje informacijskih centrov za ustrezen pretok informacij.	Učenci s posebnimi potrebami, starši otrok s posebnimi potrebami in strokovni delavci	1
5	Javni razpis za sofinanciranje projekta »Uspešno vključevanje Romov v vzgojo in izobraževanje II«	1. 9. 2011–31. 8. 2014	1.658.329,31	Učinkovitejše vključevanje Romov v predšolsko vzgojo in izobraževanje. Dvig izobrazbene ravni romskih pomočnikov, kakovosti njihovega dela in posledično uspešnejše doseganje standardov znanja romskih učencev v OŠ ter njihovo uspešnejše vključevanje v srednješolsko raven izobraževanja.	Romski pomočniki, romski in neromski otroci ter učenci in strokovni delavci	1
6	Opolnomočenje učencev za izboljšanjem bralne pismenosti	1. 9. 2011–31. 8. 2013	1.190.694,58	Zagotavljanje enakih izobraževalnih možnosti, izboljšanje dostopa do kakovostnega izobraževanja in	Ravnatelji, vodje šolskih projektov timov (ŠPT), učitelji in strokovni delavci šol	1

				integracija učinkovitih didaktičnih strategij za doseganje višjih ravni bralne pismenosti v okviru formalnega izobraževanja.		
7	Javni razpis za sofinanciranje projekta »Inovativno poučevanje s pomočjo sodobnih informacijsko-komunikacijskih tehnologij«	1. 1. 2013–30. 6. 2015	966.692,38	Prilagoditev sistemov in načina poučevanja za uspešnejše vključevanje učencev iz ranljivih ciljnih skupin, uvajanje individualizacije poučevanja ter sistematična uporaba IKT tehnologije v učnem procesu. Razvoj in širjenje uporabe e-vsebin in e-storitev.	Učenci, dijaki in strokovni delavci	1
8	Infrastrukturni in tehnološki potencial za vključevanje oseb s posebnimi potrebami v sistem vzgoje in izobraževanja – neposredna potrditev operacije	15. 2. 2013–31. 8. 2015	651.607,70	Zagotovitev strokovnih podlag za nadaljnji razvoj infrastrukture za vzgojo in izobraževanje ter oblikovanje standardov kakovosti izobraževalne infrastrukture in tehnološke podpore za izvajanje vzgojno-izobraževalnih programov za različne tipe posebnih potreb, torej priprava različnih orodij, gradiv in načrtov za osebe s posebnimi potrebami. Priprava posebne metodologije za oceno primernosti obstoječe infrastrukture za osebe s posebnimi potrebami.	Pedagoški in drugi strokovni delavci s področja vzgoje in izobraževanja, vzdrževalci infrastrukture ter osebe s posebnimi potrebami (gibalno ovirane osebe, slepi, gluhi in naglušni, osebe z motnjami v duševnem razvoju).	1
9	Tranzicijski model Program dodatnega usposabljanja odraslih (PDUO), Cirius Kamnik	12. 8. 2013–31. 8. 2015	80.947,02	Razvoj posebnih oblik usposabljanja za učence s posebnimi potrebami, ki so usmerjene v usposabljanje za samostojno življenje in uspešnejše vključevanje v družbo ter na trg dela (npr. vodene oblike delnega zaposlovanja).	Mlajše odrasle osebe s posebnimi potrebami do 30. leta starosti, ki imajo primanjkljaje na večih področjih (osebe z lažjo, zmerno in težko motorično oviranostjo ter osebe z več motnjami). Prednost pri vključitvi imajo osebe, ki se po zaključenem formalnem izobraževanju ne morejo zaposliti.	1
10	Tranzicijski model Program dodatnega usposabljanja odraslih (PDUO), Cirius Vipava	12. 8. 2013–31. 8. 2015	81.017,70	Razvoj posebnih oblik usposabljanja za učence s posebnimi potrebami, ki so usmerjene v usposabljanje za samostojno življenje in uspešnejše vključevanje v družbo ter na trg dela (npr. vodene oblike delnega zaposlovanja).	Mlajše odrasle osebe s posebnimi potrebami do 30. leta starosti, ki imajo primanjkljaje na večih področjih (osebe z lažjo, zmerno in težko motorično oviranostjo ter osebe z več motnjami). Prednost pri vključitvi imajo osebe, ki se po zaključenem formalnem izobraževanju ne morejo zaposliti.	1

VIR: Javni razpisi, razpisna dokumentacija, interna dokumentacija posredniških teles in končna poročila posameznih operacij

3.1.2.3 UČINKI PREDNOSTNE USMERITVE 4.3: DVIG ZAPOSRLJIVOSTI RANLJIVIH DRUŽBENIH SKUPIN IN PODPORA NJIHOVI SOCIALNI VKLJUČENOSTI

Za izvajanje instrumentov tretje prednostne usmeritve četrte razvoje prioritete je bilo v programskem obdobju 2007–2013 razpoložljivih pravic porabe 15,2 M €. Do konec leta 2014 je bilo realiziranih 14.038.255,97 M €. Cilji prednostne usmeritve so se zasledovali preko izvajanja dvanajstih instrumentov, ki so se izvajali pod okriljem Ministrstva za kulturo.

4.3 PU je bila namenjena spodbujanju vključevanja, zaposlovanja in usposabljanja na področju kulture ter ustvarjanju pogojev za lažje vključevanje ranljivih ciljnih skupin za enostavnejši dostop do različnih kulturnih dobrin.

Instrumenti 1–5 so bili namenjeni motivaciji in proaktivaciji delovanja posameznikov iz ranljivih družbenih skupin za njihovo večjo socialno vključenost ter zaposljivost na področju kulture. V okviru teh petih instrumentov, ki so se izvajali v obliki javnih razpisov za *dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podpora njihovi socialni vključenosti v okviru ESS v različnih letih*, je bilo podprtih 105 projektov (potrjenih je bilo 106 operacij, vendar se v okviru 1. instrumenta en projekt ni izvajal), ki so spodbujali:

- usposabljanje in svetovanje ranljivim ciljnim skupinam, v okviru česar je bilo do konca leta 2014 zabeleženih 3.336 vključitev – od tega 1.547 oseb iz skupine drugih etničnih skupin (največ je bilo priseljencev iz ozemlja bivše SFRJ ter afriških držav), 825 invalidov, 799 pripadnikov romske skupnosti, 67 pripadnikov italijanske ali madžarske narodne skupnosti, 52 migrantov, 32 otrok s posebnimi potrebami, 6 bivših kaznjencev, 1 bivši odvisnik, 5 se jih je identificiralo kot ciljna skupina starejših od 55 let, 2 osebi pa sta navedli drugo brez pojasnila,
- zaposlovanje ranljivih ciljnih skupin, v okviru česar je bilo do konca leta 2014 zabeleženih 82 zaposlitev.

Spodbujanju zaposlovanja mladih, brezposelnih ali samozaposlenih, ki delujejo na področju kulture, so sledili tudi projekti novih kariernih perspektiv in projekt, izbran na Javnem razpisu za povečanje zaposlitvenih možnosti mladih na področju likovne umetnosti. Projekti novih kariernih perspektiv so bili izvedeni v štirih javnih zavodih s področja glasbene in uprizoritvene umetnosti: SNG Opera in balet Ljubljana, Slovenska filharmonija, SNG Maribor in SNG Drama Ljubljana. Usmerjeni so bili v pridobivanje dodatnih znanj, kompetenc in referenc mladih. Upravičenci projektov pa so med delom razvili tudi dodatne programe in produkcije (npr. Drama – program Mlada drama), ki jim omogočajo delno širitev dejavnosti in širšo dostopnost do kulturnih dobrin. V okviru projektov so bili vključeni različni kadri, kot npr. pevci v opernem zboru, fizioterapevt, oblikovalec zvoka, videotehnik, masker, dramski igravec, scenski tehnik ipd. Upravičenci so projekte ocenili pozitivno, a se je pri izvedbi predmetnih projektov za področje kulture ponovno izkazala potreba po uvedbi sprememb delovno-pravne zakonodaje, ki bi uvedla drugačne, različne in prožnejše oblike zaposlovanja.

Projekt, izbran na javnem razpisu za povečanje zaposlitvenih možnosti mladih na področju likovne umetnosti, pa je bil usmerjen v zaposlovanje mladih do 35. leta starosti, diplomantov akademij za likovno umetnost in VIZ, ki delujejo na področju sodobnih vizualnih umetnosti, hkrati pa tudi kritikov in kulturnih managerjev, in sicer preko vzpostavljene mreže galerij.

Mladi so se v okviru projekta dodatno usposobili za produkcijo, promocijo in trženje s poudarkom na kulturnem managementu. Projekt se še izvaja in bo zaključen konec leta 2015.

Skupaj je bilo zabeleženih 54 vključitev mladih, ki delujejo na področju kulture, preko različnih oblik zaposlovanja, kot so pogodbe o zaposlitvi, avtorske pogodbe ali druge oblike sodelovanja.

Projekt »Vzpostavitev infrastrukture za zagotavljanje enakih možnosti dostopa do publikacij slepim in slabovidnim osebam ter osebam z motnjami branja« ter projekt »Dostopnost do kulturne dediščine ranljivim družbenim skupinam« pa sta bila, poleg večanja zaposlitvenih možnosti, izrazito usmerjena še v širjenje dostopnosti kulturnih dobrin za različne ranljive ciljne skupine.

Temeljni namen projekta »Vzpostavitev infrastrukture za zagotavljanje enakih možnosti dostopa do publikacij slepim in slabovidnim osebam ter osebam z motnjami branja« je vzpostavitev osnovnih pogojev za delovanje osrednje knjižnice za slepe. Projekt je namenjen tudi razvoju modelov usposabljanja in izobraževanja za delo z novo informacijsko-komunikacijsko tehnologijo. V okviru projekta je bilo zaposlenih 9 pripadnikov ranljive ciljne skupine, 193 slepih in slabovidnih pa se je udeležilo modularnih usposabljanj.

Projekt dostopnosti do kulturne dediščine ranljivim ciljnim skupinam pa je bil v prvi vrsti namenjen krepitvi dodatne usposobljenosti oseb iz ranljivih ciljnih skupin, ki so v okviru zaposlitve razvijale dodatne pedagoško-andragoške programe, namenjene tudi potrebam obiskovalcev iz ranljivih ciljnih skupin. V okviru projekta so bili tako razviti oziroma izvedeni programi, kot so: veččutno vodstvo po razstavah Mumija in krokodil, Kako približati muzej slepim in slabovidnim osebam, Gledališče na dotik ipd. Nosilec projekta je bil Slovenski etnografski muzej, vendar so se aktivnosti izvajale tudi v sodelovanju z drugimi državnimi muzeji Slovenije, ki bodo po zaključku projekta razvite programe tudi nadalje implementirali. V okviru projekta je bilo zaposlenih 9 pripadnikov ranljivih ciljnih skupin. V izvedenih delavnicah in programih je do konca leta 2014 sodelovalo 952 obiskovalcev, med katerimi niso bili zgolj pripadniki ranljivih ciljnih skupin.

Tabela 8: Instrumenti, ki so se izvajali v okviru prednostne usmeritve 4.3: Dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin in podpora njihovi socialni vključenosti

	Instrument	Čas izvajanja	Skupna vrednost (realizacija do 31. 12. 2014)	Cilji	Ciljna skupina	Štev. operacij/ upravičencev/ vključitev
1	JR za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za leto 2008	JR objavljen 6. 6. 2008, zaključen 31. 10. 2009*	1.343.767,11	Spodbuditev, motivacija in proaktivacija delovanja posameznikov iz ranljivih družbenih skupin za njihovo večjo socialno vključenost in zaposljivost na področju kulture.	Pripadniki madžarske in italijanske narodne skupnosti, pripadniki romske skupnosti, pripadniki različnih manjšinskih etničnih skupin in priseljencev ter invalidi	18
2	JR za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za obdobje 2009–2010	JR objavljen 29. 5. 2009, zaključen 30. 9. 2010*	1.394.650,81	Spodbujanje, motivacija in proaktivacija delovanja posameznikov iz ranljivih družbenih skupin za njihovo večjo socialno vključenost in zaposljivost na področju kulture.	Pripadniki madžarske in italijanske narodne skupnosti, pripadniki romske skupnosti, pripadniki različnih manjšinskih etničnih skupin in priseljencev ter invalidi	19
3	JR za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za obdobje 2010–2011	JR objavljen 9. 4. 2010, zaključen 30. 9. 2011*	1.454.040,53	Spodbujanje, motivacija in proaktivacija delovanja posameznikov iz ranljivih družbenih skupin za njihovo večjo socialno vključenost in zaposljivost na področju kulture.	Pripadniki madžarske in italijanske narodne skupnosti, pripadniki romske skupnosti, pripadniki različnih manjšinskih etničnih skupin in priseljencev ter invalidi	18
4	JR za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za obdobje 2011–2012	JR objavljen 10. 6. 2011, zaključen 30. 9. 2012*	1.812.839,77	Spodbujanje, motivacija in proaktivacija delovanja posameznikov iz ranljivih družbenih skupin za njihovo večjo socialno vključenost in zaposljivost na področju kulture.	Pripadniki madžarske in italijanske narodne skupnosti, pripadniki romske skupnosti, pripadniki različnih manjšinskih etničnih skupin in priseljencev ter invalidi	23
5	JR za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru Evropskega socialnega sklada za obdobje 2013–2014	JR objavljen 23. 11. 2012, zaključen 31. 8. 2014*	3.801.014,75	Spodbujanje, motivacija in proaktivacija delovanja posameznikov iz ranljivih družbenih skupin za njihovo večjo socialno vključenost in zaposljivost na področju kulture.	Pripadniki madžarske in italijanske narodne skupnosti, pripadniki romske skupnosti, pripadniki različnih manjšinskih etničnih skupin in priseljencev ter invalidi	28
6	Vzpostavitev infrastrukture za zagotavljanje enakih možnosti dostopa do publikacij slepim in slabovidnim osebam ter osebam z motnjami branja – neposredna	Odločba izdana 23.11. 2012, operacija zaključena do	2.222.036	Vzpostavitev pogojev in promocija mehanizmov za dostop do kulturnih dobrin ter usposabljanje slepih in slabovidnih. Vzpostavitev pogojev za delovanje	Pripadniki ranljivih družbenih skupin in pravne osebe, delujoče na področju ranljivih družbenih skupin (slepi in slabovidni)	1

	potrditev operacije	30. 6. 2015		knjižnice za slepe in zagotavljanje zaposlitev za ranljivo ciljno skupino. Razvoj modelov usposabljanja in izobraževanja za delo z novo IKT.		
7	Nove karierne perspektive; SNG Opera in balet Ljubljana – neposredna potrditev operacije	Odločba izdana 3. 4. 2013, operacija zaključena do 31. 12. 2014	399.098,17	Ustvarjanje novih zaposlitvenih možnosti ter krepitev usposobljenosti brezposelnih ali samozaposlenih mladih v kulturi.	Mladi do 37. leta, ki delujejo na področju kulture	1
8	Nove karierne perspektive; Slovenska filharmonija, Slovenski komorni zbor – neposredna potrditev operacije	Odločba izdana 3. 4. 2013, operacija zaključena do 31. 12. 2014	206.298,00	Ustvarjanje novih zaposlitvenih možnosti za ter krepitev usposobljenosti brezposelnih ali samozaposlenih mladih v kulturi.	Mladi do 37. leta, ki delujejo na področju kulture	1
9	Nove karierne perspektive;– SNG Maribor – drama, opera in balet – neposredna potrditev operacije	Odločba izdana 3. 4. 2013, operacija zaključena do 31. 12. 2014	393.341,00	Ustvarjanje novih zaposlitvenih možnosti za ter krepitev usposobljenosti brezposelnih ali samozaposlenih mladih v kulturi.	Mladi do 37. leta, ki delujejo na področju kulture	1
10	Nove karierne perspektive; SNG Drama Ljubljana – neposredna potrditev operacije	Odločba izdana 3. 4. 2013, operacija zaključena do 31. 12. 2014	193.887,00	Ustvarjanje novih zaposlitvenih možnosti za ter krepitev usposobljenosti brezposelnih ali samozaposlenih mladih v kulturi.	Mladi do 37 leta, ki delujejo na področju kulture	1
11	Dostopnost do kulturne dediščine ranljivim družbenim skupinam - neposredna potrditev operacije	Odločba izdana 27. 5. 2013, operacija zaključena do 31. 12. 2015	632.410,00	Krepitev usposobljenosti oseb iz različnih ranljivih ciljnih skupin za opravljanje del v muzejih. Razvoj novih programov oziroma vsebin muzejev, ki bodo prilagojeni potrebam obiskovalcev iz ranljivih ciljnih skupin. Krepitev usposobljenosti in pridobivanje specialnega strokovnega znanja, veščin in praktičnih izkušenj za muzejske delavce.	Fizične osebe, ki so pripadniki ranljivih družbenih skupin, in pravne osebe, delujoče na področju ranljivih družbenih skupin, ljudje z različnimi vrstami invalidnosti (gibalno ali senzorno ovirani ter duševno prizadeti) in ranljive družbene skupine (težko zaposljivi mladostniki, starejši in ženske)	1
12	JR Povečanje zaposlitvenih možnosti mladih na področju	JR objavljen 11. 10. 2013,	184.873,00	Povečanje zaposlitvenih možnosti mladih likovnih umetnikov preko aktivne	Mladi do 35 leta starosti, diplomanti akademij za likovno umetnost in	1

likovne umetnosti	zaključen 31. 12. 2015	mreže galerij.	VIZ, ki delujejo na področju sodobnih vizualnih umetnosti
-------------------	---------------------------	----------------	---

VIR: Javni razpisi, razpisna dokumentacija, interna dokumentacija posredniških teles in končna poročila posameznih operacij

* Obdobje upravičenosti stroškov in izvajanja aktivnosti

3.2 DEJAVNIKI VPLIVA NA UČINKOVITOST IZVAJANJA

4. RP

V okviru dejavnikov vpliva na izvajanje ukrepov četrte razvojne prioritete smo preverjali predvsem vplive (1) ekonomsko-finančne krize, (2) nestabilnosti političnih razmer (in njen vpliv na zamude pri potrjevanju instrumentov, na zniževanja sredstev kot posledice rebalansov, na zniževanje razpoložljivih sredstev kot posledice zniževanja udeležbe nacionalnega sofinanciranja zaradi javnofinančnih primanjkljajev) ter (3) normativnega okvira (kot na primer zakonodaje v primeru socialnega podjetništva)

Tako terminsko kot tudi tehnično in vsebinsko je priprava javnih razpisov (izbor ciljnih skupin, kazalnikov, upravičenih stroškov itd.) ves čas izvajanja ESS 2007–2013 potekala nemoteno in v skladu s cilji 4. RP - OP RČV 2007–2013, veljavnimi navodili Organa upravljanja in nacionalno zakonodajo. Nekih bistvenih vplivov zgoraj omenjenih dejavnikov, ki bi se kazali v vsebinski spremembi OP RČV 2007–2013, ni bilo, so pa se pri upravičencih kot posledica pojavili nekateri novi instrumenti, spremembe v obstoječih razpisih ali pa težave pri izvajanju projektov.

Kar nekaj instrumentov 4. RP je bilo pripravljenih in implementiranih kot posredni ali neposredni odgovor na ekonomsko-finančno krizo oziroma njene posledice, npr. (1) visoka brezposelnost mladih in prvih iskalcev zaposlitve, (2) omejevanje zaposlitev v javnem sektorju, (3) povečanje regionalne brezposelnosti ter (4) znižano povpraševanja na trgu po določenih poklicih oziroma kadrih (umetniški poklici).

Za ublažitev navedenih posledic lahko izpostavimo predvsem naslednje instrumente: *Spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju socialnega varstva – pripravniki in Spodbujanje zaposlovanja iskalcev zaposlitve na področju vzgoje in izobraževanja*, kar je omogočilo zaposlovanje pripravnikov na področju vzgoje in izobraževanja ter socialnega varstva. Večina zaposlitev je bila realizirana v javnih zavodih. Projekti novih kariernih perspektiv in javni razpis, namenjen povečanju zaposlitvenih možnosti mladih na področju likovne umetnosti, so omogočali zaposlovanje in višanje kompetenc mladim umetnikom s področja glasbene ter uprizoritvene dejavnosti in vizualnih umetnosti. Posebna pozornost je bila zaposlovanju mladih posvečena tudi v okviru programa Prvi izziv. Visoko brezposelnost v Pokolpju sta nagovarjala program »*Za Pokolpje – aktivno in dejavno*« in deloma program »*Priložnost zame*«.

Spremenljive ekonomsko-finančne okoliščine so v primeru nekaterih instrumentov MDDSZ, in sicer Javnega razpisa za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela ter javnih razpisov za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva I in II., posredno vplivale na spreminjanje (zaostrovanje) razpisnih pogojev: prijavitelji so morali imeti poravnane vse davke in druge obvezne dajatve, skladno z nacionalno zakonodajo, zapadle do vključno zadnjega dne v mesecu pred vložitvijo vloge na javni razpis ter niso smeli biti v stečajnem postopku, postopku prenehanja, postopku prisilne poravnave ali postopku likvidacije. V primeru Javnega razpisa za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva II so morali prijavitelji zaradi spremenjenih ekonomskih okoliščin k projektni vlogi predložiti izdelan poslovni načrt z utemeljitvijo poslovne dejavnosti, ki se bo v projektu izvajala. V poslovnem

načrtu so morali izdelati analizo trga, navesti možna tveganja pri vzpostavljanju dejavnosti in prikazati načrt upravljanja finančnih virov.

Vzpostavitev zakonodaje na področju socialnega podjetništva (v letu 2012), danost novih možnih oblik zaposlovanja preko javnih razpisov socialnega vključevanja in medijska izpostavljenost razvoja socialnega podjetništva v Sloveniji so se odražale v konstantni rasti števila prijav na javne razpise za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva. Tako se je na Javni razpis za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva v letu 2009 prijavilo 39 prijaviteljev, na Javni razpis za spodbujanje socialne vključenosti in enakih možnosti na trgu dela se je leta 2010 prijavilo 72 prijaviteljev, na Javni razpis za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva II pa se je leta 2012 prijavilo 93 prijaviteljev.

Slika 2: Zakonodajni okvir na področju socialnega podjetništva

Zakon o socialnem podjetništvu, ki je v veljavi od leta 2012, predstavlja okvir za ustanavljanje in delovanje socialnih podjetij za opravljanjem gospodarskih dejavnosti, pri čemer ustvarjanje dobička ni glavni cilj oziroma se ta reinvestira v dejavnost oziroma človeške vire socialnega podjetja. Od pričetka uveljavitve zakona na podlagi evidence pri MDDSZ deluje 62 socialnih podjetij (stanje december 2014). Skoraj v celoti so to start-up socialna podjetja mikro velikosti tipa B, med katerimi prevladujejo zavodi in društva (56 %), ki so sicer pogosta statusna oblika nevladnih organizacij, nato pa jim sledijo gospodarske družbe in zadrage.

V primerjavi s prvim razpisom za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva lahko rečemo, da je v Sloveniji opaziti veliko večje zanimanje za socialno podjetništvo, kar lahko pripišemo tudi dejstvu, da so bile sprejete zakonske podlage, katerih namen je spodbujanje razvoja tega področja, poleg tega pa predstavljajo formalni okvir delovanja socialnih podjetij. Prav tako je iz prijavljenih projektov razviden visok čut za solidarnost in razvijanje idej, ki prinašajo pozitivne učinke za celotno skupnost.

Izmed skupno 26 izbranih projektov– prijaviteljev na obeh javnih razpisih socialnega podjetništva iz OP RČV 2007–2013 se jih je 7 oz. 27 % odločilo za registracijo v socialno podjetje po Zakonu o socialnem podjetništvu. Razlogi za relativno nizko odločitev za registracijo v socialno podjetje so:

- premajhna fleksibilnost klasičnih ukrepov aktivne politike zaposlovanja (npr. usposabljanje na delovnem mestu, ki je bilo podlaga za vključevanje ranljive ciljne skupine v usposabljanje, saj zahteva 100 % angažiranost vključenih, česar pa pri določenih ciljnih skupinah ne moremo pričakovati, –npr. pri osebah z motnjami v duševnem zdravju ipd.)
- pomanjkanje finančnih spodbud za zagon socialnega podjetništva kot obstajajo za klasična podjetja
- pomanjkanje podjetniških znanj in znanj trženja, saj je večina izvajalcev projektov do sedaj delovala na področju sociale in ne na področju ekonomije in trženja
- razširjenost dela na črno, ki v nekaterih dejavnostih, ki hkrati predstavljajo potencialne »tržne niše« za socialno podjetništvo, že pokriva povpraševanje (omenjene so predvsem gostinske storitve npr. catering, socialne storitve npr. nega na domu, komunalne storitve npr. zbiranje in preprodaja odpadkov)
- nizka motivacija potencialnih udeležencev iz ranljivih skupin za vključevanje v aktivnosti projektov
- premajhna tržna prepoznavnost družbeno-okoljsko odgovornih storitev in produktov, ki jih socialna podjetja izvajajo kot prednost pred izdelki ter storitvami profitno naravnanih proizvajalcev in izvajalcev
- premajhna zainteresiranost lokalne skupnosti za sodelovanje in povezovanje s tovrstnimi projekti in iniciativami.

Spremenjene ekonomske okoliščine so posredno vplivale na izbrane dejavnosti projektov socialnega podjetništva, in sicer so bile usmerjene v večinoma povsem nove poslovne ideje (predelava starih koles, romska gostilna, Svetovna kuhinja po slovensko, družinski servis,

servis gibalnih pripomočkov za invalide), ki predvsem v recesiji predstavljajo realno možnost za odpiranje novih delovnih mest.

V zvezi z izvajanjem projektov in zaposlovanjem na področju kulture je ekonomsko-finančna kriza še dodatno izpostavila potrebo po uveljavljanju drugačnih oblik zaposlovanja in s tem zahtevo po spremembi delovno-pravne zakonodaje (npr. pravice in obveznosti samozaposlenih, spremembe na področju zaposlenih po avtorskih in podjemnih pogodbah).

Vpliv ekonomsko-finančne krize se je zrcalil tudi v nezmožnostih ali težavah upravičencev pri pridobivanju premostitvenih finančnih sredstev, zaradi česar so mnogi zašli v likvidnostne težave. Upravičenci prejmejo povračilo sredstev na podlagi zahtevkov za izplačila za nastale oz. plačane upravičene stroške. Upravičenci in njihovi projektni partnerji so morali finančna sredstva za izvajanje projektnih aktivnosti vnaprej založiti. Zaradi likvidnostnih težav je nekaj partnerjev med izvajanjem projektov odstopilo od pogodbe, kar pa ni vplivalo na doseganje ciljev projektov (izvajanje aktivnosti se je preneslo na druge partnerje). Zato je imela sprememba zakonodaje (ZIPRS) v okviru 2. JR za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS v letih 2009-2010 na izvajanje teh instrumentov pozitiven vpliv. Sprememba ZIPRS je namreč omogočila 20 % predplačila sredstev, kar se je odrazilo v povečanju števila prijav, in sicer iz 34 prijav na 1. JR na 63 prijav na 2. JR, kar predstavlja 93-% povečanje glede na 1. JR. NVO-jem, ki ne razpolagajo z velikimi zagonskimi sredstvi, je možnost predplačila izvajanje projektov (operacij) vsaj delno olajšala.

Negativen vpliv tako na izvajanje kot tudi zagotavljanje trajnosti rezultatov, torej ohranjanje zaposlitev po prenehanju pogodbenih obveznosti, je imel v letu 2012 sprejeti Zakon o omejevanju javnih financ. Zakon je omejil nove zaposlitve v javnem sektorju in javnim zavodom naložil dodatne obveznosti pri poročanju ustanoviteljem. Zaradi tega je ugotavljanje trajnosti zaposlitev v okviru instrumentov, ki so se usmerjali v zaposlovanje v javnem sektorju, (instrumenti, vezani na opravljanje pripravništva, in projekti novih kariernih perspektiv), brezpredmetno.

3.3 PRIMERI PRIKAZA REGIONALNE RAZPRŠENOSTI IZVAJANJA 4. RP

Ker so instrumenti med seboj tako z vidika tehnične kot tudi vsebinske izvedbe neprimerljivi, smo regionalno razpršenost po posameznih instrumentih spremljali različno. Tako smo v okviru:

- 3.3.1.1 gledali vključitve udeležencev v izvajanje programov spodbujanja socialnega podjetništva, dviga zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in spodbujanja enakih možnosti ter socialne vključenosti na trgu dela,⁷

---

⁷ (1) Javni razpis za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela; (2) Javni razpis za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva, (3) Javni razpis za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva II, (4) Javni razpis za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za leto 2008, (5) Javni razpis za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za obdobje 2009–2010, (6) Javni razpis za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za obdobje 2010–2011, (7) Javni razpis za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo

- 3.3.1.2 spremljali regionalno razpršenost vključenih v programe APZ v okviru 4. RP – podatki za programa Prvi izziv in Priložnost zame,
- 3.3.1.3 spremljali regionalno razpršenost upravičencev, vključenih v program »Spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju vzgoje in izobraževanja« in program »Spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju socialnega varstva – pripravniki«,
- 3.3.2 izvedli regijsko primerjavo med številom prejetih prijav, prijav, ki so dosegle točkovni prag, in odobrenimi prijavi na Javni razpis za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela, na javna razpisa za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva I in II ter na javne razpise za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za leto 2008, obdobje 2009–2010, obdobje 2010–2011, obdobje 2011–2012 in obdobje 2013–2014.

3.3.1 PRIMERI REGIONALNE RAZPRŠENOSTI KONČNIH KORISTNIKOV, VKLJUČENIH V RAZLIČNE INSTRUMENTE 4. RP

3.3.1.1 REGIONALNA RAZPRŠENOST VKLJUČENIH V PROGRAME SPODBUJANJA SOCIALNEGA PODJETNIŠTVA, DVIGA ZAPOSLEJIVOSTI RANLJIVIH DRUŽBENIH SKUP NA PODROČJU KULTURE IN SPODBUJANJA ENAKIH MOŽNOSTI IN SOCIALNE VKLJUČENOSTI NA TRGU DELA

Iz tabele 9 je razvidno, da je bilo v okviru osmih instrumentov daleč največ vključitev s področja socialnega podjetništva (2 instrumenta), dviga zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture (5 instrumentov) in spodbujanja enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela v Osrednjeslovenski regiji, in sicer za več kot štirikrat več kot v drugo uvrščeni Podravski regiji oziroma kar 55 % vseh vključitev. Kot je v nadaljevanju v poglavju 3.3.2 prikazano, je visoko število odobrenih vlog le odraz visokega števila prejetih vlog. Iz Osrednjeslovenske regije je namreč prispela skoraj polovico prijav (46 %) , od katerih je točkovni prag doseglo 72 %, odobrenih pa je bilo 31 % prijav. Iz Notranjsko-kraške regije ni bilo vključenega nobenega upravičenca. Zaradi močne zastopanosti upravičencev iz Osrednjeslovenske regije je tudi primerjava med V in Z kohezijsko regijo pokazala, da je bila večina vključitev v bolj razviti Z kohezijski regiji.

---

njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za obdobje 2011–2012 in (8) Javni razpis za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za obdobje 2013–2014

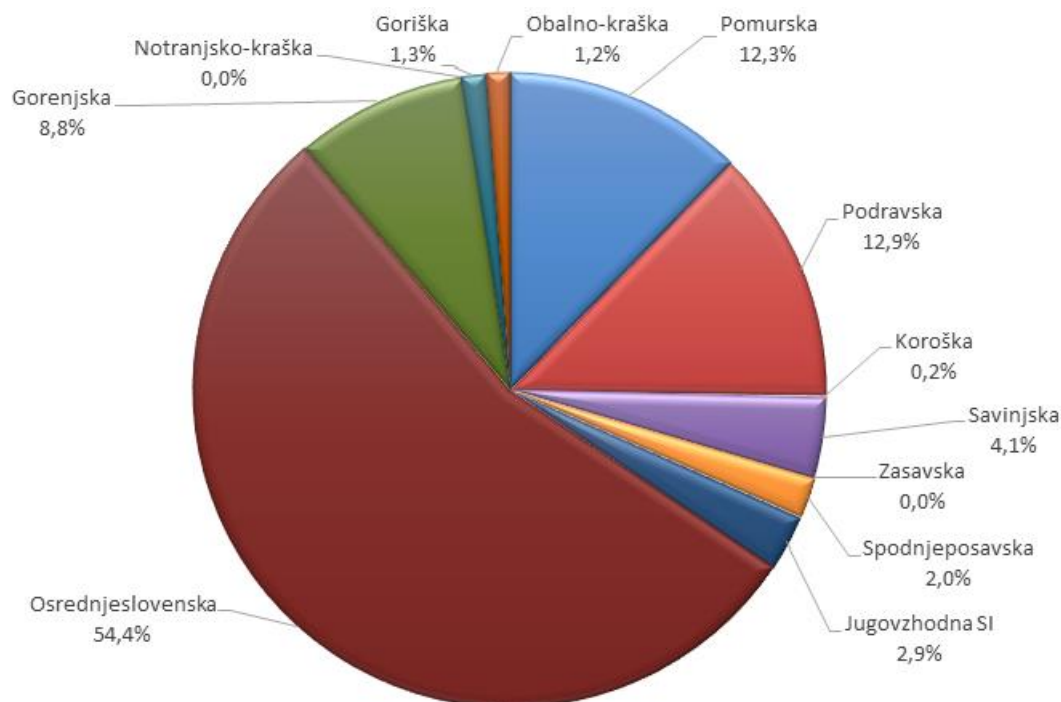
Tabela 9: Število vključitev po posameznih statističnih regijah v okviru Javnega razpisa za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela, javnih razpisov za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva I in II ter javnih razpisov za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za leto 2008, za obdobje 2009–2010, za obdobje 2010–2011, za obdobje 2011–2012 in za obdobje 2013–2014

Zap. št.	SKTE 3	Štev. vključitev
1	Pomurska	692
2	Podravska	725
3	Koroška	9
4	Savinjska	231
5	Zasavska	0
6	Spodnjeposavska	115
7	Jugovzhodna Sl.	161
8	Osrednjeslovenska	3.056
9	Gorenjska	492
10	Notranjsko-kraška	0
11	Goriška	72
12	Obalno-kraška	65
SKUPAJ		5.618

Vir: Interne evidence o realizaciji ciljnih vrednosti kazalnikov na MDDSZ in MK ter končna poročila upravičencev

Pri tem je potrebno poudariti, da pri predmetnih javnih razpisih večino prijaviteljev predstavljajo nevladne organizacije. Zanje velja, da jih je velika večina ustanovljenih v Osrednjeslovenski regiji, medtem ko izvajajo svoje aktivnosti po vsej Sloveniji.

Slika 3: Prikaz porazdelitve vključitev po posameznih statističnih regijah v okviru Javnega razpisa za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela, javnih razpisov za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva I in II, javnih razpisov za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za leto 2008, za obdobje 2009–2010, za obdobje 2010–2011, za obdobje 2011–2012 in za obdobje 2013–2014

Podrobnejši pregled vključitev po posameznih ranljivih skupinah nam v tabeli 10 pokaže, da je bilo največ vključitev med pripadniki italijanske in madžarske narodne skupnosti v Pomurski regiji, in sicer kar 96 % vključitev, iz česar sklepamo, da so to predvsem pripadniki madžarske narodne skupnosti, medtem ko se pripadniki italijanske narodne skupnosti niso vključevali (glede na to, da je število vključitev v regijah, kjer ta manjšina večinoma prebiva, enako nič).

Največ, kar 66 % vključitev med pripadniki drugih manjšinskih etničnih skupin (to so predvsem pripadniki narodnih skupnosti nekdanje SFRJ) je bilo v Osrednjeslovenski regiji⁸. Migranti so bili vključeni le v Osrednjeslovenski regiji, med Romi⁹ pa je bilo največ vključitev v Pomurski (40 %) in Osrednjeslovenski (34 %) regiji. 87 % vključitev med mladimi in iskalci prve zaposlitve je bilo iz Osrednjeslovenske regije. 31 % vključitev invalidov je bilo iz Osrednjeslovenske regije, sledi pa ji 24 % iz Gorenjske regije. Otroci s posebnimi potrebami so bili zastopani le v Podravski regiji. Največ vključitev bivših kaznjencev je bilo v Podravski regiji (92 %). Pod ciljno skupino drugi so osebe, ki so se identificirale kot brezdomci in so skoraj v enakem deležu zastopani tako v Pomurski kot Osrednjeslovenski regiji. Skupina, ki se je kot ranljiva identificirala izključno kot starejši od 55 let, pa je bila v 38 % vključena v Podravski regiji, sledi pa ji Osrednjeslovenska regija s 24 %.

Ciljno skupino žensk navajamo v tem sklopu instrumentov izključno kot specifično upravičeno ciljno skupino, ki ne spada v nobeno drugo skupino analiziranih ciljnih skupin in je v tem primeru ne obravnavamo kot horizontalno skupino (npr. štev. žensk med vsemi vključenimi). Ranljivo ciljno skupino žensk so še posebej naslavljali projekti, ki so se izvajali v okviru instrumenta »Javni razpis za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela«, njegov specifični cilj pa je bil razvijati nove pristope in s tem zagotavljati enakosti spolov ter zmanjševanje spolnih stereotipov s poudarkom na zmanjševanju horizontalne in vertikalne segregacije na trgu dela. Največ, kar 65 % vključitev med ženskami je bilo v Osrednjeslovenski regiji, sledi pa ji Podravska regija s 24 %.

---

⁸ Območja poselitve priseljencev iz držav nekdanje Jugoslavije v Slovenijo so v večini primerov obsegala mestna območja t. i. industrijskega polmeseca.

⁹ Romi so v Sloveniji tradicionalno naseljeni na območju Prekmurja, Dolenjske in Bele krajine. Največji del tradicionalno naseljenih Romov živi v Prekmurju v občini Murska Sobota ter v okolici Novega mesta na Dolenjskem. Romi, ki so na slovensko ozemlje prišli iz nekdanje Jugoslavije, so se v glavnem naselili v večjih industrijskih središčih, kot so Maribor, Velenje, Celje, Jesenice in Ljubljana. Med sedanjimi občinami jih je 20 z avtohtonim romskim prebivalstvom. Poleg avtohtonega romskega prebivalstva je bil v zadnjih treh desetletjih močan pritek romskih imigrantov v večja središča, zlasti v Maribor, Ljubljano, Velenje, Celje in Jesenice (Položaj Romov v Sloveniji, REDUPE International Project Identifying and Reducing Prejudice as a Source of Conflict between Romana and Non – Roma Population, Maribor, 2011–2012, str. 22 in 23, <http://www.project-redupe.eu/datoteke/Slovenia/REDUPRE-AnalizapoloajaRomovvSloveniji.pdf>).

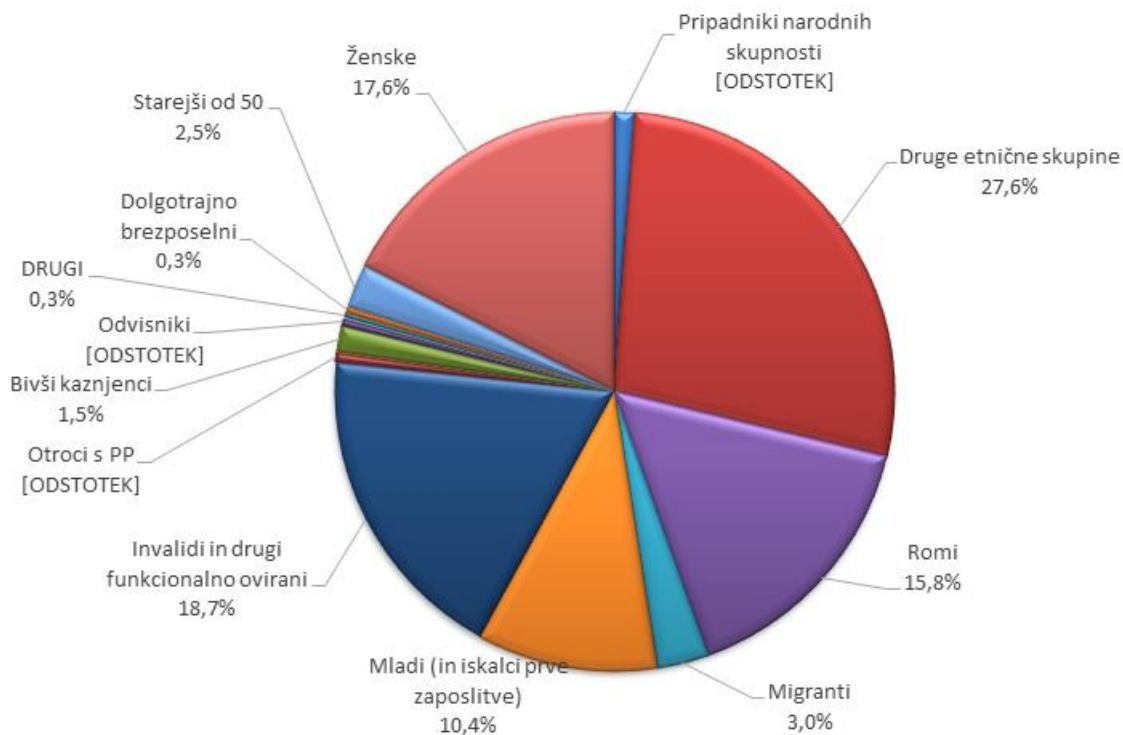

Tabela 10: Število vključitev posameznih ciljnih skupin po posameznih statističnih regijah v okviru Javnega razpisa za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela, javnih razpisov za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva I in II ter javnih razpisov za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za leto 2008, za obdobje 2009–2010, za obdobje 2010–2011, za obdobje 2011–2012 in za obdobje 2013–2014

Zap. št.	SKTE 3	Pripadniki manjšin (italijanske in madžarske narodnostne skupnosti)	Druge etnične skupine (npr. priseljenci iz bivše SFRJ)	Romi	Migranti	Mladi (in iskalci prve zaposlitve)	Invalidi in drugi funkcionalno ovirani	Otroci in mladostniki s posebnimi potrebami	Bivši kaznjenci	Ovisniki in zdravljeni odvisniki	DRUGI	Dolgotrajno brezposelni	Starejši od 55 let	Ženske	SKUPAJ vključitve	ZAPOSLOTIVE
1	Pomurska	64	75	351	0	1	98	0	1	2	10	6	25	59	692	62
2	Podravska	0	31	80	0	25	180	32	80	0	0	0	57	240	725	20
3	Koroška	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	8	0	9	7
4	Savinjska	0	41	0	0	26	110	0	0	0	0	0	6	48	231	24
5	Zasavska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	Spodnje-posavska	0	0	106	0	4	0	0	0	0	0	5	0	0	115	8
7	Jugovzhodna Slov.	0	89	48	0	16	0	0	0	0	0	0	8	0	161	57
8	Osrednje-slovenska	3	1023	303	168	511	331	0	6	20	8	8	35	640	3056	127
9	Gorenjska	0	238	0	0	2	244	0	0	4	0	0	4	0	492	10
10	Notranjsko-kraška	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11	Goriška	0	0	0	0	0	72	0	0	0	0	0	0	0	72	3
12	Obalno-kraška	0	51	0	0	0	14	0	0	0	0	0	0	0	65	82
	Skupaj	67	1.548	888	168	586	1.049	32	87	26	18	19	143	987	5.618	400

Vir: Javni razpisi, razpisna dokumentacija in dokumentacija posredniških teles (poročila o izvajanju instrumentov)

Slika 4: Prikaz porazdelitve vključitev po posameznih ranljivih skupinah v okviru Javnega razpisa za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela, javnih razpisov za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva I in II ter javnih razpisov za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za leto 2008, za obdobje 2009–2010, za leto 2010–2011, za obdobje 2011–2012 in za obdobje 2013–2014

Z vidika zastopanosti posamezne ciljne skupine je bilo v izvajanje instrumentov vključenih največ (28 %) pripadnikov drugih etničnih skupin (predvsem pripadnikov narodnih skupnosti nekdanje SFRJ), sledijo pa jim invalidi in drugi funkcionalno ovirani (18 %). Najmanj vključenih je bilo med dolgotrajno brezposelnimi z 0,3 %, sledijo pa jim otroci in mladostniki z 0,6 %.

V okviru 5.618 vključitev je bilo realiziranih 400 zaposlitev.

3.3.1.2 REGIONALNA RAZPRŠENOST VKLJUČENIH V PROGRAME APZ V OKVIRU 4. RP – PODATKI ZA INSTRUMENT PRVI IZZIV IN PRILOŽNOST ZAME¹⁰

Iz tabele 11 je razvidno, da je bilo največ vključenih v Osrednjeslovenski regiji, najmanj pa v Notranjsko-kraški regiji. Primerjava med V in Z kohezijsko regijo pa kaže, da je bilo večino vključenih v manj razviti V kohezijski regiji, tj. 60,2 % za instrument Prvi izziv in 70,22 % za instrument Priložnost zame.

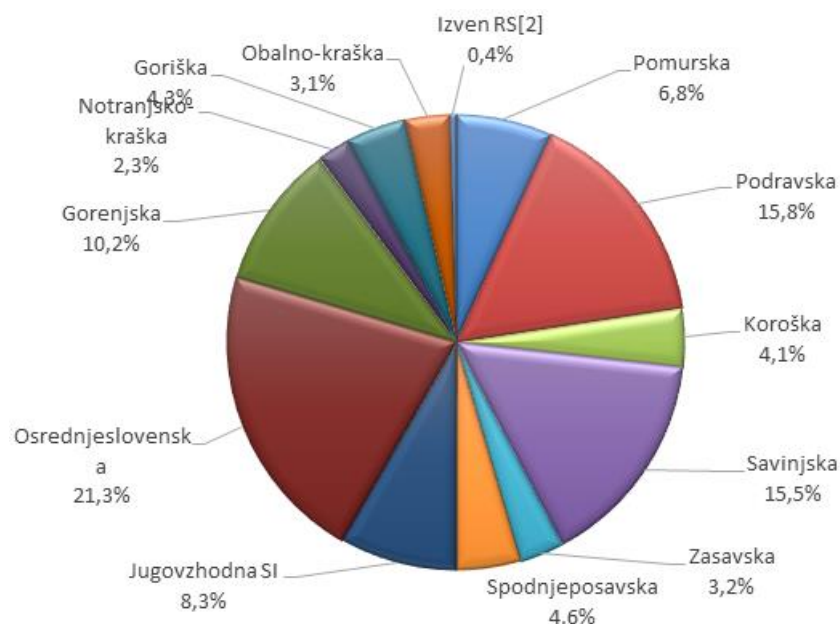
¹⁰ Instrument "Za Pokolpje – aktivno in dejavno!" je regijsko specifičen ukrep, v čigar aktivnosti se lahko vključujejo le brezposelni iz območja Pokolpja, zato instrument v tabelo regionalne razpršenosti ni vključen.

Tabela 11: Regionalna razpršenost vključitev v instrumenta Prvi izziv in Priložnost zame (APZ)

Zap. št.	SKTE 3 ¹¹	Štev. vključitev glede na vključene osebe
1	Pomurska	206
2	Podravska	479
3	Koroška	125
4	Savinjska	470
5	Zasavska	97
6	Spodnjeposavska	138
7	Jugovzhodna Sl.	251
8	Osrednjeslovenska	645
9	Gorenjska	310
10	Notranjsko-kraška	71
11	Goriška	129
12	Obalno-kraška	95
13	Izven RS ¹²	13
SKUPAJ		3029

Vir: poročilo MDDSZ, lastni preračuni

Slika 5: Prikaz regionalne razpršenosti vključitev v programe Prvi izziv in Priložnost zame (APZ)

3.3.1.3 REGIONALNA RAZPRŠENOST UPRAVIČENCEV, VKLJUČENIH V INSTRUMENT SPODBUJANJE ZAPOSLOVANJA ISKALCEV PRVE ZAPOSLOTITVE NA PODROČJU VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA TER INSTRUMENT SPODBUJANJE ZAPOSLOVANJA ISKALCEV PRVE ZAPOSLOTITVE NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA – PRIPRAVNIKI

Pri obeh instrumentih je upoštevano število upravičencev, tj. število pravnih oseb, ki so bile vključene v izvajanje programov. Skupaj je bilo v oba instrumenta vključenih 353 upravičencev, največ iz Osrednjeslovenske regije. Pri tem je zanimivo, da sta oba instrumenta imela v okviru meril za izbor upoštevan tudi t. i. regionalni kriterij. V okviru

¹¹ Upoštevana je SKTE delitev, veljavna od začetka leta 2014.

¹² Osebe imajo stalno bivališče izven RS.

programa Spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju socialnega varstva so dodatne točke prejeli delodajalci, ki delujejo v regijah z višjo stopnjo brezposelnosti. V primeru programa »Spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju vzgoje in izobraževanja« pa je bilo eno izmed meril izbora tudi stalno prebivališče pripravnika ter prijavitelja. Več točk so prejeli projekti, katerih prijavitelji in/ali pripravniki so bili iz območij občin z višjo stopnjo brezposelnosti. V okviru instrumenta za spodbujanje zaposlovanja pripravnikov na področju vzgoje in izobraževanja je bilo tako več kot 80 % upravičencev¹³ iz Pomurske in Podravske regije, medtem ko v okviru instrumenta za spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju socialnega varstva prevladujejo¹⁴ delodajalci s področja Osrednjeslovenske regije, tj. 28 % vseh izbranih upravičencev. Iz Pomurske in Podravske regije je bilo izbranih 21,5 % izbranih upravičencev.

Tabela 12: Regionalna razpršenost vključitev v programa »Spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju vzgoje in izobraževanja« in »Spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju socialnega varstva – pripravniki«

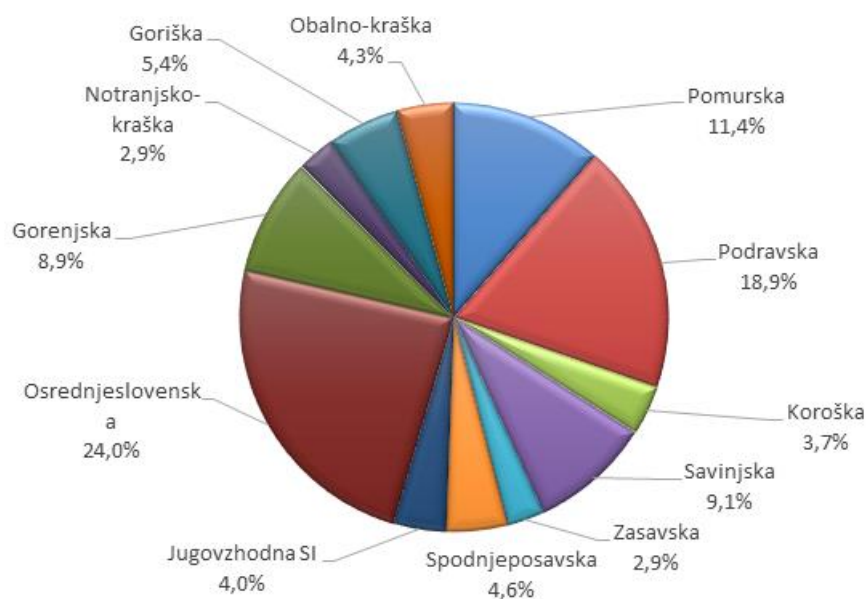
Zap. št.	SKTE 3	Štev. upravičencev
1	Pomurska	40
2	Podravska	66
3	Koroška	13
4	Savinjska	32
5	Zasavska	10
6	Spodnjeposavska	16
7	Jugovzhodna Sl.	14
8	Osrednjeslovenska	84
9	Gorenjska	31
10	Notranjsko-kraška	10
11	Goriška	19
12	Obalno-kraška	15
SKUPAJ		353

Vir: poročilo MDDSZ, dokumentacija MIZŠ in lastni preračuni

¹³ Na predmetnem javnem razpisu je bilo izbranih 51 upravičencev.

¹⁴ V okviru programa je bilo sofinanciranih 302 upravičencev.

Slika 6: Prikaz regionalne razpršenosti vključitev v instrument »Spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju vzgoje in izobraževanja« in »Spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju socialnega varstva – pripravniki«

3.3.2 REGIJSKA PRIMERJAVA MED ŠTEVILOM PREJETIH PRIJAV, PRIJAV, KI SO DOSEGLE TOČKOVNI PRAG IN ODOBRENIMI PRIJAVAMI ZA PROGRAME SPODBUJANJA SOCIALNEGA PODJETNIŠTVA, DVIGA ZAPOSLEJIVOSTI RANLJIVIH DRUŽBENIH SKUPIN NA PODROČJU KULTURE IN SPODBUJANJA ENAKIH MOŽNOSTI TER SOCIALNE VKLJUČENOSTI NA TRGU DELA

Na Javni razpis za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela, javna razpisa za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva I in II ter javne razpise za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za leto 2008, za obdobje 2009–2010, za obdobje 2010–2011, za obdobje 2011–2012 in za obdobje 2013–2014 je prispelo 521 prijav, od katerih jih je točkovni prag (threshold) doseglo kar 71 %. To pomeni, da bi bilo ob zadostni višini finančnih sredstev kar 71 % prijaviteljev uspešnih. Iz Osrednjeslovenske regije je prispela skoraj polovica prijav (46 %), od katerih je točkovni prag doseglo 72 %, odobrenih pa je bilo 31 % prijav. Po številu prijav so se na drugo mesto povzpeli prijavitelji iz Podravske regije, in sicer so oddali 13 % vseh prejetih prijav, od katerih je točkovni prag doseglo 67 %, odobrenih pa je bilo 20 %. Čeprav so bili prijavitelji iz Pomurske regije po številu oddanih prijav na tretjem mestu (9 % vseh prejetih prijav), pa so bili po številu odobrenih vlog v primerjavi s poslanimi prijavami najuspešnejši. Kar 83 % prejetih prijav iz Pomurske regije je doseglo točkovni prag, 38 % pa je bilo odobrenih.

Najslabše so se odrezali prijavitelji iz Notranjsko-kraške in Zasavske regije ter Koroške.

Tabela 13: Razrez prejetih prijav, prijav, ki so dosegle točkovni prag uspešnosti, in odobrenih operacij po posameznih statističnih regijah na Javni razpis za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela, javna razpisa za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva I in II ter javne razpise za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za leto 2008, za obdobje 2009–2010, za obdobje 2010–2011, za obdobje 2011–2012 in za obdobje 2013–2014

Zap. št.	SKTE 3	Štev. prejetih prijav	Štev. prijaviteljev, ki so dosegli prag (treshold)	Štev. odobrenih operacij
1	Pomurska	48	40	18
2	Podravska	69	46	14
3	Koroška	6	4	1
4	Savinjska	39	26	10
5	Zasavska	6	4	0
6	Spodnjeposavska	10	8	5
7	Jugovzhodna Sl.	19	11	5
8	Osrednjeslovenska	242	174	76
9	Gorenjska	47	36	13
10	Notranjsko-kraška	4	3	0
11	Goriška	13	9	2
12	Obalno-kraška	18	11	3
SKUPAJ		521	372	147

Vir: Poročila in sezname izbranih prijav MDDSZ in MK

3.4 USPEŠNOST IZVAJANJA ČETRTE RAZVOJNE PRIORITETE OP RČV 2007–2013

Kot je razvidno iz spodnje tabele, so bile načrtovane vrednosti kazalnikov na ravni rezultatov četrte razvojne prioritete že konec leta 2013 najmanj dvakratno presežene. Z vidika načrtovano/realizirano lahko rečemo, da je bilo izvajanje četrte razvojne prioritete uspešno. Vendar je pri tem potrebno poudariti, da:

- so se ustvarjena delovna mesta realizirala pri upravičencih v okviru izvajanja instrumentov, vendar resorna ministrstva pri tem niso uporabljala enovite definicije. Tako je za MDDSZ ustvarjeno bruto delovno mesto enako delovnemu mestu, ki ga upravičenec pred prejemom ESS spodbude ni imel sistemiziranega v sistematizaciji delovnih mest. Za MK pa je ustvarjeno bruto delovno mesto enako novemu delovnemu mestu pri upravičencu.
- sta obe ministrstvi upoštevali podatke o ustvarjenih delovnih mestih za čas trajanja projektov. Ne ve pa se, koliko ustvarjenih delovnih mest se je ohranilo po zaključku projektov. S tega vidika so to pravzaprav kazalniki na ravni učinka in ne rezultata.
- se v kazalnike pri MK štejejo pogodbe in ne osebe. Če je ista oseba sodelovala pri več programih, se je njena vključitev upoštevala večkrat.

Tabela 14: Kazalniki rezultata na ravni četrte razvojne prioritete

Naziv kazalnika	Vrsta	Izhodiščno stanje 2007	Načrtovana vrednost 2007–2013	Skupaj realizirano 2007–2013
Število ustvarjenih bruto delovnih mest za ranljive skupine – celotno obdobje	Rezultat	/	1025	3.807
Število otrok, na katere se nanašajo programi dostopnosti in enakih možnosti v vzgoji in izobraževanju – celotno obdobje	Rezultat	0	30.000	68.808

Vir: Letno poročilo 2013 o izvajanju Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013

Tabela 15: Doseganje specifičnih ciljev 4. RP OP RČV

Specifični cilji	Učinki/rezultati
Omogočiti dostop do zaposlitve in usposabljanja ranljivim skupinam z razvojem socialnega podjetništva in drugih inovativnih oblik podjetništva, ki ustvarjajo nova delovna mesta ter širijo socialne in druge storitve javnega pomena	<p>Specifične cilje so naslavljali 3 instrumenti, v okviru katerih je bilo:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podprtih 37 operacij/projektov – realiziranih 1.108 neposrednih vključitev pripadnikov ranljivih skupin – realiziranih 223 zaposlitev med izvajanjem projektov
Spodbuditi enake možnosti ter socialno vključenost med mladimi, še posebej v okviru sistema vzgoje in izobraževanja	<p>Socialno vključenost mladih je preko različnih aktivnosti (zaposlovanje, usposabljanje, vključevanje v izobraževalni sistem) spodbujalo 22 instrumentov v vseh treh prednostnih usmeritvah 4. RP.</p> <p>Socialno vključevanje in spodbujanje enakih možnosti v okviru sistema vzgoje in izobraževanja pa je nagovarjala 4.2 prednostna usmeritev.</p> <p>Tako je bilo v projekte 4. RP vključenih 4.031 mladih, iskalcev prve zaposlitve oziroma mladih brezposelnih.</p> <p>Spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti med mladimi v okviru vzgoje in izobraževanja so še posebej nagovarjali instrumenti javna razpisa za uspešno vključevanje Romov v vzgojo in izobraževanje, javna razpisa za uspešno vključevanje otrok, učencev in dijakov migrantov v vzgojo in izobraževanje, javna razpisa »Uspešno vključevanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami v vzgojo in izobraževanje« ter »Opolnomočenje učencev z izboljšanjem bralne pismenosti in dostopa do znanja« in javni razpis »Inovativno poučevanje s pomočjo sodobnih informacijsko-komunikacijskih tehnologij«. V okviru projektov so bile pripravljene strategije, učni načrti in gradiva ter izvedene pilotne aktivnosti za spodbujanje enakih možnosti ter socialne vključenosti.</p> <p>V programe enake dostopnosti in enakih možnosti je bilo v okviru 4.2 PU do konca 2013 preko 68.000 vključitev otrok.</p>
Okrepiti osveščenost javnosti o enakih možnostih kot pozitivni družbeni vrednoti in spodbuditi delodajalce k odpravi diskriminatornih praks pri zaposlovanju	<p>Vsi instrumenti 4. RP so z izvedbo različnih aktivnosti med drugim krepili tudi ozaveščenost javnosti – predvsem preko aktivnosti informiranja in obveščanja.</p> <p>Projekti, ki bi bili namenjeni zgolj krepitvi ozaveščenosti javnosti o enakih možnostih v okviru 4. RP, niso bili izvedeni.</p> <p>Odpravljanju diskriminatornih praks pri zaposlovanju pa sta posebno pozornost posvečala instrumenta:</p> <ul style="list-style-type: none"> – »Družini prijazno podjetje«, v okviru katerega je 145 udeležencev pričelo z izvajanjem ukrepov za boljše usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja - »Spodbujanje vključevanja invalidov in drugih funkcionalno oviranih oseb na trg dela«, kjer je bilo izvedenih 12 usposabljanj za delodajalce invalidov, ki naj bi zagotavljali pomoč pri zaposlovanju ranljive ciljne skupine

Vir: Javni razpisi, razpisna dokumentacija in dokumentacija posredniških teles (poročila o izvajanju instrumentov)

3.5 DOPRINOS ČETRTE RAZVOJNE PRIORITETE OP RČV 2007–2013 K URESNIČEVANJU CILJEV DRUGIH STRATEŠKIH DOKUMENTOV IN POLITIK

Kot je razvidno iz tabele 16, prispevajo instrumenti četrte prioritete OP RČV k doseganju ciljev Strategije razvoja Slovenije (v nadaljevanju SRS) kot ključnega razvojnega dokumenta

države, ki predstavlja okvir za programe in ukrepe Državnega razvojnega programa, Nacionalnega referenčnega okvira in s tem tudi OP RČV 2007–2013.

Tabela 16: Doprinos četrte razvojne prioritete k uresničevanju ciljev drugih strateški dokumentov

Strateški dokument	Cilji in priporočila	4. RP OP RČV 2007–2013 instrument
Strategija razvoja Slovenije	<p>Drugi razvojni cilj: Izboljšanje kakovosti življenja vseh posameznikov in posameznic</p> <p>4. razvojna prioriteta: Moderna socialna država in večja zaposlenost</p> <p><u>Ukrep 1: Izboljšanje prilagodljivosti trga dela:</u> (1) prehod iz pasivnih v aktivne ukrepe na trgu dela, ki bodo zagotovili aktiviranje zaposlovanja in socialno vključevanje(kombiniranje pasivnih in aktivnih ukrepov)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Javni razpisi za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trg dela - Javni razpisi za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva - Javni razpisi za spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju socialnega varstva in področju vzgoje in izobraževanja - Instrument »Prvi izziv« - Instrument »Priložnost zame« - Instrument »Za Pokolpje – aktivno in dejavno« - Javni razpisi za uspešno vključevanje Romov v vzgojo in izobraževanje - Projekt »Vzpostavitev infrastrukture za zagotavljanje enakih možnosti dostopa do publikacij slepim in slabovidnim osebam ter osebam z motnjami branja« - Instrumenti »Nove karijerne perspektive« - Projekt »Dostopnost do kulturne dediščine ranljivim družbenim skupinam« - Javni razpis za povečanje zaposlitvenih možnosti mladih na področju likovne umetnosti - Javni razpis za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti
	<p>(2) olajšati kombiniranje dela z družinskimi in zasebnimi življenjem – družini prijazne politike</p>	<p>Instrument »Družini prijazno podjetje«</p>
	<p><u>Ukrep 3: Zmanjševanje družbene izključenosti in socialne ogroženosti:</u> (1) enakost dostopnosti storitev sistemov socialne zaščite, zdravstva, izobraževanja in kulture</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Instrument »Vzpostavitev infrastrukture za zagotavljanje enakih možnosti dostopa do publikacij slepim in slabovidnim osebam ter osebam z motnjami branja« - Instrument »Dostopnost do kulturne dediščine ranljivim družbenim skupinam« - Instrument »Spodbujanje zaposljivosti izobraževanja in socialnega vključevanja delavcev migrantov in njihovih družin« - Instrument »Opolnomočenje ranljivih ciljnih skupin preko informatorjev na centrih za socialno delo Slovenije« - Javna razpisa za sofinanciranje uspešnega vključevanja Romov v vzgojo in izobraževanje - Javni razpisi za uspešno vključevanje otrok, učencev in dijakov migrantov v vzgojo in izobraževanje - Javna razpisa za sofinanciranje projektov za uspešno vključevanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami v vzgojo in izobraževanje - Projekt Opolnomočenje učencev z izboljšanjem bralne pismenosti - Javni razpis za sofinanciranje projekta »Inovativno poučevanje s pomočjo sodobnih informacijsko-komunikacijskih tehnologij« - Projekt »Infrastrukturni in tehnološki potencial za vključevanje oseb s posebnimi potrebami v sistem vzgoje in izobraževanja« - Projekta Program dodatnega usposabljanja odraslih Cirius Vipava in Cirius Kamnik

	(2) izboljšanje položaja invalidov	<ul style="list-style-type: none"> - Projekt »Spodbujanje vključevanja invalidov in drugih funkcionalno oviranih oseb na trg dela« - Javna razpisa za uspešno vključevanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami v vzgojo in izobraževanje - Projekt »Infrastrukturni in tehnološki potencial za vključevanje oseb s posebnimi potrebami v sistem vzgoje in izobraževanja - Projekta Program dodatnega usposabljanja odraslih Cirus Vipava in Cirus Kamnik - Projekt »Vzpostavitev infrastrukture za zagotavljanje enakih možnosti dostopa do publikacij slepim in slabovidnim« - Projekt »Dostopnost do kulturne dediščine ranljivim družbenim skupinam«
Nacionalni strateški referenčni okvir	<u>Tretji cilj:</u> izboljšanje fleksibilnosti trga dela ob zagotavljanju varnosti zaposlitve, še posebej z ustvarjanjem delovnih mest in spodbujanjem socialne vključenosti	<ul style="list-style-type: none"> - Javni razpisi za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela - Javni razpisi za spodbujanje socialnega podjetništva - Javna razpisa za spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju socialnega varstva in področju vzgoje in izobraževanja - Program »Prvi izziv« - Program »Priložnost zame« - Javna razpisa za vključevanje Romov v vzgojo in izobraževanje - Javni razpisi za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti - Projekt »Vzpostavitev infrastrukture za zagotavljanje enakih možnosti dostopa do publikacij slepim in slabovidnim osebam ter osebam z motnjami branja« - Projekt »Dostopnost do kulturne dediščine ranljivim družbenim skupinam« - Instrumenti »Nove kariere perspektive« - Javni razpis za povečanje zaposlitvenih možnosti mladih na področju likovne umetnosti
Nacionalni reformni program in doseganje ciljev Evropa 2020, torej pametne, trajnostne in vključujoče rasti (2011–2012)	<p>Glavni nacionalni cilji vključujoče rasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> – (1) delovno aktivnih bo 75 % prebivalcev v starosti od 20 do 64 let – (2) število revnih bomo zmanjšali za 40.000 (glede na leto 2008) <p><u>Ukrepi s področja socialnega vključevanja:</u> Zajeli bodo tudi izvajanje inovativnih projektov vključevanja ranljivih skupin na trg dela in bodo usmerjeni predvsem v aktivacijske programe ter storitve za povečanje socialne vključenosti in enakih možnosti za njihov razvoj.</p>	Vsi instrumenti 4. RP
Nacionalni reformni program (2012–2013)	<p>Glavni nacionalni cilji vključujoče rasti:</p> <ul style="list-style-type: none"> –(1) delovno aktivnih bo 75 % prebivalcev v starosti od 20 do 64 let – (2) število revnih bomo zmanjšali za 40.000 (glede na leto 2008) <p>Ukrepi na področju socialnega</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Program »Prvi izziv« - Program »Priložnost zame« - Javni razpisi za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva - Javni razpisi za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela - Javni razpisi za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti - Projekti »Nove kariere perspektive«

	<p><u> vključevanja:</u> Predvideni so ukrepi za spodbujanje zaposlovanja mladih in starejših (spodbude mladih ob prvi zaposlitvi). Preko razvoja socialnega podjetništva se bo spodbujalo tudi zaposlovanja dolgotrajnih prejemnikov socialne pomoči z različnimi kompleksnimi težavami.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Javni razpis za spodbujanje zaposlovanja mladih na področju likovne umetnosti - Javna razpisa za spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju socialnega varstva in področju vzgoje in izobraževanja
<p>Priporočila Sveta EU v zvezi z Nacionalnim reformnim programom 2007</p>	<p>Integracija mladih na trg dela</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Program »Prvi izziv« - Projekti »Nove karierne perspektive« - Javni razpis za spodbujanje zaposlovanja mladih na področju likovne umetnosti - Javna razpisa za spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju socialnega varstva in področju vzgoje in izobraževanja
<p>Priporočila Sveta EU v zvezi z Nacionalnim reformnim programom 2008</p>	<p>Ni posebnih priporočil, vezanih na socialno izključene oziroma ranljive ciljne skupine.</p>	
<p>Priporočila Sveta EU v zvezi z Nacionalnim reformnim programom 2009</p>	<p>Ni priporočil vezanih na socialno vključevanje oziroma ranljive ciljne skupine.</p>	
<p>Priporočila Sveta EU v zvezi z Nacionalnim reformnim programom 2010</p>	<p>Dokument ni dostopen</p>	
<p>Priporočila Sveta EU v zvezi z Nacionalnim reformnim programom 2011</p>	<p>Ni priporočil, vezanih na socialno vključevanje oziroma ranljive ciljne skupine.</p>	
<p>Priporočila Sveta EU v zvezi z Nacionalnim reformnim programom 2012</p>	<p>Ni priporočil, vezanih na socialno vključevanje oziroma ranljive ciljne skupine.</p>	
<p>Priporočila Sveta EU v zvezi z Nacionalnim reformnim programom 2013</p>	<p>Sprejeti bodo nadaljnji ukrepi za povečanje zaposlenosti med mladimi s terciarno izobrazbo, starejšimi in nizko kvalificiranimi osebami.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Program »Prvi izziv« - Program »Za Pokolpje – aktivno in dejavno« - Program »Priložnost zame« - Javni razpisi za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva - Javni razpisi za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela - Projekti »Nove karierne perspektive« - Javni razpis za spodbujanje zaposlovanja mladih na področju likovne umetnosti - Javna razpisa za spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju socialnega varstva in področje vzgoje in izobraževanja

Vir: Nacionalni reformni program 2011–2012, Nacionalni reformni program 2012–2013, Priporočila Sveta EU v zvezi z Nacionalnim reformnim programom 2007, Priporočila Sveta EU v zvezi z Nacionalnim reformnim programom 2007, Priporočila Sveta EU v zvezi z Nacionalnim reformnim programom 2008, Priporočila Sveta EU v zvezi z Nacionalnim reformnim programom 2009, Priporočila Sveta EU v zvezi z Nacionalnim reformnim programom 2010, Priporočila Sveta EU v zvezi z Nacionalnim reformnim programom 2011, Priporočila Sveta EU v zvezi z Nacionalnim reformnim programom 2012, Priporočila Sveta EU v zvezi z Nacionalnim reformnim programom 2013, Strategija razvoja Slovenije, Nacionalni strateški referenčni okvir

Instrumenti 4. RP predstavljajo podlago za uresničevanje drugega razvojnega cilja SRS, tj. »izboljšanje kakovosti življenja vseh posameznic in posameznikov«, in s tem podpirajo doseganje četrte razvojne prioritete SRS, tj. moderna socialna država in večja zaposlenost.

Socialna vključenost oziroma inovativne oblike vključevanja ranljivih ciljnih skupin je tudi v Nacionalnem reformnem programu Republike Slovenije (2011–2012, 2012–2013) opredeljena kot eden izmed ukrepov, ki bo dodatno pripomogel k doseganju nacionalnega cilja za področje t .i. vključujoče rasti kot enega izmed treh temeljnih ciljev strategije Evropa 2020. Glavni strateški nacionalni cilj za področje vključujoče rasti do 2020 je tako določen kot 75 % delovno aktivnih prebivalcev v starosti od 20 do 64 let ter znižanje števila revnih za 40.000 (glede na leto 2008). Omenjeno bo Slovenija dosegla z izvedbo različnih ukrepov. Pri tem bodo izvedeni predvsem ukrepi za spodbujanje zaposlovanja mladih in starejših ter preko razvoja socialnega podjetništva tudi spodbujanje zaposlovanja dolgotrajnih prejemnikov socialne pomoči . K navedenemu cilju bodo pretežno prispevali cilji 4.1 in 4.3 prednostne usmeritve, medtem ko so instrumenti 4.2 PU v največji meri usmerjeni v zagotavljanje enake dostopnosti različnih ranljivih skupin do izobraževanja.

Koliko in kako se instrumenti dopolnjujejo z drugimi politikami razvoja človeških virov (predvsem na področju trga dela, izobraževanja in kulture)?

MDDSZ izvaja različne aktivnosti za spodbujanje socialne vključenosti ranljivih ciljnih skupin in njihovo vključevanje na trg dela. Aktivnosti se vsebinsko prepletajo med različnimi direktorati.

Direktorat za trg dela in zaposlovanje izvaja predvsem programe, ki spodbujajo ranljive ciljne skupine na trg dela, in sicer njihovo zaposlovanje in samozaposlovanje, s čimer se povečuje zaposljivost najtežje zaposljivih skupin brezposelnih oseb. Izvaja tudi ukrepe za kreiranje delovnih mest – javna dela, ki so namenjena spodbujanju zaposlovanja težje zaposljivih brezposelnih oseb, njihovi aktivaciji in socialni vključenosti ter ohranitvi in razvoju delovnih sposobnosti.

Direktorat za invalide izvaja različne projekte in programe za izboljšanje položaja invalidov na trgu dela, s čimer prispeva k povečanju zaposljivosti invalidov, zagotavljanju njihovega enakega vključevanja na trg dela in enakih možnosti zanje, njihovo večjo socialno vključenost ter manjšo odvisnost, s tem pa doseže izboljšanje njihove kvalitete življenja. V okviru zaposlitvenih centrov se na zaščitene delovnih mestih zaposlujejo invalidi, delovna mesta pa so prilagojena delovnim sposobnostim in potrebam invalidov, ki niso zaposljivi na običajnih delovnih mestih.

Direktorat za socialo izvaja različne programe za socialno vključenost najranjivejših ciljnih skupin in prispeva k večji družbeni odgovornosti. Preko javnih razpisov se sofinancirajo programi socialnega varstva, ki zajemajo različno populacijo ranljivih skupin, socialno izključenih oseb in ljudi, ki so v stiski. Te osebe običajno potrebujejo daljšo psihosocialno obravnavo. Izvajajo se programi socialne rehabilitacije zasvojenih, eksperimentalni in razvojni programi socialnega varstva, programi za osebe z dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju, programi za invalide ter programi, ki so namenjeni psihosocialni pomoči za ženske in otroke, žrtve nasilja.

Zaradi prepletenosti politik in razvejanosti sistema finančnih podatkov za obdobje 2007–2013 o vseh programih in projektih, ki so namenjeni posameznim ranljivim ciljnim skupinam, vseh podatkov ni bilo mogoče pridobiti.

Najpomembnejša razlika med vsebinami, ki se financirajo iz integralnega proračuna MIZŠ in sredstev iz strukturnih skladov, je, da so integralna sredstva namenjena izvajanju rednih dejavnosti na področju izobraževanja, medtem ko so sredstva ESS namenjena razvoju šolstva in se posledično večina operacij izvaja v okviru Urada za razvoj šolstva. Tako je Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport v letih 2007–2014 iz integralnih sredstev razpisalo približno 13.110.000,00 EUR za financiranje pripravništva s sklenjenim delovnim razmerjem, volonterskega pripravništva in mentorstva pripravnikom.¹⁵

Od sprejetja Strategije vzgoje in izobraževanja **Romov** v Republiki Sloveniji leta 2004 ter njene dopolnitve leta 2011 je Slovenija pripravljala različne ukrepe. V letu 2015 se pripravlja Nacionalna strategija vključevanja Romov za obdobje 2015–2020. Za izobraževanje Romov je bilo v zadnjih letih namenjenih več finančnih sredstev (tako nacionalnih kot iz Evropskega socialnega sklada) in doseženi so bili pomembni premiki (več o tem v Prilogi 2).

Vsakemu otroku in mladostniku, vključenemu v obvezni del sistema vzgoje in izobraževanja, je država dolžna zagotavljati enake pravice, ne glede na državljanstvo, stalno bivališče, etnično pripadnost in druge spremenljivke. Republika Slovenija vsako leto namenja za potrebe otrok migrantov okoli 267.000 EUR za izvajanje tečajev slovenskega jezika v OŠ, učenje materinega jezika migrantov ter usposabljanja učiteljev (podrobnosti v Prilogi 2).

Programi vzgoje in izobraževanja vseh vrst ter stopenj se s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo izvajajo v vrtcih ter šolah v rednih oddelkih. Vanje se vpisuje večina **otrok s posebnimi potrebami** (90 %). Ocenjena vrednost integralnega dela proračuna MIZŠ je 98.446.091 EUR in zajema naslednje stroške: OŠ – zavodi za otroke s PP, OŠPP, prevozi (zavodi in OŠPP), DSP (učna pomoč v OŠ in sistemizirana DM) in spremljevalci SŠ – DSP, spremljevalci ter koordinatorji. Za obdobje 2007–2014 so se sredstva gleda na število učencev sicer spreminjala, vendar so se v povprečju gibala približno 100.000 EUR na leto (več informacij se nahaja v Prilogi 2).

Ministrstvo za kulturo je v obdobju 2007–2014 za ukrepe, namenjene izključno predstavnikom ranljivih družbenih skupin in njihovemu socialnemu vključevanju skozi zagotavljanje dostopnosti do kulturnih vsebin, namenilo 11.019.849 EUR. Sredstva so bila namenjena dvema ciljnim skupinama, in sicer (1) ljudem z različnimi vrstami invalidnosti (gibalno ali senzorno ovirani ter duševno prizadeti) v višini 1.459.005 EUR in (2) manjšinskim etničnim skupinam v višini 9.557.844 EUR.

---

¹⁵ Za evalviran instrument na PU 4.1, Spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju vzgoje in izobraževanja, je MIZŠ v enakem obdobju namenilo skoraj 700.000,00 EUR, kar predstavlja 5 % navedenih sredstev. Projekt predstavlja odgovor na ekonomsko-finančno krizo in je hkrati poskus nadgradnje pripravništva, financiranega iz integralnih sredstev. Izvedba tega pilotnega projekta je iskalcem prve zaposlitve na področju vzgoje in izobraževanja omogočila nove možnosti za dostop do zaposlitve z upoštevanjem umeščenosti po stopnji brezposelnosti ter s poudarkom na prenosu znanj in izkušenj starejših strokovnih delavcev na mlajše. Aktivnosti projekta se bodo nadgradile v novi finančni perspektivi na prednostni osi 8, in sicer predvsem s kvalitetnim uvajalnim obdobjem (induction period) prenosa znanja v obliki deljene učne obveznosti pripravnika in mentorja približno eno leto pred njegovo upokojitvijo, s čimer se predvideva tudi zagotavljanje trajnosti novih zaposlitev.

Ministrstvo za kulturo je posebno pozornost posvečalo tudi ciljni skupini mladih, vendar skupnega obsega sredstev za to ciljno skupino ni mogoče podati. Javni razpisi niso bili namreč namenjeni izključno mladim, temveč so to ciljno skupino obravnavali le v določenem segmentu (npr. v obliki podpore prvim avtorskim projektom, prvim projektom producenta ali delovnim štipendijam). Tako je bilo v okviru Javnega razpisa za izbor kulturnih projektov na področju umetnosti, ki jih bo v letu 2015 sofinancirala Republika Slovenija, iz proračuna, namenjenega za kulturo, na področju glasbene, likovne in intermedijske umetnosti vključeno tudi podpodročje »delovna štipendija«, na katerega so se lahko prijavi izključno mladi. Za predmetni javni razpis je bilo skupaj razpisanih 310.000 EUR.

Na področju znanja slovenskega jezika z zagotavljanjem socialne vključenosti so bili v obdobju 2007–2014 izključno za mlade izvedeni trije ukrepi, in sicer v skupni višini 3.000 EUR.

Ministrstvo za kulturo je dodatna sredstva za ranljive ciljne skupine zagotovilo tudi na ta način, da so lahko organizacije, ki zastopajo ranljive ciljne skupine, sredstva pridobile tudi na drugih, t. i. »splošnih« javnih razpisih Ministrstva za kulturo.

Horizontalna obravnava enakosti možnosti v okviru OP RČV in povezava z instrumenti, izvedenimi v 4. RP

Enakost možnosti je v okviru OP RČV obravnavana kot horizontalna prioriteta, zato so posebno pozornost vključevanju ranljivih ciljnih skupin namenile tudi druge razvojne prioritete OP RČV. V okviru 1. RP so bile med drugim sofinancirane aktivnosti za spodbujanje zaposlovanja starejših in usklajevanja družinskega ter poklicnega življenja. V okviru 2. RP so bili kot ciljna skupina opredeljeni tudi mladi in dolgotrajno brezposelni. V 3. RP je MIZŠ dodatno nadgradil instrumente, izvedene v 4. RP, in sicer na področju uspešnejšega vključevanja Romov in učencev ter dijakov priseljencev v vzgojo in izobraževanje. Instrument »Opolnomočenje ranljivih ciljnih skupin preko informatorjev na centrih za socialno delo Slovenije«, ki je bil izveden v 4.1 PU, pa je bil nadgradnja v 5. RP izvedenega projekta, usmerjenega v krepitev organizacij na trgu dela.

3.6 VPLIVNOST IN TRAJNOST UČINKOV TER REZULTATOV

4. RP

Vplivnost izvajanja instrumentov 4. RP se v OP RČV 2007–2013 meri le skozi dva kazalnika, in sicer *Zmanjšanje deleža brezposelnih invalidov* za štiri odstotne točke ter skozi znižanje razlike med stopnjo registrirane brezposelnosti moških in žensk za 10 %. Izbor kazalnikov je glede na vsebino instrumentov rahlo nenavaden, saj se osredotoča le na eno ranljivo skupino, za katero pa ni bil specifično oblikovan noben instrument.

Tabela 17: Kazalniki vpliva na ravni četrte razvojne prioritete

Naziv kazalnika	Vrsta	Izhodiščno stanje 2007	Načrtovana vrednost 2007–2013	Skupaj realizirano 2007–2013
Zmanjšanje deleža brezposelnih invalidov	Vpliv	12 %	8 %	14,5 %
Razlika med stopnjo registrirane brezposelnosti moških in žensk	Vpliv	3,5 odstotne točke	10 % (3,15 odstotne točke)	1,2 odstotne točke.

Vir: Letno poročilo o izvajanju Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007–2013

Izhajajoč iz tabele 17 ugotovimo, da je bil odstotek brezposelnih invalidov med vsemi brezposelnimi konec leta 2014 identičen odstotku v letu 2007, torej 15 %. Če obe tabeli primerjamo, pa je Slovenija povečala delež brezposelnih med invalidi za 3 odstotne točke (glede na izhodiščno stanje, ki je navedeno v OP za leto 2007, čeprav smo v drugem viru dobili za isto leto drugačne podatke in naj bi odstotek ostal enak). Ne glede na to, katere podatke vzamemo, Slovenija konec leta ni zmanjšala deleža brezposelnih invalidov za štiri odstotne točke. Razlogov za porast števila invalidov pa v okviru aktualnega vrednotenja nismo raziskovali.

Tabela 18: Prikaz števila brezposelnih žensk in invalidov v obdobju 2007–2014

Število registrirano brezposelnih oseb								
*podatki na dan 31. 12.	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
SKUPAJ	68.411	66.239	96.672	110.021	112.754	118.061	124.015	119.458
Ženske	36.704	33.675	46.468	51.211	53.192	54.850	59.380	59.502
% med brezposelnimi	54%	51%	48%	47%	47%	46%	48%	50%
Brezposelni invalidi	10.346	11.025	13.132	14.920	16.873	17.454	17.936	17.646
% med brezposelnimi	15%	17%	14%	14%	15%	15%	14%	15%

Vir: http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah/registrirana_brezposelnost in http://www.ess.gov.si/trg_dela/publicistika/letna_porocila

Izhajajoč iz zgornje tabele, je registrirana brezposelnost žensk med vsemi brezposelnimi v letu 2014 za štiri odstotne točke nižja kot v letu 2007 in je trenutno sorazmerna z brezposelnostjo moških. Zadani mejniki na področju zaposlovanja žensk so bili torej doseženi.

Izbrana kazalnika ne merita celovito vpliva prispevkov k splošnemu cilju OP RČV 2007–2013 za četrto razvojno prioriteto, ki je bil *doseči večjo socialno vključenost in zmanjšano materialno ogroženost ranljivih skupin ter z bojem proti vsem oblikam diskriminacije prispevati k uveljavljanju koncepta enakih možnosti*, saj se osredotočata le na dve ranljivi skupini, invalide in ženske. Za slednje se je potrebno vprašati, ali sploh so ranljiva ciljna skupina.

Razlog za to je verjetno pomanjkanje razpoložljivih podatkov, ki jih za opredelitev kazalnika potrebujemo (to sta izhodiščno stanje in ciljna vrednost), saj uradnih podatkov o številu brezposelnih pripadnikov različnih manjšinskih etničnih skupin (kot so pripadniki italijanske in

madžarske narodne skupnosti, pripadniki drugih manjšinskih etničnih skupin, pripadniki romske skupnosti in migranti) ali brezposelnih bivših kaznjencih in odvisnikov ni.

Obstajajo razpoložljivi podatki o številu brezposelnih mladih, ki so bili tudi ena izmed ranljivih skupin 4. RP. Vendar se je ravno pri mladih največkrat pojavil problem različne opredelitve starostne skupine mladih (do 25, 29, 30, 35 ali celo 37 let) v različnih instrumentih.

Tabela 19: Prikaz števila brezposelnih mladih v obdobju 2007–2014

Število registrirano brezposelnih oseb								
Starostni razred	*podatki na dan 31.12.							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Do 17 let	98	117	130	104	156	153	203	11.280
18 do 24 let	9.046	8.282	11.929	11.308	10.344	10.743	12.304	
25 do 29 let	10.581	9.824	15.365	16.282	16.628	16.954	20.016	18.871
30 do 39 let	12.353	12.388	19.896	22.311	24.806	26.420	29.023	28.466

Vir: http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah/registrirana_brezposelnost in http://www.ess.gov.si/trg_dela/publicistika/letna_porocila

Iz zgornje tabele je razvidno, da je število brezposelnih mladih v obdobju 2007–2013 bolj ali manj naraščalo, s padcem v 2008 in porastom ter nadaljnjim pozitivnim trendom od 2009 pa vse do leta 2014, ko je prišlo do ponovnega 2–5 % padca. Razlogov za spremembe trendov vrednotenja ni raziskovalo.

S stališča strateškega upravljanja 4. RP se je kot šibkost izkazalo pomanjkanje definicije ranljive skupine (npr. kdo se umešča v ranljivo skupino ali kdaj in v okviru katerih instrumentov se določene predstavnike ranljivih ciljnih skupin sploh naslavlja). Zaradi zgoraj omenjene pomanjkljivosti so instrumenti večkrat namenjeni preširoki množici različnih ciljnih skupin, zaradi česar je želene učinke in rezultate tako težje ugotoviti in spremljati kot tudi doseči z njimi vidnejši ter trajnejši vpliv.

3.6.1 ŠTUDIJA PRIMERA: TRAJNOST ZAPOSILITEV MLADIH KULTURNIKOV MK

Trajnosti rezultatov v okviru Novih kariernih perspektiv ni možno oceniti zaradi naslednjih razlogov:

- (1) Projekti so omogočali različne načine sodelovanja z upravičencem, npr. preko zaposlitve oziroma avtorske pogodbe.
- (2) Zaposlitev oziroma angažma zaposlenih na projektu je zaradi uveljavitve Zakona o uravnoveženju javnih financ odvisna od ustanovitelja javnega zavoda, v tem primeru torej Vlade Republike Slovenije. Trajnost zaposlitve v veliki meri ni odvisna od uspešnosti izvedbe projekta oziroma aktivnosti upravičenca, zato preučitev trajnosti oziroma ohranitve delovnih mest ni smiselna. Upravičenci sicer v končnih poročilih projektov navajajo, da si želijo nadaljevati z izvajanjem predmetnih ukrepov in še naprej sodelovati z izbranimi kandidati oziroma kandidatkami, vendar pa na to sami ne morejo vplivati.

3.6.2 ŠTUDIJA PRIMERA: TRAJNOST ZAPOSLOVANJA PRIPRAVNIKOV (MIZŠ)

V instrument je bilo vključenih 51 pripravnikov po vsej Sloveniji. Instrument se je zaključil v januarju 2015.

Slika 7: Dodatna pojasnila MIZŠ glede uspešnosti izvajanja Javnega razpisa Spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju vzgoje in izobraževanja

Skladno s komentarji MIZŠ na osnutek poročila, prejetimi 15. 4. 2015, je vseh 51 vključenih pripravnikov pripravništvo uspešno zaključilo. 8. 4. 2015 je 39 oseb že opravilo strokovni izpit, 5 oseb pa je bilo na strokovni izpit prijavljenih.

Namen projekta je bil, da posameznik pridobi delovne izkušnje na področju vzgoje in izobraževanja ter dokonča pripravništvo, ki se zaključi s strokovnim izpitom. Opravljanje pripravništva ima poleg enakovrednejšega položaja na trgu dela še več pomembnih ciljev: nudenje podpore na ožji strokovni (razvijanje strokovnih kompetenc), osebnostni in socialni ravni, prispevanje h kakovostnejši profesionalni usposobljenosti, prispevanje k zmanjšanju izstopanja iz pedagoškega poklica, spodbujanje izobraževalne kulture v vzgojno-izobraževalnih institucijah in omogočanje ter zagotavljanje povratne informacije institucijam, ki strokovne delavce usposablja (Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji).

Čeprav je trenutno v Sloveniji razmerje med ponudbo in povpraševanjem zaposlitev na področju vzgoje in izobraževanja nesorazmerno, saj je število diplomantov, ki se želijo zaposliti v šoli ali vrtcu in imajo za to delo ustrezno izobrazbo, precej večje od povpraševanja, pa je potrebno upoštevati vidik staranja učiteljske populacije (predvidoma se bo v dveh letih upokojilo več kot 200 učiteljev, v naslednjih 10 letih pa še dodatnih 4500 učiteljev; vir: Strategija organiziranega pripravništva, MIZŠ, 2014, str. 16) in predviden porast osnovnošolske ter srednješolske populacije (po podatkih objavljenih projekcij Eurostata bo v Sloveniji število prebivalcev v osnovnošolski in srednješolski populaciji v naslednjih 10-ih letih naraščalo in doseglo vrh leta 2026, Strategija organiziranega pripravništva, MIZŠ, 2014, str. 16).

V finančni perspektivi 2014–2020 so zagotavljanje trajnosti rezultatov bolj poudarili. Tako bodo projekti namenjeni prenosu znanj starejših učiteljev, ki so približno eno leto pred načrtovano upokojitvijo, na učitelje začetnike. Starejši učitelj in učitelj začetnik bi imela skupno učno obveznost (vsak do polovice), po končanem uvajalnem obdobju 10-ih mesecev pa bi učitelj začetnik predvidoma ostal zaposlen na delovnem mestu, ki bi se sprostilo z upokojitvijo starejšega učitelja. Zaradi tega se pričakuje, da bi se na področju vzgoje in izobraževanja po opravljenem pripravništvu zaposlilo 80 % mladih, vključenih v ta ukrep.

3.6.3 ŠTUDIJA PRIMERA: TRAJNOST ZAPOSLOVANJA V OKVIRU INSTRUMENTA SPODBUJANJE ZAPOSLOVANJA ISKALCEV PRVE ZAPOSLOTVE NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA – PRIPRAVNIKI

V okviru instrumenta je v obdobju 2010–2014 pripravništvo uspešno zaključilo 472 oseb. Instrument so izvajale pravne ali fizične osebe, ki so registrirane za opravljanje dejavnosti socialnega varstva v Republiki Sloveniji, med njimi pa je bilo največ centrov za socialno delo (58 %). Po podatkih Socialne zbornice Slovenije je po preteku projekta zaposlitev ohranilo 158 oseb. Tako je uspešnost instrumenta 33 %, vendar se v tem rezultatu kažejo le povratne informacije delodajalcev, ki so bili vključeni v instrument. Ne vemo pa, kakšen je status pripravnikov, ki pri delodajalcih, vključenih v program, niso ohranili zaposlitve. Zato objektivne sodbe o uspešnosti programa ne moremo podati.

Tabela 20: Število ohranjenih zaposlitev v okviru instrumenta »Spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju socialnega varstva – pripravniki«

Število vključenih oseb	Število oseb, ki so do konca leta 2014 zaključili pripravništvo	Število ohranjenih zaposlitev po zaključku projektov	% uspešnosti
486	472 ¹⁶	158	33 %

Vir: Evalvacijsko poročilo Socialne zbornice Slovenije: Analiza operacije »Spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju socialnega varstva – pripravniki«

3.6.4 ŠTUDIJA PRIMERA: TRAJNOST ZAPOSLOVITEV V OKVIRU PROJEKTA ZA POKOLPJE – AKTIVNO IN DEJAVNO

Ob upoštevanju vključitev do konca leta 2014 je uspešnost instrumenta 24,4 %, če pa v izračunu upoštevamo le vključitvi za leti 2012 in 2013, pa je uspešnost instrumenta 28,65 %. Instrument se bo predvidoma zaključil 30. 6. 2015. Ob upoštevanju realiziranih stroškov za projekt, ki so do konca leta 2014 znašali 1.380.318,13 EUR, je strošek posamezne vključitve znašal 736,6 EUR. Vendar pa so v tem znesku zajeti tudi stroški delovanja podpornih storitev, kot so. delovanje dveh info točk in zagotavljanje informacij za brezposelne, neaktivne oziroma zaposlene, katerih zaposlitev je ogrožena, ter navezovanje stikov in povezovanje z gospodarstvom iz Pokoplje. Neto strošek posamezne vključitve je znašal 621,218 EUR.

Tabela 21: Število ohranjenih zaposlitev najmanj eno leto po preteku vseh pogodbenih obveznosti v okviru projekta »Za Pokolpje – aktivno in dejavno«

Število vključenih oseb	Število ohranjenih zaposlitev najmanj eno leto po preteku vseh pogodbenih obveznosti	% uspešnosti
1.874	457 ¹⁷	24,4 %
1.596	457	28,65 %

Vir: Letno poročilo ZRSZS o koriščenju sredstev ESS OP RČV, 2014

3.7 EKONOMIČNOST INSTRUMENTOV

V spodnji tabeli smo prikazali višino povprečnega stroška na eno vključitev v okviru posameznega instrumenta. Do povprečnih vrednosti smo prišli tako, da smo višino izplačil v okviru posameznega instrumenta delili s številom vključitev. Pri tem je potrebno poudariti, da gre za različne tipe programov z različnimi obdobji izvajanja, zato pavšalna primerjava med njimi ni ustrezna.

¹⁶ V času izvajanja operacije je pogodbo o izvajanju projekta prekinilo 7 pripravnikov zaradi zaposlitve izven projekta. V letu 2015 je v projekt vključenih še 7 pripravnikov.

¹⁷ Od zaključka pogodb še ni preteklo 12 M, zato podatki niso dokončni in ne vključujejo podatkov za leto 2014.

Tabela 22: Povprečni stroški ene vključitve na posameznem instrumentu

	Instrument	Upravičeni stroški/aktivnosti	Vrednost na vključitev CS
4.1 Enake možnosti na trgu dela in krepitev socialne vključenosti			
1	Javni razpis za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela*	<i>Vodenje projekta, informiranje in usposabljanje ciljne skupine, subvencioniranje zaposlitve ciljne skupine, opreme za razvoj tržne dejavnosti ter promocija in diseminacija</i>	3.551,58 €
2	Javni razpis za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva*	<i>Vodenje projekta, informiranje in usposabljanje ciljne skupine, subvencioniranje zaposlitve ciljne skupine ter opreme za razvoj tržne dejavnosti, promocija in diseminacija</i>	16.620,41 €
3	Javni razpis za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva II*	<i>Vodenje projekta, informiranje in usposabljanje ciljne skupine, subvencioniranje zaposlitve ciljne skupine ter opreme za razvoj tržne dejavnosti, promocija in diseminacija</i>	18.398,69 €
4	Javni razpis za spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju socialnega varstva – pripravniki	<i>Stroški zaposlitve pripravnikov, mentorstva pripravnikov, usposabljanje pripravnikov in mentorjev ter vodenja programa</i>	18.712,70 €**
5	Projekt "Za Pokolpje – aktivno in dejavno"	<i>Usposabljanja ciljne skupine, delovanje info točk, informiranje in svetovanje delodajalcem ter delojemalcem, diseminacija, vodenje programa</i>	736,56 €**
6	Program »Prvi izziv«	<i>Subvencioniranje zaposlitve, vodenje programa</i>	6.823,56 €
7	Program »Priložnost zame«	<i>Subvencioniranje zaposlitve za dolgotrajno brezposelne, ozaveščanje delodajalcev, vodenje programa</i>	7.407,16 €
8	Javni razpis za izbor operacij »Spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju vzgoje in izobraževanja«	<i>Stroški za zaposlitev pripravnika in dodatek za mentorstvo</i>	12.864,92 €**
4.2 Povečati dostopnost in enakost možnosti v sistemu vzgoje in izobraževanja			
1	Javni razpis za sofinanciranje projektov za uspešno vključevanje otrok, učencev in dijakov migrantov v vzgojo in izobraževanje za obdobje 2008–2011	<i>Razvoj strokovnih podlag, didaktičnih materialov, strategije za učenje slovenščine, pilotnih izvedb usposabljanj, pilotnih izvedb aktivnosti, vezanih na pripravo strategij za delo s starši migranti, razvoj aktivnosti, vezanih na spodbujanje medkulturnega učenja in razumevanja različnosti v šoli, vodenje projekta in obveščanje ter informiranje javnosti</i>	444,03 €
2	Javni razpis za izvajanje projektov za uspešno vključevanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami v vzgojo in izobraževanje za obdobje 2008–2011	<i>Razvoj aktivnosti in metod dela z učenci s posebnimi potrebami, pilotni preizkus razvitih metod dela, oblikovanje modela informacijskega središča za osebe s posebnimi potrebami, vodenje projekta</i>	1.031,51 €
3	Tranzicijski model – program dodatnega usposabljanja odraslih (PDUO) – Cirus Kamnik	<i>Načrtovanje, vodenje in izvajanje dodatnega strokovnega ter zaposlitvenega usposabljanja za mladostnike in mlajše odrasle, vodenje projekta</i>	4.047,35 €**

Končno vrednotenje izvajanja ukrepov ESS za spodbujanje socialne vključenosti in zagotavljanja enakih možnosti v obdobju 2007–2013

4	Tranzicijski model – Program dodatnega usposabljanja odraslih (PDUO) – Cirius Vipava	Načrtovanje, vodenje in izvajanje dodatnega strokovnega ter zaposlitvenega usposabljanja za mladostnike in mlajše odrasle, vodenje projekta	3.522,51 €**
4.3 Dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin in podpora njihovi socialni vključenosti			
1	Javni razpis za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za leto 2008	Vodenje projekta, informiranje in usposabljanje ciljne skupine, subvencioniranje zaposlitve ciljne skupine ter opreme za razvoj dejavnosti, promocija in diseminacija	2.687,53 €
2	Javni razpis za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za obdobje 2009–2010	Vodenje projekta, informiranje in usposabljanje ciljne skupine, subvencioniranje zaposlitve ciljne skupine ter opreme za razvoj dejavnosti, promocija in diseminacija	2.168,97 €
3	Javni razpis za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za obdobje 2010–2011	Vodenje projekta, informiranje in usposabljanje ciljne skupine, subvencioniranje zaposlitve ciljne skupine ter opreme za razvoj dejavnosti, promocija in diseminacija	3.216,90 €
4	Javni razpis za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za obdobje 2011–2012	Vodenje projekta, informiranje in usposabljanje ciljne skupine, subvencioniranje zaposlitve ciljne skupine ter opreme za razvoj dejavnosti, promocija in diseminacija	2.780,43 €
5	Javni razpis za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za obdobje 2013–2014	Vodenje projekta, informiranje in usposabljanje ciljne skupine, subvencioniranje zaposlitve ciljne skupine ter opreme za razvoj dejavnosti, promocija in diseminacija	3.490,37 €
6	Nove karierne perspektive – SNG Opera in balet Ljubljana; neposredna potrditev operacije	Zaposlitev oseb iz ranljive ciljne skupine, usposabljanje oseb iz ranljive ciljne skupine, vodenje projekta, informiranja in obveščanje	39.909,82 €
7	Nove karierne perspektive – Slovenska filharmonija, Slovenski komorni zbor; neposredna potrditev operacije	Zaposlitev oseb iz ranljive ciljne skupine, usposabljanje oseb iz ranljive ciljne skupine, vodenje projekta, informiranja in obveščanje	25.787,25 €
8	Nove karierne perspektive – SNG Maribor – Drama, opera balet; neposredna potrditev operacije	Zaposlitev oseb iz ranljive ciljne skupine, usposabljanje oseb iz ranljive ciljne skupine, vodenje projekta, informiranja in obveščanje	43.704,56 €
9	Nove karierne perspektive – SNG Drama Ljubljana	Zaposlitev oseb iz ranljive ciljne skupine, usposabljanje oseb iz ranljive ciljne skupine, vodenje projekta, informiranja in obveščanje	9.694,35 €
10	Javni razpis Povečanje zaposlitvenih možnosti mladih na področju likovne umetnosti	Zaposlitev oseb iz ranljive ciljne skupine, stroški usposabljanja, aktivnosti vzpostavljanja mreže galerij, promocijske aktivnosti, stroški vodenja projekta	26.410 €**

Vir: Razpisna dokumentacija, projektne vloge in poročila o izvajanju

Opomba: ** -Projekti/programi oz. operacije do 31. 12. 2014 še niso bile zaključene.

V tabeli niso obravnavani vsi instrumenti, vključeni v evalvacijo. Obrazložitev je navedena v nadaljevanju.

- **Projekt »Spodbujanje zaposljivosti, izobraževanja in socialnega vključevanja delavcev migrantov ter njihovih družinskih članov«:** V okviru projekta so kot kazalnik upoštevali število podanih nasvetov, informacij oz. stikov z migranti in njihovimi družinskimi člani oziroma delodajalci, zato projekt v tabeli ni obravnavan.
- **Certifikat družini prijazno podjetje:** Ranljive ciljne skupine v projekt niso vključene neposredno obdobju, temveč je projekt namenjen spodbujanju uvajanja ukrepov za lažje usklajevanje družinskega in poklicnega življenja na ravni delodajalcev. Projekt zato v zgornji tabeli ni obravnavan.
- **Spodbujanje vključevanja invalidov in drugih funkcionalno oviranih na trg dela:** Projekt je bil prvenstveno namenjen spodbujanju zaposlovanja invalidov, tj. usposabljanju delodajalcev za zaposlovanja invalidov in drugih funkcionalno oviranih oseb. Usposabljanja so bila namenjena delodajalcem in ne neposredno ciljni skupini, tj. invalidom, zato projekt v zgornji tabeli ni obravnavan.
- **Projekt »Opolnomočenje ranljivih ciljnih skupin preko informatorjev na centrih za socialno delo Slovenije«:** Projekt je dodatno opolnomočil CSD za izvajanje pomoči posebni ciljni skupini, tj. skupini, ki je nudila pomoč ranljivim ciljnim skupinam v postopku uveljavljanja socialnih pravic. Projekt ne spremlja vključevanja pripadnikov ciljne skupine, temveč beleži posredovanje števila informacij oz. pomoči pri nujenju različnih storitev, zato projekt v zgornji tabeli ni obravnavan.
- **Javni razpis za sofinanciranje projekta »Uspešno vključevanje Romov v vzgojo in izobraževanje« (I) in (II):** Zaradi zakonskih omejitev, ki otežujejo zbiranje podatkov o posameznikovi pripadnosti romski etnični skupnosti, tj. opredelitev vključenega kot Roma, instrumenta v zgornji tabeli nista obravnavana.
- **Opolnomočenje učencev za izboljšanje bralne pismenosti:** Projekt je bil namenjen izenačevanju izobraževalnih možnosti za doseganje višje ravni bralne pismenosti za uresničevanje nacionalne strategije. Projekt je bil usmerjen predvsem v krepitev usposobljenosti vodij šolskih projektnih timov, učiteljev, ravnateljev in drugih strokovnih delavcev šol, zato v zgornji tabeli ni obravnavan.
- **Javni razpis za sofinanciranje projekta »Inovativno poučevanje s pomočjo sodobnih informacijsko-komunikacijskih tehnologij«:** Projekt je namenjen oblikovanju in pilotnemu preizkusu uvajanja IKT tehnologije v usposabljanje ter izobraževanje. Ciljna skupina so vsi sodelujoči dijaki in učenci ter strokovni delavci, zato v zgornji tabeli ni obravnavan.
- **Infrastrukturni in tehnološki potencial za vključevanje oseb s posebnimi potrebami v sistem vzgoje in izobraževanja:** Projekt je prvenstveno namenjen prilagoditvi infrastrukture. Vanj se v letu 2014 obravnavane ranljive ciljne skupine niso vključevale, zato ga v zgornji tabeli ne obravnavamo.
- **Projekt »Vzpostavitev infrastrukture za zagotavljanje enakih možnosti dostopa do publikacij slepim in slabovidnim osebam ter osebam z motnjami branja«:** Projekt je bil prvenstveno namenjen zagotovitvi infrastrukture za slepe in slabovidne osebe oziroma osebe z motnjami branja, torej za vzpostavitev knjižnice, povečanje možnosti vseh vrst izobraževanja in strokovnega izpopolnjevanja ter usposobljenosti strokovnih delavcev za delo s ciljno skupino, zato projekt v zgornji tabeli ni obravnavan.
- **Dostopnost ranljivih družbenih skupin do kulturne dediščine:** Projekt je bil v največji meri namenjen povečanju dostopnosti do kulturne dediščine s prilagojenimi tehnikami, npr. preko zagotavljanja tehničnih pogojev za vzpostavljanje dostopnosti pa tudi usposabljanja za strokovne delavce v muzejih ter za vzpostavljanje programov inkluzivnih muzejev. Projekt v zgornji tabeli ni obravnavan.

Slika 8: Dodatna pojasnila MK glede dolžine zaposlitvenega obdobja mladih kulturnikov v okviru projektov novih kariernih perspektiv

V okviru odziva na poročilo, prejeto 29. 4. 2015, je Ministrstvo za kulturo pri stroških vključitev poudarilo, da projekti novih kariernih perspektiv zaobjemajo dvoletne zaposlitve mladih oseb, kar stroške vključitev zviša. Na področju kulture so dvoletne zaposlitve mladih nujne, saj je delo in usposabljanje neposredno vezano na sezono delovanja kulturne ustanove, ki traja od septembra do junija. Kulturne ustanove namreč mladi osebi s sodelovanjem pri izvedbi predstav, ki so na sporedu celo sezono, omogočijo pridobivanje novih izkušenj in dvig znanja ter kompetenc. Zaposlitev mlade osebe za krajše obdobje ni smiselna, saj bi zamenjava te osebe po poteku pogodbe o zaposlitvi pomenila dodatne stroške za javni zavod, v katerem delo poteka, mladim pa bi povzročila še težje ponovno vključevanje na trg dela, saj bi brez zaposlitve ostali v obdobju, ko je povpraševanje po tovrstni delovni sili ravno zaradi sezonskega vpliva precej manjše.

V okviru vrednotenja smo nameravali izvesti tudi dve bolj poglobljeni študiji primera ekonomičnosti instrumenta, ki ju navajamo v nadaljevanju.

3.7.1 PRIMER 1: Primer vključenega dolgotrajno brezposelnega, ki je bil deležen le subvencije za zaposlitev

Izvedli bi primerjavo med vsemi stroški, ki so nastali v okviru ESS, in vsemi finančnimi koristmi (npr. tako plačevanje socialnih prispevkov in davkov v času trajanja zaposlitve v okviru projekta kot tudi po preteku projekta). Preverili bi, koliko vključenih v posamezni specifični program je še ohranilo zaposlitev, s čimer bi preverili ekonomičnost programa.

Prvo študijo primera stroškov/koristi bi primerjali z drugo, v kateri bi bil predmet opazovanja dolgotrajno brezposelni, ki je šel skozi program usposabljanja z mentorstvom.

3.7.2 PRIMER 2: Dolgotrajno brezposelni, ki je šel skozi program usposabljanja z mentorstvom

Izvedli bi primerjavo med vsemi stroški, ki so nastali v okviru ESS, in vsemi finančnimi koristmi (npr. plačevanje tako socialnih prispevkov in davkov v času trajanja zaposlitve v okviru projekta kot tudi po preteku projekta). Preverili bi, koliko vključenih v posamezni specifični program je še ohranilo zaposlitev, s čimer bi preverili ekonomičnost programa.

S primerjavo obeh primerov bi preverili, kateri instrumenti so uspešnejši, ali tisti, v katerih so upravičenci deležni celovite obravnave, ali tisti, kjer njihovi delodajalci prejmejo le subvencijo za zaposlitev. Pri primerjavi bi upoštevali tudi profil (oziroma stopnjo izobrazbe) vključene osebe.

Naloge nismo mogli izvesti, saj nam zaradi varstva osebnih podatkov upravljalci informacij o vključenih osebah niso smeli sporočiti, čeprav za nas podatek, kdo je konkretna oseba, ni bil pomemben. Lahko bo govorili o osebi X in Y, samo da bi dobili točne podatke. Do podatkov bi lahko prišli s poslanimi pripravljenimi anketami z dopisom, kam jih vrniti, vendar s takšnim načinom ne bi prišli do zelenih odgovorov.

Do podatkov nismo imeli dostopa, zato jih nismo mogli ovrednotiti, saj pogodbe z upravičenci oziroma končnimi koristniki niso vsebovale klavzule o možnosti spremljanja njihovega zaposlitvenega statusa v določenem časovnem obdobju po zaključku programa/projekta. Zakon o varstvu osebnih podatkov namreč brez predhodnega pisnega soglasja končnega koristnika onemogoča spremljanje njegovih nadaljnjih zaposlitev celo organizacijam (posredniškim telesom ali agentom), ki so v zaposlitvene možnosti posameznika investirale.

4. UČINKI IZVAJANJA RAZVOJNE PRIORITETE NA POSAMEZNE RANLJIVE CILJNE SKUPINE

V četrtem poglavju smo za tiste ranljive ciljne skupine, ki so bile predvidene kot upravičenci sredstev ESS, predstavili veljavni normativni okvir in njihovo reprezentiranost (številčno zastopanost) v Republiki Sloveniji (RS) glede na razpoložljive uradne podatke ter finančne vire, ki jih RS namenja različnim učinkom (vključitvam) programov, ki so se izvajali preko ESS.

Število vključitev v instrumente 4. RP smo iz posameznih ciljnih skupin pridobili na podlagi pregledanih poročil projektov in druge dokumentacije posredniških teles ter izvajalcev. Število identificiranih vključitev je v vrednotenju višje kot v letnih poročilih izvajanja OP RČV, in sicer zato, ker so podatki, ki se nahajajo v letnih poročilih, zajete le vrednosti tistih vključitev, ki so se spremljale v okviru Priloge 23.

V okviru vrednotenja smo kot glavne ranljive skupine opredelili (1) manjšinske etnične skupine, (2) mlade, (3) osebe s posebnimi potrebami ter (4) bivše kaznjence in odvisnike. Pri vrednotenju učinkov izvajanja po ranljivih ciljnih skupinah nismo upoštevali 987 vključitev ženk, 143 vključitev starejših, 19 vključitev dolgotrajno brezposelnih in 18 vključitev drugih, ki so v neenakovrednem položaju.

Tabela 23: Opredelitev ciljnih skupin in podskupin

Glavne ranljive skupine, ki so zajete v vrednotenju	Podskupine
Manjšinske etnične skupine	Pripadniki italijanske in madžarske narodne skupnosti Druge manjšinske etnične skupine (pripadniki narodnih skupnosti nekdanje SFRJ in pripadniki drugih manjšinskih etničnih skupin) Romska skupnost Migranti
Mladi	Mladi (iskalci prve zaposlitve)
Osebe s posebnimi potrebami	Invalidi in drugi funkcionalno ovirani Otroci in mladostniki s posebnimi potrebami
Bivši kaznjenci in odvisniki	Bivši kaznjenci Odvisniki in zdravljeni odvisniki

Vir: OP RČV 2007–2013

4.1 MANJŠINSKE ETNIČNE SKUPINE

V okviru ranljive skupine Manjšinske etnične skupine smo si podrobneje ogledali pripadnike italijanske in madžarske narodne skupnosti, pripadnike drugih manjšinskih etničnih skupin (kamor smo umestili pripadnike narodnih skupnosti nekdanje SFRJ in pripadnike drugih manjšinskih etničnih skupin), migrante ter pripadnike romske skupnosti.

4.1.1 PRIPADNIKI ITALIJANSKE IN MADŽARSKE NARODNE SKUPNOSTI

4.1.1.1 NORMATIVNI OKVIR

Resorno ministrstvo oz. državno telo, ki je odgovorno za to ciljno skupino

Za pripadnike italijanske in madžarske narodne skupnosti je pristojen **Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti**. Urad je samostojna strokovna služba Vlade Republike Slovenije. Njegova naloga je, da globalno spremlja uresničevanje zakonskih in ustavnih določb o zaščiti narodnih skupnosti in njihove učinke v praksi, opozarja na pomanjkljivosti, pripravlja predloge in pobude vladi ter drugim državnim organom in skupaj z resornimi ministrstvi pripravlja analize ter poročila, ki zajemajo širša vprašanja varstva narodnih skupnosti.¹⁸

Krovna zakonodaja

Obe narodni skupnosti uživata v Republiki Sloveniji visoko pravno zaščito, ki jo zagotavljajo tako mednarodne konvencije, ki jih je Slovenija ratificirala in so sestavni del slovenskega pravnega reda, kot najvišji akt države, Ustave RS, ter številni zakonski in podzakonski akti. Sprejeti zakoni, ki se nanašajo na posebne pravice italijanske in madžarske narodne skupnosti, kažejo na urejenost in uresničevanje ustavnih norm o posebnih pravicah narodnih skupnosti na posameznih področjih.

Najpomembnejši zakoni in drugi pravni predpisi¹⁹:

- Ustava RS (zlasti 5., 11., 61., 62., 64. in 80. člen)
- Zakon o samoupravnih narodnih skupnostih
- Zakon o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja
- Uredba o sofinanciranju občin na narodnostno mešanem območju za leti 2013 in 2014
- Zakon o ratifikaciji Okvirne konvencije za varstvo narodnih manjšin
- Zakon o ratifikaciji Evropske listine o regionalnih ali manjšinskih jezikih
- Zakon o ratifikaciji sporazuma o zagotavljanju posebnih pravic slovenske narodne manjšine v Republiki Madžarski in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji
- drugi predpisi in akti Vlade RS

Uresničevanje mednarodnih dokumentov²⁰: Republika Slovenija si prizadeva uresničevati vsebino mednarodnih dokumentov in dokumentov, ki zadevajo italijansko in madžarsko narodno skupnost v Republiki Sloveniji.

Za italijansko narodno skupnost so pomembni Osimski sporazumi iz leta 1977. Gre za dvostranske sporazume med prejšnjo skupno državo SFRJ in Republiko Italijo. Republika Italija in Slovenija sta se ob osamosvojitvi Slovenije leta 1991 z aktom o nasledstvu obvezali k nadaljnjemu spoštovanju teh sporazumov.

---

¹⁸ http://www.un.gov.si/si/delovna_podrocja/

¹⁹ http://www.un.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/pravni_predpisi_italijanska_in_madzarska_narodna_skupnost/
²⁰ http://www.un.gov.si/si/manjsine/madzarska_narodna_skupnost/uresnicevanje_mednarodnih_dokumentov/ in http://www.un.gov.si/si/manjsine/italijanska_narodna_skupnost/uresnicevanje_mednarodnih_dokumentov/

Sporazum o zagotavljanju posebnih pravic slovenske narodne manjšine v Republiki Madžarski in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji (ratificiran 1993) je pomembna meddržavna pogodba tako za madžarsko narodno skupnost v Sloveniji kot za slovensko manjšino na Madžarskem. Na podlagi tega sporazuma, ki sta ga državi podpisali leta 1992, se sestaja posebna medvladna mešana komisija, ki ugotavlja, kako se sporazum izvaja, in vladi sporoča svoja priporočila.

Italijanski in madžarski narodni skupnosti ter njunim pripadnikom je zagotovljena pravica da svobodno uporabljajo svoje narodne simbole in da za ohranjanje svoje narodne identitete ustanavljajo organizacije ter razvijajo gospodarske, kulturne in znanstvenoraziskovalne dejavnosti ter dejavnosti na področju javnega osveščanja in založništva. V skladu z zakonom imajo pripadnike teh narodnih skupnosti pravico do vzgoje in izobraževanja v svojem jeziku ter do oblikovanja te vzgoje in izobraževanja. Zakon določa območja, na katerih je dvojezično šolstvo obvezno. Pripadnikom narodnima skupnostni je zagotovljena pravica, da gojijo odnose s svojima matičnima narodoma in njunima državama. Narodni skupnosti sta neposredno zastopani v predstavniških organih lokalne samouprave in v Državnem zboru. Zakon ureja položaj in način uresničevanja pravic italijanske oz. madžarske narodne skupnosti na območjih, kjer živita. Pravice obeh narodnih skupnosti ter njunih pripadnikov so zagotovljene ne glede na število pripadnikov teh skupnosti (Komac Miran (ur) Priseljenci. Študije o priseljevanju in vključevanju v slovensko družbo, INV, Ljubljana, str. 1).

Stanje (število predstavnikov) ciljne skupine v obdobju 2007–2013 in nacionalna sredstva, namenjena ciljni skupini

Po statističnih podatkih uradnega popisa prebivalstva iz leta 1991 se je za pripadnike italijanske narodnosti opredelilo 2959 oseb, 3882 oseb pa je kot materin jezik navedlo italijanski jezik. Ob popisu prebivalstva v letu 2002 se je za pripadnike italijanske narodnosti opredelilo 2258 oseb, 3762 oseb pa je kot materin jezik navedlo italijanski jezik.²¹

Po statističnih podatkih popisa prebivalstva iz leta 1991 se je za pripadnike madžarske narodnosti opredelilo 8000 oseb, 8720 oseb pa je kot materni jezik navedlo madžarski jezik. Ob popisu prebivalstva v letu 2002 se je za pripadnike madžarske narodnosti izreklo 6243 oseb, 7713 oseb pa je kot materni jezik navedlo madžarski jezik.²²

Republika Slovenija je z letom 2011 prešla na *registrski popis prebivalstva*. Način zbiranja je v skladu s 4. členom [Uredbe \(ES\) št. 763/2008 Evropskega parlamenta in Sveta](#) 9. 7. 2008 o popisih prebivalstva in stanovanj (Uradni list Evropske unije L 218/14, 13. 8. 2008).

V Sloveniji se podatek o narodni pripadnosti ne bo več zbiral s popisom. Zbiranje podatkov o narodnosti ni več obvezna vsebina popisov.²³

Po podatkih Ministrstva za finance se je sofinanciranje italijanske in madžarske narodne skupnosti v preteklem obdobju izvajalo pod okriljem različnih organov, in sicer Urada Vlade

---

²¹ http://www.un.gov.si/si/manjsine/italijanska_narodna_skupnost/statisticni_podatki/

²² http://www.un.gov.si/si/manjsine/madzarska_narodna_skupnost/statisticni_podatki/

²³ http://www.un.gov.si/si/manjsine/italijanska_narodna_skupnost/statisticni_podatki/ in http://www.un.gov.si/si/manjsine/madzarska_narodna_skupnost/statisticni_podatki/

RS za narodnosti, Ministrstva za šolstvo in šport, Ministrstva za kulturo, Ministrstvo za gospodarstvo ter Javnega sklada RS za regionalni razvoj in razvoj podeželja.

Tabela 24: Nacionalna sredstva, namenjena za financiranje različnih aktivnosti madžarske in Italijanske narodne skupnosti

Leto	Število	Višina nacionalnih sredstev, namenjenih za 'projekte' ciljne skupine; madžarska narodna skupnost	Višina nacionalnih sredstev, namenjenih za 'projekte' ciljne skupine; italijanska narodna skupnost
2007	/		19.471.852
2008	/	12.862.701,00	7.714.410,38
2009	/	13.310.972,00	8.121.858,00
2010	/	13.781.989,00	8.111.185,00
2011	/	13.565.468,00	8.999.309,29
2012	/	12.787.965,00	8.324.157,00
2013	/	11.209.185,00	8.092.487,00
2014	/	12.472.473,00	8.230.314,00

Vir: Ministrstvo RS za finance, marec 2015

Kot je razvidno iz zgornje tabele, je RS za izvajanje različnih aktivnosti oziroma projektov madžarske narodne skupnosti v obdobju 2007–2014 iz nacionalnih sredstev namenila v povprečju okoli 12,7 milijonov EUR, za aktivnosti (projekte) italijanske narodne skupnosti pa okoli 8 milijonov EUR.

4.1.1.2 SEZNAM AKTIVNOSTI, KI SO JIH OMOGOČALA SREDSTVA ESS V OKVIRU 4. RP

Tabela 25: Instrumenti, v katerih sta se madžarska in italijanska narodna skupnost pojavili kot možni upravičenec, ter nabor upravičenih aktivnosti, ki so jih instrumenti podpirali

Instrument	Resorno ministrstvo/ posredniško telo	Aktivnosti
JR za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za leto 2008	MK	<ul style="list-style-type: none"> - Usposabljanje za krepitev zaposljivosti in s tem socialne vključenosti pripadnikov ranljivih družbenih skupin na področju kulture - Krepitev podpornih institucij, ki skrbijo za kulturno dejavnost ranljivih skupin oziroma njihovih pripadnikov - Zaposlitev pripadnikov ranljivih skupin na področju kulture
JR za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za obdobje 2009–2010	MK	<ul style="list-style-type: none"> - Usposabljanje za krepitev zaposljivosti in s tem socialne vključenosti pripadnikov ranljivih družbenih skupin na področju kulture - Krepitev podpornih institucij, ki skrbijo za kulturno dejavnost ranljivih skupin oziroma njihovih pripadnikov - Zaposlitev pripadnikov ranljivih skupin na področju kulture
JR za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za obdobje 2010–2011	MK	<ul style="list-style-type: none"> - Usposabljanje za krepitev zaposljivosti in s tem v socialne vključenosti pripadnikov ranljivih družbenih skupin na področju kulture - Krepitev podpornih institucij, ki skrbijo za kulturno dejavnost ranljivih skupin oziroma njihovih pripadnikov - Zaposlitev pripadnikov ranljivih skupin na področju kulture
JR za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za obdobje 2011–2012	MK	<ul style="list-style-type: none"> - Usposabljanje za krepitev zaposljivosti in s tem v socialne vključenosti pripadnikov ranljivih družbenih skupin na področju kulture - Krepitev podpornih institucij, ki skrbijo za kulturno dejavnost ranljivih skupin oziroma njihovih pripadnikov - Zaposlitev pripadnikov ranljivih skupin na področju kulture
JR za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru Evropskega socialnega sklada za obdobje 2013–2014	MK	<ul style="list-style-type: none"> - Usposabljanje za krepitev zaposljivosti in s tem v socialne vključenosti pripadnikov ranljivih družbenih skupin na področju kulture - Krepitev podpornih institucij, ki skrbijo za kulturno dejavnost ranljivih skupin oziroma njihovih pripadnikov - Zaposlitev pripadnikov ranljivih skupin na področju kulture

Vir: Javni razpisi, razpisna dokumentacija in dokumentacija posredniških teles (poročila o izvajanju instrumentov)

4.1.1.3 USPEŠNOST VKLJUČEVANJA CILJNE SKUPINE V OKVIRU AKTIVNOSTI 4. RP

4. RP je v okviru instrumentov »Javni razpis za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podpora njihovi socialni vključenosti v okviru ESS« za leto 2008, za obdobje 2009–2010, za obdobje 2010–2011, za obdobje 2011–2012 in za leto 2013 podprla 67 neposrednih vključitev pripadnikov obeh narodnih skupnosti.

Tabela 26: Neposredne vključitve ciljne skupine v operacije 4. RP

Število vključitev v izvajanje operacij 4. RP	67
--	-----------

Vir: Poročila o izvajanju projektov

Ker govorimo o vključitvah (in ne o številu oseb), ne moremo z zagotovostjo trditi, v kolikšni meri so bili predstavniki ranljive ciljne skupine vključeni (zastopani) v aktivnostih, ki so se financirale v okviru 4. RP. Če pa bi število vključitev enačili s številom oseb, bi lahko glede na podatke iz popisa prebivalstva leta 2002 zaključili, da so instrumenti neposredno koristili 0,8 % vključenih .

4.1.2 DRUGE MANJŠINSKE ETNIČNE SKUPINE (PRIPADNIKI NARODNIH SKUPNOSTI NEKDANJE SFRJ IN PRIPADNIKI DRUGIH MANJŠINSKIH ETNIČNIH SKUPIN)

4.1.2.1 NORMATIVNI OKVIR

Resorno ministrstvo oz. državno telo, ki je odgovorno za to ciljno skupino

Državni zbor RS je v februarju 2011 z dvotretjinsko večino sprejel Deklaracijo Republike Slovenije o položaju narodnih skupnosti pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji (Albanci, Bošnjaki, Črnogorci, Hrvati, Makedonci in Srbi), ki se nanaša na uresničevanje pravic teh skupnosti na področju izobraževanja, kulture in politične participacije, ter v peti točki Vladi Republike Slovenije priporočil ustanovitev posebnega posvetovalnega telesa, ki bi obravnavalo vprašanja, zahteve in predloge, povezane z uresničevanjem prej omenjenih individualnih pravic teh narodnih skupnosti.

Vlada Republike Slovenije se je takrat do te deklaracije pozitivno opredelila, sledila priporočilu in 19. 5. 2011 sprejela Sklep o ustanovitvi, sestavi, organizaciji in nalogah sveta Vlade Republike Slovenije za vprašanja narodnih skupnosti pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v Sloveniji (naprej Svet). Svet je začel delovati kot posvetovalno telo Vlade Republike Slovenije o zadevah s področja položaja narodnih skupnosti pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v Sloveniji. Njegov namen je bil obravnavanje vprašanj, zahtev, predlogov in stališč, ki se nanašajo na tematike obravnavanih narodov. V Svet je imenovanih 6 predstavnikov državnih organov (Ministrstvo za kulturo, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti, Ministrstvo za notranje zadeve, Ministrstvo za zunanje zadeve in Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti) in vseh 6 predstavnikov narodnih skupnosti nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji (Albancev, Bošnjakov, Črnogorcev, Hrvatov, Makedoncev in Srbov). Njegov namen je bil tudi spremljanje spoštovanja in uresničevanja njihovih pravic v skladu s sprejetimi mednarodnimi

obveznostmi Republike Slovenije, določbami osamosvojitvenih dokumentov ter Ustavo Republike Slovenije.

Vlada Republike Slovenije je leta 2012 Svet ukinila ter ga ponovno ustanovila leta 2013. Mandat članov Sveta je prenehal s prenehanjem mandata Vlade Republike Slovenije. Novi člani so bili v Svet imenovani 26. 2. 2015.

Poudariti velja dejstvo, da je aktivno delovanje Sveta Vladi Republike Slovenije omogočalo hitrejši in boljši dialog za zagotavljanje ohranjanja, razvoja in spodbujanja identitete pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v vseh oblikah.

Krovna zakonodaja

Normativni okvir, ki ureja položaj pripadnikov drugih manjšinskih etničnih skupin, je odvisen od njihovega statusa državljanstva, saj so to namreč za prebivalci s slovenskim državljanstvom. Tako je položaj pripadnikov drugih etničnih skupin, ki imajo slovensko državljanstvo, urejen v Zakonu o državljanstvu.^[1]

Stanje (število predstavnikov) ciljne skupine v 2007–2013 ter nacionalna sredstva, namenjena ciljni skupini

Statistični urad RS spremlja prebivalce Slovenije po prvem prebivališču. Razpoložljivi so le podatki za obdobje 2011–2013, pred letom 2011 pa primerljivih podatkov ni na voljo, saj razpolagajo le s podatki o državi rojstva, ki pa so strogo tehničen podatek in pogosto ne označuje, ali se je oseba v svojem življenju dejansko selila. Če pa je prvo prebivališče posameznika v tujini in je ta zdaj slovenski državljan, to pomeni, da se je ta oseba v svojem življenju zagotovo vsaj enkrat selila preko državnih meja in je v Sloveniji zdaj priseljenc ali pripadnik druge etnične skupine.

Tabela 27: Prebivalci po državi prvega prebivališča, Slovenija, 1. januar

Država prvega prebivališča	2011	2012	2013
Državljeni RS		1.969.941	1.967.436
Tuji državljani		85.555	91.385
Država prvega prebivališča – skupaj	2.050.189	2.055.496	2.058.821
Slovenija	1.821.601	1.825.387	1.826.118
Tujina – skupaj	228.588	230.109	232.703
– Države nekdanje Jugoslavije	188.892	189.430	191.127
– Države EU	21.182	21.365	21.226
-- Druge države	18.514	19.314	20.350

Vir: SURS, februar 2015

Po podatkih Ministrstva za finance višina nacionalnih sredstev, namenjenih za druge etnične skupine, iz proračunske strukture ni direktno razvidna, saj so sredstva lahko na različne načine vključena v finančne načrte proračunskih uporabnikov (del proračunske postavke ali več njih), npr. za posamezne vsebine, za katere so po resorjih zadolženi. Na Ministrstvu za finance zaposleni, ki posamezen resor pokrivajo in poznajo njegovo vsebino, financirano v

[1] <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5761>

okviru finančnega načrta, z vsemi zelenimi podatki ne razpolagajo oz. bi njihova pridobitev zahtevala relativno veliko časa.

Tabela 28: Število pripadnikov drugih manjšinskih etničnih skupin in višina alociranih nacionalnih sredstev za izvajanje 'projektov' ranljive skupine v obdobju 2007–2014

Leto	Število priseljencev ²⁴	Višina nacionalnih sredstev, namenjenih za 'projekte' ciljne skupine
2007	/	/
2008	/	/
2009	/	/
2010	/	/
2011	228.588	/
2012	230.109	/
2013	232.703	/

Vir: Ministrstvo RS za finance, marec 2015

---

²⁴ VIR: Pomembnejši statistični podatki o Sloveniji, Ljubljana 2014: <http://www.stat.si/doc/pub/PSP/00-PS-912-1414.pdf>; Pomembnejši statistični podatki o Sloveniji, Ljubljana 2010: <http://www.stat.si/doc/pub/PSP/00-PS-912-1001.pdf>

4.1.2.2 SEZNAM AKTIVNOSTI, KI SO JIH OMOGOČALA SREDSTVA ESS V OKVIRU 4. RP

Tabela 29: Instrumenti, v katerih so se druge manjšinske etnične skupine pojavile kot možni upravičenec, ter nabor upravičenih aktivnosti, ki so jih instrumenti podpirali

Instrument	Resorno ministrstvo/ posrednišk o telo	Aktivnosti
JR za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za leto 2008	MK	<ul style="list-style-type: none"> - Usposabljanje za krepitev zaposljivosti in s tem socialne vključenosti pripadnikov ranljivih družbenih skupin na področju kulture - Krepitev podpornih institucij, ki skrbijo za kulturno dejavnost ranljivih skupin oziroma njihovih pripadnikov - Zaposlitev pripadnikov ranljivih skupin na področju kulture
JR za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za obdobje 2009–2010	MK	<ul style="list-style-type: none"> - Usposabljanje za krepitev zaposljivosti in s tem socialne vključenosti pripadnikov ranljivih družbenih skupin na področju kulture - Krepitev podpornih institucij, ki skrbijo za kulturno dejavnost ranljivih skupin oziroma njihovih pripadnikov - Zaposlitev pripadnikov ranljivih skupin na področju kulture
JR za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za obdobje 2010–2011	MK	<ul style="list-style-type: none"> - Usposabljanje za krepitev zaposljivosti in s tem socialne vključenosti pripadnikov ranljivih družbenih skupin na področju kulture - Krepitev podpornih institucij, ki skrbijo za kulturno dejavnost ranljivih skupin oziroma njihovih pripadnikov - Zaposlitev pripadnikov ranljivih skupin na področju kulture
JR za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za obdobje 2011–2012	MK	<ul style="list-style-type: none"> - Usposabljanje za krepitev zaposljivosti in s tem socialne vključenosti pripadnikov ranljivih družbenih skupin na področju kulture - Krepitev podpornih institucij, ki skrbijo za kulturno dejavnost ranljivih skupin oziroma njihovih pripadnikov - Zaposlitev pripadnikov ranljivih skupin na področju kulture
JR za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru Evropskega socialnega sklada za obdobje 2013–2014	MK	<ul style="list-style-type: none"> - Usposabljanje za krepitev zaposljivosti in s tem socialne vključenosti pripadnikov ranljivih družbenih skupin na področju kulture - Krepitev podpornih institucij, ki skrbijo za kulturno dejavnost ranljivih skupin oziroma njihovih pripadnikov - Zaposlitev pripadnikov ranljivih skupin na področju kulture
JR za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela	MDDSZ	<ul style="list-style-type: none"> - Informiranje, motiviranje, usposabljanje in zaposlovanje oseb iz ciljne skupine - Aktivnosti, ki spodbujajo ustvarjanje novih delovnih mest in/ali nadgrajujejo v preteklosti že uspešno razvito in preizkušeno prakso - Aktivnosti, namenjene razvoju in implementaciji novih oblik vključevanja ciljnih skupin na trg dela in uvajanju novih pristopov za zagotavljanje enakosti spolov
»Opolnomočenje ranljivih ciljnih skupin preko informatorjev na centrih za socialno delo Slovenije«	MDDSZ	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, namenjene zagotavljanju informacij, nasvetov in pomoči ranljivim ciljnim skupinam, tj. prejemnikom javnih sredstev (materialno so to osebe s socialnimi stiskami in težavami zaradi materialne ogroženosti in

socialne izključenosti, med drugim tudi pripadniki drugih manjšinskih etničnih skupin)

Vir: Javni razpisi, razpisna dokumentacija in dokumentacija posredniških teles (poročila o izvajanju instrumentov)

4.1.2.3 USPEŠNOST VKLJUČEVANJA CILJNE SKUPINE V OKVIRU AKTIVNOSTI

4. RP

4. RP je v okviru instrumentov »Javni razpis za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podpora njihovi socialni vključenosti v okviru ESS« za leto 2008, za obdobje 2009–2010, za obdobje 2010–2011, za obdobje 2011–2012 in za leto 2013, instrumenta »Javni razpis za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela« in v okviru projekta »Opolnomočenje ranljivih ciljnih skupin preko informatorjev na centrih za socialno delo« podprla 1548 neposrednih vključitev pripadnikov drugih manjšinskih etničnih skupin. Poleg tega so informatorji nudili informacije 1.734 pripadnikom drugih manjšinskih etničnih skupin.

Tabela 30: Neposredne vključitve ciljnih skupin v operacije 4. RP

Število vključitev v izvajanje operacij 4. RP	1.548
---	-------

Vir: Poročila o izvajanju projektov

Tabela 31: Posredne koristi od instrumentov – število informacij oz. stikov v okviru projekta Opolnomočenje ranljivih ciljnih skupin preko informatorjev na centrih za socialno delo

Instrument	Ustvarjeni učinki	Podrobnejši opis učinkov
»Opolnomočenje ranljivih ciljnih skupin preko informatorjev na centrih za socialno delo Slovenije«	1.734	V 1.734 primerih so informatorji v letu 2014 nudili pomoč tudi pripadnikom drugih manjšinskih etničnih skupin

Ker govorimo o vključitvah (in ne o številu oseb), ne moremo z zagotovostjo trditi, v kolikšni meri so bili predstavniki ranljive ciljne skupine vključeni (zastopani) v aktivnostih, ki so se financirale v okviru 4. RP. Če pa bi število vključitev enačili s številom oseb, bi lahko glede na podatke Statističnega urada RS iz leta 2013 zaključili, da je bilo 1 % pripadnikov drugih manjšinskih etničnih skupin neposredno vključenih v aktivnosti, ki so se izvajale v okviru instrumentov 4. RP.

4.1.3 MIGRANTI

4.1.3.1 NORMATIVNI OKVIR

Resorno ministrstvo oz. državno telo, ki je odgovorno za to ciljno skupino

Ministrstvo, ki je v Sloveniji pristojno za urejanje položaja migrantov, je Ministrstvo za notranje zadeve, znotraj katerega deluje Direktorat za upravne notranje zadeve, migracije in naturalizacijo. Naloge Direktorata so nadziranje izvajanja zakonov in drugih predpisov na področju upravnih notranjih zadev, spremljanje stanja na področju migracij, mednarodne zaščite ter integracije beguncev in tujcev, ugotavljanje gibanja in pojavov *tu manjka podatke (gibanje česa) ter sprejemanje ukrepov. Direktorat je pristojen za nadzor nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov ter splošnih aktov na področju migracij, mednarodne zaščite ter

integracije beguncev in tujcev, izvršuje politiko na področju migracij, mednarodne zaščite ter integracije beguncev in tujcev, daje pobude ter predloge za oblikovanje in izvajanje migracijske politike Republike Slovenije itd. Znotraj Direktorata delujeta tudi Sektor za migracijsko politiko in zakonodajo ter Sektor za statusne zadeve, nastanitev, oskrbo in integracijo.¹

Krovna zakonodaja

Normativni okvir, ki ureja položaj migrantov, je opredeljen v Zakonu o tujcih. S tem zakonom se določajo pogoji in načini vstopa, zapustitve ter bivanja tujcev v Republiki Sloveniji. Določbe tega zakona veljajo za vse tujce, če ni z zakonom določeno drugače. Državni zbor Republike Slovenije je na predlog Vlade Republike Slovenije sprejel Resolucijo o migracijski politiki Republike Slovenije, s katero so določeni tako gospodarski, socialni in drugi ukrepi ter dejavnosti, ki jih Republika Slovenija na tem področju sprejme, kakor tudi sodelovanje z drugimi državami in mednarodnimi organizacijami na tem področju.²⁵

Resolucija o migracijski politiki Republike Slovenije potrjuje in dopolnjuje načela, cilje ter temelje resolucije o imigracijski politiki Republike Slovenije, pri čemer so za njeno uresničevanje poudarjeni predvsem ukrepi, ki izhajajo iz sodobnih migracijskih gibanj in novih pristopov k razvijanju skupne politike migracij ter azila Evropske unije.²⁶

V Zakonu o zaposlovanju in delu tujcev so določeni pogoji za zaposlovanje ter delo tujcev in s tem povezane naloge Republike Slovenije za urejanje ter zaščito trga dela.²⁷

Stanje (število predstavnikov) ciljne skupine v 2007–2013 in nacionalna sredstva, namenjena ciljni skupini

Po podatkih analitičnega sistema Ministrstva za finance je v preteklem obdobju glede na proračunsko strukturo sofinanciranje migracij izvajalo Ministrstvo za notranje zadeve.

---

²⁵ <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5761>

²⁶ <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RESO20>

²⁷ <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6002>

Slika 9: Število migrantov v obdobju 2009–2014

Selitve
Migration

		Meddržavne selitve International migration									Notranje selitve Internal migration
		priseljenci immigrants			odseljenci emigrants			selitveni prirast net migration			
		skupaj total	državljeni RS citizens of the RS	tuji državljani foreigners	skupaj total	državljeni RS citizens of the RS	tuji državljani foreigners	skupaj total	državljeni RS citizens of the RS	tuji državljani foreigners	
2009		30.296	2.903	27.393	18.788	3.717	15.071	11.508	-814	12.322	96.602
2010		15.416	2.711	12.705	15.937	3.905	12.032	-521	-1.194	673	106.551
2011		14.083	3.318	10.765	12.024	4.679	7.345	2.059	-1.361	3.420	107.988
2012		15.022	2.741	12.281	14.378	8.191	6.187	644	-5.450	6.094	112.668
2013		13.871	2.250	11.621	13.384	7.789	5.595	487	-5.595	6.026	113.389
2012	3	4.063	824	3.239	3.687	2.256	1.431	376	-1.432	1.808	30.408
	4	4.340	592	3.748	4.189	2.276	1.913	151	-1.684	1.835	29.878
2013	1	3.601	634	2.967	3.463	1.821	1.642	138	-1.187	1.325	25.327
	2	3.273	572	2.701	3.122	1.945	1.177	151	-1.373	1.524	24.361
	3	3.581	599	2.982	3.340	2.025	1.315	241	-1.426	1.667	30.562
	4	3.416	445	2.971	3.459	1.998	1.461	-43	-1.553	1.510	33.139
2014 ¹⁾	1	3.642	873	2.769	3.726	2.043	1.683	-84	-1.170	1.086	30.265
	2	2.961	666	2.295	3.060	1.889	1.171	-99	-1.223	1.124	23.480

Vir: <http://www.stat.si/doc/pub/PSP/00-PS-912-1414.pdf>

Tabela 32: Višina alociranih nacionalnih sredstev za izvajanje 'projektov' ranljive skupine v obdobju 2007–2013

Leto	Višina nacionalnih sredstev, namenjenih za 'projekte' ciljne skupine MIGRACIJE
2007	1.489.203
2008	1.219.607
2009	895.416
2010	1.088.098
2011	981.583
2012	757.382
2013	667.452

Vir: Ministrstvo RS za finance, marec 2015

4.1.3.2 SEZNAM AKTIVNOSTI, KI SO JIH OMOGOČALA SREDSTVA ESS V OKVIRU 4. RP

Tabela 33: Instrumenti, v katerih so se migranti pojavili kot možni upravičenec, in nabor upravičenih aktivnosti, ki so jih instrumenti podpirali

Instrument	Resorno ministrstvo/ posredniško telo	Aktivnosti
JR za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za leto 2008	MK	<ul style="list-style-type: none"> - Usposabljanje za krepitev zaposljivosti in s tem socialne vključenosti pripadnikov ranljivih družbenih skupin na področju kulture - Krepitev podpornih institucij, ki skrbijo za kulturno dejavnost ranljivih skupin oziroma njihovih pripadnikov - Zaposlitev pripadnikov ranljivih skupin na področju kulture
JR za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za obdobje 2009–2010	MK	<ul style="list-style-type: none"> - Usposabljanje za krepitev zaposljivosti in s tem socialne vključenosti pripadnikov ranljivih družbenih skupin na področju kulture - Krepitev podpornih institucij, ki skrbijo za kulturno dejavnost ranljivih skupin oziroma njihovih pripadnikov - Zaposlitev pripadnikov ranljivih skupin na področju kulture
JR za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za obdobje 2010–2011	MK	<ul style="list-style-type: none"> - Usposabljanje za krepitev zaposljivosti in s tem socialne vključenosti pripadnikov ranljivih družbenih skupin na področju kulture - Krepitev podpornih institucij, ki skrbijo za kulturno dejavnost ranljivih skupin oziroma njihovih pripadnikov - Zaposlitev pripadnikov ranljivih skupin na področju kulture
JR za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za obdobje 2011–2012	MK	<ul style="list-style-type: none"> - Usposabljanje za krepitev zaposljivosti in s tem socialne vključenosti pripadnikov ranljivih družbenih skupin na področju kulture - Krepitev podpornih institucij, ki skrbijo za kulturno dejavnost ranljivih skupin oziroma njihovih pripadnikov - Zaposlitev pripadnikov ranljivih skupin na področju kulture
JR za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru Evropskega socialnega sklada za obdobje 2013–2014	MK	<ul style="list-style-type: none"> - Usposabljanje za krepitev zaposljivosti in s tem socialne vključenosti pripadnikov ranljivih družbenih skupin na področju kulture - Krepitev podpornih institucij, ki skrbijo za kulturno dejavnost ranljivih skupin oziroma njihovih pripadnikov - Zaposlitev pripadnikov ranljivih skupin na področju kulture
JR za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva	MDDSZ	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, povezane z razvojem novih ali širitvijo obstoječih tržnih dejavnost; - Usposabljanje oseb iz ranljivih ciljnih skupin za delo v okviru razvite tržne dejavnosti - Aktivnosti, ki spodbujajo ustvarjanje novih delovnih mest in zaposlovanje oseb iz ranljivih ciljnih skupin - Aktivnosti, povezane z informiranjem in obveščanjem

		javnosti ter promocijo ponudbe storitev/izdelkov na trgu
JR za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela	MDDSZ	<ul style="list-style-type: none"> - Informiranje, motiviranje, usposabljanje in zaposlovanje oseb iz ciljne skupine - Aktivnosti, ki spodbujajo ustvarjanje novih delovnih mest in/ali nadgrajujejo v preteklosti že uspešno razvito in preizkušeno prakso - Aktivnosti, namenjene razvoju in implementaciji novih oblik vključevanja ciljnih skupin na trg dela in uvajanju novih pristopov za zagotavljanje enakosti spolov
JR za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva II	MDDSZ	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, povezane z razvojem novih ali širitvijo obstoječih tržnih dejavnosti - Usposabljanje oseb iz ranljivih ciljnih skupin za delo v okviru razvite tržne dejavnosti - Aktivnosti, ki spodbujajo ustvarjanje novih delovnih mest in zaposlovanja oseb iz ranljivih ciljnih skupin - Aktivnosti, povezane z informiranjem in obveščanjem javnosti in promocijo ponudbe storitev/izdelkov na trgu
»Spodbujanje zaposljivosti, izobraževanja in socialnega vključevanja delavcev migrantov in njihovih družin«	MDDSZ	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, namenjene obveščanju, informiranju, svetovanju in zagotavljanju pravne pomoči za delavce migrante in njihove družine - Zagotavljanje delovanja stacionarne in mobilne info točke za migrante
»Opolnomočenje ranljivih ciljnih skupin preko informatorjev na centrih za socialno delo Slovenije«	MDDSZ	Aktivnosti, namenjene zagotavljanju informacij, nasvetov in pomoči ranljivim ciljnim skupinam, tj. prejemnikom javnih sredstev (to so osebe s socialnimi stiskami in težavami zaradi materialne ogroženosti in socialne izključenosti, med drugim tudi pripadniki drugih manjšinskih etničnih skupin)
JR za sofinanciranje projektov za uspešno vključevanje otrok, učencev in dijakov migrantov v vzgojo in izobraževanje za obdobje 2008–2011	MIZŠ	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, vezane na razvoj strokovnih podlag za usvajanje slovenščine kot drugega jezika, in priprava ter sprejem učnih načrtov za slovenščino kot drugega jezika - Aktivnosti, vezane na pripravo gradiv in intenzivnih tečajev za poučevanje slovenščine kot drugega jezika ter priprava delovnih zvezkov in učbenikov za poučevanje slovenščine kot drugega jezika - Aktivnosti, vezane na pripravo strategij za delo s starši migranti in njihovo uspešnejše vključevanje - Aktivnosti, povezane s spodbujanjem medkulturnega učenja in razumevanja različnosti v šoli - Aktivnosti, povezane z razvijanjem strategij in modelov dela z učenci migranti

Vir: Javni razpisi, razpisna dokumentacija in dokumentacija posredniških teles (poročila o izvajanju instrumentov)

4.1.3.3 USPEŠNOST VKLJUČEVANJA CILJNE SKUPINE V OKVIRU AKTIVNOSTI

4. RP

4. RP je v okviru instrumentov »Javni razpis za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela«, »Javni razpis za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva II«, »Javni razpis za sofinanciranje projektov za uspešno vključevanje otrok, učencev in dijakov migrantov v vzgojo in izobraževanje za obdobje 2008–2011«, »Spodbujanje zaposljivosti, izobraževanja in socialnega vključevanja delavcev migrantov in njihovih družin« ter v okviru projekta »Opolnomočenje ranljivih ciljnih skupin preko informatorjev na centrih za socialno delo Slovenije« podprla 1.129 neposrednih vključitev migrantov, 98.200 migrantov pa je pridobilo informacije oz. drugo pomoč.

Tabela 34: Neposredne vključitve ciljnih skupine v operacije 4. RP

Število vključitev v izvajanje operacij 4. RP	1.129
---	-------

Vir: Poročila o izvajanju projektov

Ker govorimo o vključitvah (in ne o številu oseb), ne moremo z zagotovostjo trditi, v kolikšni meri so bili predstavniki ranljive ciljne skupine neposredno vključeni (zastopani) v aktivnostih, ki so se financirale v okviru 4. RP. Če pa bi število vključitev enačili s številom oseb, bi lahko glede na podatek Statističnega urada RS za leto 2013 zaključili, da je bilo 8,3 % migrantov neposredno vključenih v aktivnosti, ki so se izvajale v okviru instrumentov 4. RP, posredne koristi (kot so telefonsko svetovanje, brezplačna pravna pomoč in podobno) pa je v obdobju 2009–2014 imelo bistveno več migrantov.

Tabela 35: Posredni učinki instrumentov 4. RP za ranljivo ciljno skupino

Instrument	Ustvarjeni učinki	Podrobnejši opis učinkov
»Spodbujanje zaposljivosti, izobraževanja in socialnega vključevanja delavcev migrantov in njihovih družin«	96.781	V okviru projekta je bilo do konca leta 2014 zabeleženih 96.781 kontaktov in storitev za lažje vključevanje ter zagotavljanje pravic migrantov in tujih delavcev (pravno svetovanje in brezplačna pravna pomoč, informacije o možnostih vključevanja na slovenski trg dela ipd.)
»Opolnomočenje ranljivih ciljnih skupin preko informatorjev na centrih za socialno delo Slovenije«	1.419	V letu 2014 so informatorji v 1.419-ih primerih pripadnikom migrantov nudili pomoč.

Vir: Poročila o izvajanju projektov

4.1.4 ROMSKA SKUPNOST

4.1.4.1 NORMATIVNI OKVIR

Resorno ministrstvo oz. državno telo, ki je odgovorno za to ciljno skupino

V okviru Urada Vlade RS deluje kot posvetovalni organ za narodnosti Komisija Vlade Republike Slovenije za zaščito romske skupnosti. Komisija skrbi predvsem za spremljanje uresničevanja programa ukrepov Zakona o romski skupnosti v RS, torej spremlja uresničevanje ustavnih obveznosti in zakonskih določil RS, ki se nanašajo na romsko skupnost. Komisija oblikuje predloge in pobude za zaščito romske skupnosti, ki se posredujejo Vladi RS in posameznim ministrstvom, s čimer želi dobiti njihova uradna stališča. Med predstavniki romske skupnosti, samoupravnih lokalnih skupnosti in državnimi organi želi izmenjavati mnenja o vseh vprašanih, ki zadevajo položaj romske skupnosti. Komisija obravnava tudi aktualna vprašanja, vezana na uresničevanje posebnih pravic romske skupnosti ipd.²⁸

Pripadniki romske skupnosti imajo Svet romske skupnosti Republike Slovenije, ki predstavlja interese romske skupnosti v razmerju do državnih organov in je oseba javnega prava. Svet obravnava vprašanja, ki se nanašajo na interese, položaj in pravice romske skupnosti,

²⁸ <http://www.romsvet.si/sl-si/zakonodaja-in-politike/organi,-komisije>

pristojnim organom daje predloge in pobude ter spodbuja dejavnosti za ohranjanje romskega jezika in kulture.

Krovna zakonodaja

Zakon, ki ureja položaj in opredeljuje področja posebnih pravic romske skupnosti v Republiki Sloveniji je Zakon o romski skupnosti v Republiki Sloveniji. Prav tako je upoštevan poseben položaj romske skupnosti v Republiki Sloveniji in njeno uspešno vključevanje v slovensko družbo. Pripadniki oziroma pripadnice romske skupnosti imajo za prevzemanje odgovornosti za svoj razvoj poleg pravic in obveznosti, ki pripadajo vsem državljanom oziroma državljanke Republike Slovenije, še posebne pravice, določene z zakonom. Republika Slovenija zagotavlja uresničevanje posebnih pravic na področju izobraževanja, kulture, zaposlovanja, urejanja prostora in varstva okolja, zdravstvenega in socialnega varstva ter obveščanja in soodločanja v javnih zadevah, ki se nanašajo na pripadnike romske skupnosti.²⁹

Stanje (število predstavnikov) ciljne skupine v obdobju 2007–2013 in nacionalna sredstva, namenjena ciljni skupini

Ob popisu prebivalstva v letu 2002 se je za pripadnike romske skupnosti opredelilo 3.246 prebivalcev, 3.834 oseb pa je kot materin jezik navedlo romski jezik. Največ uradno opredeljenih Romov prebiva v Mariboru (613), Novem mestu (562), Murski Soboti (439), Ljubljani (218), Puconcih (137), Kočevju (127), Šentjerneju (98), Metliki (90), Lendavi (86), Tišini (86) in Črnomlju (85).³⁰

Po ocenah različnih institucij (centri za socialno delo, upravne enote in nevladne organizacije) živi v Sloveniji približno 7.000 do 12.000 Romov. V Sloveniji je bilo po podatkih Centrov za socialno delo v letu 2008 10.961 Romov.³¹

Po podatkih Ministrstva za finance se je sofinanciranje romske skupnosti v preteklem obdobju izvajalo pod okriljem različnih resornih organov, in sicer: Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, Ministrstva za kulturo, Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstva za okolje in prostor, Službe Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, Ministrstva za zdravje, Službe Vlade RS za razvoj in evropske zadeve, Urada Vlade RS za komuniciranje, Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, Ministrstva za notranje zadeve, Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo, Ministrstva za zunanje zadeve in Urada Vlade RS za narodnosti.

---

²⁹ <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4405#>

³⁰ http://www.un.gov.si/si/manjsine/romska_skupnost/statisticni_in_osnovni_podatki/

³¹ http://siaprem.mirovni-institut.si/pdf/siaprem_statisticni_podatki.pdf

Tabela 36: Število pripadnikov romske skupnosti in višina alociranih nacionalnih sredstev za izvajanje 'projektov' ranljive skupine v obdobju 2007–2014

Leto	Število	Višina nacionalnih sredstev, namenjenih za 'projekte' ciljne skupine
2007	Ni uradnih podatkov	4.061.568,36
2008	Ni uradnih podatkov	4.456.732,54
2009	Ni uradnih podatkov	4.931.911,97
2010	Ni uradnih podatkov	6.192.595,92
2011	Ni uradnih podatkov	6.195.803,30
2012	Ni uradnih podatkov	5.120.073,68
2013	Ni uradnih podatkov	5.129.855,62
2014	Ni uradnih podatkov	3.059.460,00* (nepopolni podatki resorjev)

Vir: Ministrstvo RS za finance, marec 2015

Sredstva za financiranje nalog in ukrepov za uresničevanje posebnih pravic romske skupnosti se zagotavljajo v proračunu Republike Slovenije, v finančnih načrtih neposrednih uporabnikov proračuna Republike Slovenije in kot sredstva, zagotovljena občinam iz prvega odstavka 7. člena tega zakona za financiranje prenesenih nalog (*v občinah, v katerih se v skladu z zakonom, ki ureja lokalno samoupravo, v mestni oziroma občinski svet voli predstavnika romske skupnosti, se v občinskem svetu ustanovi posebno delovno telo za spremljanje položaja romske skupnosti*).³²

³² <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4405#>

4.1.4.2 SEZNAM AKTIVNOSTI, KI SO JIH OMOGOČALA SREDSTVA ESS V OKVIRU 4. RP

Tabela 37: Instrumenti, v katerih so se pripadniki romske skupnosti pojavili kot možni upravičenec, in nabor upravičenih aktivnosti, ki so jih instrumenti podpirali

Instrument	Resorno ministrstvo/ posredniško telo	Aktivnosti
JR za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za leto 2008	MK	<ul style="list-style-type: none"> - Usposabljanje za krepitev zaposljivosti in s tem socialne vključenosti pripadnikov ranljivih družbenih skupin na področju kulture - Krepitev podpornih institucij, ki skrbijo za kulturno dejavnost ranljivih skupin oziroma njihovih pripadnikov - Zaposlitev pripadnikov ranljivih skupin na področju kulture
JR za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za obdobje 2009–2010	MK	<ul style="list-style-type: none"> - Usposabljanje za krepitev zaposljivosti in s tem socialne vključenosti pripadnikov ranljivih družbenih skupin na področju kulture - Krepitev podpornih institucij, ki skrbijo za kulturno dejavnost ranljivih skupin oziroma njihovih pripadnikov - Zaposlitev pripadnikov ranljivih skupin na področju kulture
JR za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za obdobje 2010–2011	MK	<ul style="list-style-type: none"> - Usposabljanje za krepitev zaposljivosti in s tem socialne vključenosti pripadnikov ranljivih družbenih skupin na področju kulture - Krepitev podpornih institucij, ki skrbijo za kulturno dejavnost ranljivih skupin oziroma njihovih pripadnikov - Zaposlitev pripadnikov ranljivih skupin na področju kulture
JR za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za obdobje 2011–2012	MK	<ul style="list-style-type: none"> - Usposabljanje za krepitev zaposljivosti in s tem socialne vključenosti pripadnikov ranljivih družbenih skupin na področju kulture - Krepitev podpornih institucij, ki skrbijo za kulturno dejavnost ranljivih skupin oziroma njihovih pripadnikov - Zaposlitev pripadnikov ranljivih skupin na področju kulture
JR za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS sklada za obdobje 2013–2014	MK	<ul style="list-style-type: none"> - Usposabljanje za krepitev zaposljivosti in s tem socialne vključenosti pripadnikov ranljivih družbenih skupin na področju kulture - Krepitev podpornih institucij, ki skrbijo za kulturno dejavnost ranljivih skupin oziroma njihovih pripadnikov - Zaposlitev pripadnikov ranljivih skupin na področju kulture
JR za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva	MDDSZ	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, povezane z razvojem novih ali širitvijo obstoječih tržnih dejavnosti - Usposabljanje oseb iz ranljivih ciljnih skupin za delo v okviru razvite tržne dejavnosti - Aktivnosti, ki spodbujajo ustvarjanje novih delovnih mest in zaposlovanje oseb iz ranljivih ciljnih skupin - Aktivnosti, povezane z informiranjem, obveščanjem javnosti in promocijo ponudbe storitev/izdelkov na

		trgu
JR za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela	MDDSZ	<ul style="list-style-type: none"> - Informiranje, motiviranje, usposabljanje in zaposlovanje oseb iz ciljne skupine - Aktivnosti, ki spodbujajo ustvarjanje novih delovnih mest in/ali nadgrajujejo v preteklosti že uspešno razvito in preizkušeno prakso - Aktivnosti, namenjene razvoju in implementaciji novih oblik vključevanja ciljnih skupin na trg dela in uvajanju novih pristopov za zagotavljanje enakosti spolov
JR za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva II	MDDSZ	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, povezane z razvojem novih ali širitvijo obstoječih tržnih dejavnosti - Usposabljanje oseb iz ranljivih ciljnih skupin za delo v okviru razvite tržne dejavnosti - Aktivnosti, ki spodbujajo ustvarjanje novih delovnih mest in zaposlovanje oseb iz ranljivih ciljnih skupin - Aktivnosti, povezane z informiranjem, obveščanjem javnosti in promocijo ponudbe storitev/izdelkov na trgu
JR za sofinanciranje projekta "Uspešno vključevanje Romov v vzgojo in izobraževanje"	MIZŠ	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, namenjene vzpostavitvi projektnih timov z romskim pomočnikom v vrtcih in osnovnih šolah - Aktivnosti, ki sofinancirajo plačilo dela romskega pomočnika v projektnih timih - Aktivnosti, povezane s pripravo gradiv in didaktičnih pripomočkov za poučevanje ter učenje romskega jezika in kulture ter učbenika Romska kultura - Aktivnosti, povezane s pripravo načrtov vrtcev in OŠ za boljše vključevanje Romov v predšolsko vzgojo in OŠ
JR za sofinanciranje projekta "Uspešno vključevanje Romov v vzgojo in izobraževanje II"	MIZŠ	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, ki sofinancirajo plačilo dela romskih pomočnikov v vrtcih in osnovnih šolah - Aktivnosti, namenjene vzpostavitvi projektnih timov z romskim pomočnikom - Aktivnosti, povezane s pripravo gradiv in didaktičnih pripomočkov za poučevanje ter učenje romskega jezika in kulture - Aktivnosti, povezane z dodatnim izobraževanjem romskih pomočnikov - Aktivnosti, povezane s pripravo načrta aktivnosti OŠ ali vrtca za učinkovitejše vključevanje Romov v predšolsko vzgojo in OŠ (tudi sodelovanje s starši Romov in širšim okoljem)

Vir: Javni razpisi, razpisna dokumentacija in dokumentacija posredniških teles (poročila o izvajanju instrumentov)

4.1.4.3 USPEŠNOST VKLJUČEVANJA CILJNE SKUPINE V OKVIRU AKTIVNOSTI

4. RP

4. RP je v okviru instrumentov »Javni razpis za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela«, »Javni razpis za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva I in II« »Javni razpis za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS« za leto 2008, za obdobje 2009–2010, za obdobje 2010–2011, za obdobje 2011–2012 in za obdobje 2013–2014« ter v okviru projekta »Uspešno vključevanje Romov v vzgojo in izobraževanje(I in II« podprla 888 neposrednih vključitev ciljne skupine Romov.

Tabela 38: Neposredne vključitve ciljnih skupin v operacije 4. RP

Število vključitev v izvajanje operacij 4. RP

888

Vir: Poročila o izvajanju projektov

Ker govorimo o vključitvah (in ne o številu oseb), ne moremo z gotovostjo trditi, v kolikšni meri so bili predstavniki ranljive ciljne skupine vključeni (zastopani) v aktivnostih, ki so se financirale v okviru 4. RP. Če pa bi število vključitev enačili s številom oseb, bi lahko glede na podatek centrov za socialno delo v letu 2008 zaključili, da je bilo 8,1 % Romov vključenih v aktivnosti, ki so se izvajale v okviru instrumentov 4. RP.

Slika 10: Vsebina Javnega razpisa za sofinanciranje projekta »Uspešno vključevanje Romov v vzgojo in izobraževanje« (I in II)

Javni razpis za sofinanciranje projekta »Uspešno vključevanje Romov v vzgojo in izobraževanje« (I in II)

(I) Projekt se je izvajal z namenom, da bi predšolske romske otroke uspešno pripravili za vključevanje v osnovno šolo in s tem uspešnost romskih otrok v osnovni šoli povečali. V izvedbi projekta je sodelovalo 36 vzgojno-izobraževalnih zavodov. Zaradi zakonskih omejitev, tj. nedopustnosti zahteve o izrekanju posameznika glede njegove pripadnosti romski etnični skupnosti, v projektu natančnega števila pripadnikov ciljne ranljive skupine ni mogoče opredeliti. V neposrednih vključitvah ciljnih skupin v operacije 4. RP tako vključitve niso upoštevane. V okviru projekta je bilo zaposlenih 30 romskih pomočnikov, ki so v času izvedbe projekta pridobili nacionalno poklicno kvalifikacijo za romskega pomočnika, v programe pa je bilo skupaj vključenih 1.236 otrok.

Projekt predstavlja primer dobre prakse uspešnega vključevanja Romov v vzgojo in izobraževanje ter je dosegel tudi večjo odmevnost v širšem evropskem prostoru, saj je bil na tekmovanju RegionStars v letu 2010 posebej izpostavljen.

(II) V letu 2011 je MIZŠ izvedlo dodaten javni razpis za uspešno vključevanje Romov v vzgojo in izobraževanje. Za sofinanciranje je bil izbran projekt, ki ga je vodila Ljudska univerza Kočevje. Temeljni cilj projekta je bil predvsem nadgraditev doseženih rezultatov predhodnega projekta, da bi lahko i dosegli višjo kakovost dela romskih pomočnikov in čim uspešnejšo vključevanju romskih otrok v srednješolsko izobraževanje. V okviru projekta, ki se je zaključil avgusta 2014, je bilo zaposlenih 24 romskih pomočnikov in v programe je bilo vključenih 665 otrok. Zaradi zakonskih omejitev, tj. nedopustnosti zahteve o izrekanju posameznika glede njegove pripadnosti romski etnični skupnosti, v projektu natančnega števila pripadnikov ciljnih skupin ni mogoče opredeliti. V neposrednih vključitvah ciljnih skupin v operacije 4. RP tako vključitve niso upoštevane.

4.2 MLADI

V okviru ranljive skupine Mladi smo si podrobneje ogledali mlade in iskalce prve zaposlitve.

4.2.1 MLADI IN ISKALCI PRVE ZAPOSLOTITVE

4.2.1.1 NORMATIVNI OKVIR

Resorno ministrstvo oz. državno telo, ki je odgovorno za to ciljno skupino

Sistemska ureditev področja mladih je v pristojnosti Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Ena izmed njegovih nalog je tudi celovito družbeno varstvo mladih, saj je pristojno za naloge, ki se nanašajo na posredovanje začasnega dijaškega in študentskega dela (dijakom in študentom), politiko zaposlovanja, štipendiranje in vseživljenjsko izobraževanje, subvencioniranje študentske prehrane idr.³³ Urejenost njihovega položaja je razdrobljena med sektorji, ki so vsak zase pristojni za posamezno delovno področje – šolstvo, družino, trg dela in zaposlovanje, socialo ipd.

Krovna zakonodaja

Da bi se spodbujalo zaposlovanje mlajših brezposelnih oseb, je bil kot začasna spodbuda za zaposlovanje mladih brezposelnih sprejet Zakon o interventnih ukrepih na področju trga dela in starševskega varstva. Zakon omogoča, da je delodajalec, ki sklene pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas z brezposelno osebo, mlajšo od 30 let, ki je najmanj tri mesece pred sklenitvijo pogodbe o zaposlitvi za nedoločen čas prijavljena v evidenci brezposelnih oseb, prvih 24 mesecev zaposlitve oproščen plačila prispevkov delodajalca za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zdravstveno zavarovanje, zavarovanje za starševsko varstvo in zavarovanje za primer brezposelnosti.³⁴

Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju opredeljuje mladinski sektor in določa javni interes ter način uresničevanja javnega interesa v mladinskem sektorju. Področja mladinskega sektorja se nanašajo na avtonomijo mladih, neformalno učenje in usposabljanje ter večanje kompetenc mladih, na dostop mladih do trga delovne sile in razvoj njihove podjetnosti, na skrb za mlade z manj priložnostmi v družbi, na prostovoljstvo, solidarnost in medgeneracijsko sodelovanje mladih, na njihovo mobilnost, mednarodno povezovanje, zdrav način življenja in preprečevanje različnih oblik odvisnosti, na dostop mladih do kulturnih dobrin, spodbujanje njihove ustvarjalnosti ter inovativnosti in na njihovo sodelovanje pri upravljanju javnih zadev v družbi.³⁵

Resolucija o Nacionalnem programu za mladino 2013–2022, ki je bila sprejeta na podlagi Zakona o javnem interesu v mladinskem sektorju, je temeljni programski dokument, ki opredeljuje prednostne naloge in ukrepe, ki so v javnem interesu v mladinskem sektorju. Nacionalni program vsebuje programe, finančni načrt s prikazom stroškov in virov, nosilce,

---

³³ http://www.mddsz.gov.si/nc/si/medijsko_sredisce/novica/article/1939/7602/

³⁴ <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6715>

³⁵ <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5834>

pričakovane razvojne učinke in kazalnike merjenja učinkov ter obdobja in roke uresničevanja tega programa.³⁶

Stanje (število predstavnikov) ciljne skupine v obdobju 2007–2013 in nacionalna sredstva, namenjena ciljni skupini

Po podatkih Ministrstva za finance višina nacionalnih sredstev, namenjenih mladim, iz proračunske strukture ni direktno razvidna, saj so sredstva lahko na različne načine vključena v finančne načrte proračunskih uporabnikov (del proračunske postavke ali več njih), npr. za posamezne vsebine, za katere so po resorjih zadolženi. Na Ministrstvu za finance zaposleni, ki posamezen resor pokrivajo in poznajo njegovo vsebino, financirano v okviru finančnega načrta, z vsemi želenimi podatki ne razpolagajo oz. bi njihova pridobitev zahtevala relativno veliko časa.

Tabela 39: Število mladih, brezposelnih mladih in višina alociranih nacionalnih sredstev za izvajanje 'projektov' ranljive skupine v obdobju 2007–2014

Leto	Število mladih (v starosti 15–29 let) ³⁷	Število mladih brezposelnih ³⁸	Višina nacionalnih sredstev, namenjenih za 'projekte' ciljne skupine
2007		20.982	/
2008	396.849	16.665	/
2009	391.923	24.350	/
2010	381.441	26.809	/
2011	369.573	26.582	/
2012	359.349	24.933	/
2013	349.773	28.796	/
2014	340.029	30.427	/

Vir: <http://pxweb.stat.si/> in http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah/registrirana_brezposelnost

³⁶ <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RESO93>

³⁷ http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=05C1002S&ti=&path=../Database/Dem_soc/05_prebivalstvo/10_stevilo_preb/05_05C10_prebivalstvo_kohez/&lang=2

³⁸ http://www.ess.gov.si/trg_dela/trg_dela_v_stevilkah/registrirana_brezposelnost

4.2.1.2 SEZNAM AKTIVNOSTI, KI SO JIH OMOGOČALA SREDSTVA ESS V OKVIRU 4. RP

Tabela 40: Instrumenti, v katerih so se mladi pojavili kot upravičenec, in nabor upravičenih aktivnosti, ki so jih instrumenti podpirali

Instrument	Resorno ministrstvo/ posredniško telo	Aktivnosti
JR za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva	MDDSZ	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, povezane z razvojem novih ali širitvijo obstoječih tržnih dejavnosti - Usposabljanje oseb iz ranljivih ciljnih skupin za delo v okviru razvite tržne dejavnosti - Aktivnosti, namenjene ustvarjanju novih delovnih mest in zaposlovanju oseb iz ranljivih ciljnih skupin - Aktivnosti, povezane z informiranjem in obveščanjem javnosti ter promocijo ponudbe storitev/izdelkov na trgu
JR za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela	MDDSZ	<ul style="list-style-type: none"> - Informiranje, motiviranje, usposabljanje in zaposlovanje oseb iz ciljne skupine - Aktivnosti, ki spodbujajo ustvarjanje novih delovnih mest in/ali nadgrajujejo v preteklosti že uspešno razvito in preizkušeno prakso - Aktivnosti, namenjene razvijanju in implementaciji novih oblik vključevanja ciljnih skupin na trg dela ter uvajanju novih pristopov za zagotavljanje enakosti spolov
JR za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva II	MDDSZ	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, povezane z razvojem novih ali širitvijo obstoječih tržnih dejavnosti - Usposabljanje oseb iz ranljivih ciljnih skupin za delo v okviru razvite tržne dejavnosti - Aktivnosti, namenjene ustvarjanju novih delovnih mest in zaposlovanju oseb iz ranljivih ciljnih skupin - Aktivnosti, povezane z informiranjem in obveščanjem javnosti ter promocijo ponudbe storitev/izdelkov na trgu
»Spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju socialnega varstva«	MDDSZ	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, vezane na pripravo in izvedbo pripravniškega usposabljanja za opravljanje strokovnega izpita na področju socialnega varstva
Program »Prvi izziv«	MDDSZ	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, namenjene zaposlovanju mladih brezposelnih do 30 let za 15 mesecev (3 mesece preizkusa in 12 mesecev zaposlitve); v program je bilo vključenih tudi 24 invalidnih oseb
JR za izbor operacij »Spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju vzgoje in izobraževanja«	MIZŠ	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, namenjene zaposlovanju pripravnikov na področju vzgoje in izobraževanja, da bi jim lahko zagotovili dodatno strokovno usposobljenost, s tem pa omogočili uspešno opravljeno pripravništvo in strokovni izpit
Nove karierne perspektive – SNG Opera in balet Ljubljana; neposredna potrditev operacije	MK	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, povezane z vključevanjem mladih v izvajanje programa javnega zavoda na področju glasbene ali uprizoritvene umetnosti, kot so zaposlovanje mladih, dodatno usposabljanje in krepitev njihovih veščin, znanj in izkušenj
Nove karierne perspektive – Slovenska filharmonija in Slovenski komorni zbor; neposredna potrditev operacije	MK	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, povezane z vključevanjem mladih v izvajanje programa javnega zavoda na področju glasbene ali uprizoritvene umetnosti, kot so zaposlovanje mladih, dodatno usposabljanje in krepitev njihovih veščin, znanj in izkušenj
Nove karierne perspektive	MK	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, povezane z vključevanjem mladih v izvajanje

– SNG Maribor – Drama, opera, balet; neposredna potrditev operacije		programa javnega zavoda na področju glasbene ali uprizoritvene umetnosti, kot so. zaposlovanje mladih, dodatno usposabljanje in krepitev njihovih veščin, znanj in izkušenj
Nove karierne perspektive – SNG Drama Ljubljana; neposredna potrditev operacije	MK	- Aktivnosti, povezane z vključevanjem mladih v izvajanje programa javnega zavoda na področju glasbene ali uprizoritvene umetnosti, kot so. zaposlovanje mladih, dodatno usposabljanje in krepitev njihovih veščin, znanj in izkušenj
JR Povečanje zaposlitvenih možnosti mladih na področju likovne umetnosti	MK	- Aktivnosti, povezane z zaposlovanjem mladih na področju likovne umetnosti, in krepitev usposobljenosti mladih za delovanje na področju galeristike

Vir: Javni razpisi, razpisna dokumentacija in dokumentacija posredniških teles (poročila o izvajanju instrumentov).

4.2.1.3 USPEŠNOST VKLJUČEVANJA CILJNE SKUPINE V OKVIRU AKTIVNOSTI

4. RP

4. RP je v okviru instrumentov »Javni razpis za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela«, »Javni razpis za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva I in II«, »Javni razpis za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za obdobje 2010–2011«, »Spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju socialnega varstva«, Program »Prvi izziv«, javni razpis za izbor operacij »Spodbujanje zaposlovanja iskalcev prve zaposlitve na področju vzgoje in izobraževanja«, neposredne potrditve operacij Nove karierne perspektive – SNG Opera in balet Ljubljana, Slovenska filharmonija ter Slovenski komorni zbor, SNG Maribor – Drama, opera, balet in SNG Drama Ljubljana, ter javnega razpisa za povečanje zaposlitvenih možnosti mladih na področju likovne umetnosti podprla 4031 neposrednih vključitev mladih brezposelnih.

Tabela 41: Neposredne vključitve ciljnih skupin v operacijo

Število vključitev v izvajanje operacij 4. RP	4031 ³⁹
---	--------------------

Vir: Poročila o izvajanju projektov

Ker govorimo o vključitvah (in ne o številu oseb), ne moremo z gotovostjo trditi, v kolikšni meri so bili predstavniki ranljive ciljne skupine vključeni (zastopani) v aktivnostih, ki so se financirale v okviru 4. RP. Če pa bi število vključitev enačili s številom oseb, bi lahko glede na podatke Zavoda RS za zaposlovanje iz leta 2013 zaključili, da je bilo 14 % mladih brezposelnih in iskalcev prve zaposlitve vključenih v aktivnosti, ki so se izvajale v okviru instrumentov 4. RP.

³⁹ V številko je vključenih tudi 24 invalidnih oseb iz programa Prvi izziv, ki so navedene tudi v okviru ranljive ciljne skupine invalidi in drugi funkcionalno ovirani.

4.3 OSEBE S POSEBNIMI POTREBAMI

V okviru ranljive skupine Osebe s posebnimi potrebami smo si podrobneje ogledali invalide in druge funkcionalno ovirane ter otroke in mladostnike s posebnimi potrebami.

4.3.1 INVALIDI IN DRUGI FUNKCIONALNO OVIRANI

4.3.1.1 NORMATIVNI OKVIR

Resorno ministrstvo oz. državno telo, ki je odgovorno za to ciljno skupino

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti pod okriljem Direktorata za invalide, vojne veterane in žrtve vojnega nasilja pripravlja zakone in druge predpise, ki pomembno vplivajo na položaj invalidov v družbi, ter spremlja izvajanje nacionalnega programa invalidskega varstva, socialnega varstva, programe zaposlovanja ipd. Med naloge Direktorata sodi tudi ugotavljanje izpolnjevanja pogojev za pridobitev statusa invalidskega podjetja in vodenje evidenc invalidskih podjetij.⁴⁰

Svet za invalide Republike Slovenije kot neodvisen tripartitni organ, čigar člani so predstavniki reprezentativnih invalidskih organizacij, strokovnih institucij s področja invalidskega varstva ter Vlade RS, deluje kot obvezni posvetovalni forum o vprašanih invalidske politike.⁴¹

Javni jamstveni, preživninski in invalidski sklad Republike Slovenije je pristojen za zagotavljanje pravic delavcev, ki jim je delovno razmerje prenehalo zaradi insolventnosti delodajalca, uveljavljanje pravice do preživnine otrokom, odločanje o pravicah in obveznosti invalidov ter delodajalcev in izterjavo terjatev. Invalidski del sklada odloča o pravicah in obveznostih invalidov ter delodajalcev predvsem pri subvencioniranju plač invalidov, stroških prilagoditve delovnega mesta, storitvah v podpornem zaposlovanju in drugih finančnih vzpodbudah. Zadolžen je tudi za izvajanje nadzora kvotnega sistema. V skladu se zbirajo namenska sredstva iz plačil delodajalcev zaradi neizpolnjevanja predpisane kvote, sredstva pokojninskega in invalidskega zavarovanja za pospeševanje zaposlovanja delovnih invalidov, namenski prihodki državnega proračuna iz plačanih glob za prekrške ter za odvzeto premoženjsko korist in proračunska sredstva za subvencioniranje plač invalidov.⁴²

Krovna zakonodaja

V Republiki Sloveniji področje invalidov in drugih funkcionalno oviranih urejajo naslednji pravni in akcijski dokumenti:

- Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov
- Zakon o vojnih invalidih
- Zakon o ratifikaciji Konvencije o pravicah invalidov in izbirnega protokola h Konvenciji o pravicah invalidov
- Zakon o izenačevanju možnosti invalidov

---

⁴⁰ http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/invalidi_vzv/

⁴¹ http://www.mddsz.gov.si/si/delo/vna_podrocja/invalidi_vzv/

⁴² http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/invalidi_vzv/ in <http://www.jpi-sklad.si/skladi/invalidski-sklad/>

- Pravilnik o merilih in postopku za pridobitev statusa invalida za priznanje pravice do zaposlitvene rehabilitacije in ocenjevanje zaposlitvenih možnosti invalidov ter delu rehabilitacijskih komisij
- Zakon o invalidskih organizacijah
- Akcijski program za invalide 2014–2021.

Stanje (število predstavnikov) ciljne skupine v 2007–2013 ter nacionalna sredstva namenjena za ciljno skupino.

Uradnih podatkov o številu invalidov v Sloveniji ni, je pa to število ocenjeno, in sicer na podlagi vpisov v register posameznih kategorij invalidnosti. Predvideva se, da je v Sloveniji od 160.000 do 170.000 invalidov (delovnih invalidov, otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami, vojaških in vojnih veteranov ter zmerno, težje in težko duševno in najtežje telesno prizadetih oseb). Od tega ima približno 8 % invalidov odločbo o invalidnosti, določeno po različnih zakonih, preostalih 5 % (po ocenah invalidskih organizacij oziroma članstva v njih) pa so osebe z večjo telesno okvaro.⁴³

Po podatkih Ministrstva za finance višina nacionalnih sredstev, namenjenih invalidom in drugim funkcionalno oviranim osebam, iz proračunske strukture ni direktno razvidna, saj so sredstva lahko na različne načine vključena v finančne načrte proračunskih uporabnikov (del proračunske postavke ali več njih), npr. za posamezne vsebine, za katere so po resorjih zadolženi. Na Ministrstvu za finance zaposleni, ki posamezen resor pokrivajo in poznajo njegovo vsebino, financirano v okviru finančnega načrta, z vsemi želenimi podatki ne razpolagajo oz. bi njihova pridobitev zahtevala relativno veliko časa.

Tabela 42: Število invalidov in višina alociranih nacionalnih sredstev za izvajanje 'projektov' ranljive skupine v obdobju 2007–2014

Leto	Število invalidov	Višina nacionalnih sredstev, namenjenih za 'projekte' ciljne skupine*
2007	/	/
2008	/	/
2009	/	/
2010	/	/
2011	/	23.520.818,00
2012	/	23.337.864,00
2013	/	51.356.604,00

Vir: Ministrstvo RS za finance, marec 2015

⁴³ http://www.stat.si/novica_prikazi.aspx?ID=6662

4.3.1.2 SEZNAM AKTIVNOSTI, KI SO JIH OMOGOČALA SREDSTVA ESS V OKVIRU 4. RP

Tabela 43: Instrumenti, v katerih so se invalidi in drugi funkcionalno ovirani pojavili kot možni upravičenec, ter nabor upravičenih aktivnosti, ki so jih instrumenti podpirali

Instrument	Resorno ministrstvo/ posredniško telo	Aktivnosti
JR za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za leto 2008	MK	<ul style="list-style-type: none"> - Usposabljanje za krepitev zaposljivosti in s tem socialne vključenosti pripadnikov ranljivih družbenih skupin na področju kulture - Krepitev podpornih institucij, ki skrbijo za kulturno dejavnost ranljivih skupin oziroma njihovih pripadnikov - Zaposlitev pripadnikov ranljivih skupin na področju kulture
JR za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za obdobje 2009–2010	MK	<ul style="list-style-type: none"> - Usposabljanje za krepitev zaposljivosti in s tem socialne vključenosti pripadnikov ranljivih družbenih skupin na področju kulture - Krepitev podpornih institucij, ki skrbijo za kulturno dejavnost ranljivih skupin oziroma njihovih pripadnikov - Zaposlitev pripadnikov ranljivih skupin na področju kulture
JR za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za obdobje 2010–2011	MK	<ul style="list-style-type: none"> - Usposabljanje za krepitev zaposljivosti in s tem socialne vključenosti pripadnikov ranljivih družbenih skupin na področju kulture - Krepitev podpornih institucij, ki skrbijo za kulturno dejavnost ranljivih skupin oziroma njihovih pripadnikov - Zaposlitev pripadnikov ranljivih skupin na področju kulture
JR za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za obdobje 2011–2012	MK	<ul style="list-style-type: none"> - Usposabljanje za krepitev zaposljivosti in s tem socialne vključenosti pripadnikov ranljivih družbenih skupin na področju kulture - Krepitev podpornih institucij, ki skrbijo za kulturno dejavnost ranljivih skupin oziroma njihovih pripadnikov - Zaposlitev pripadnikov ranljivih skupin na področju kulture
JR za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS za obdobje 2013–2014	MK	<ul style="list-style-type: none"> - Usposabljanje za krepitev zaposljivosti in s tem socialne vključenosti pripadnikov ranljivih družbenih skupin na področju kulture - Krepitev podpornih institucij, ki skrbijo za kulturno dejavnost ranljivih skupin oziroma njihovih pripadnikov - Zaposlitev pripadnikov ranljivih skupin na področju kulture
JR za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva	MDDSZ	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, povezane z razvojem novih ali širitvijo obstoječih tržnih dejavnosti - Usposabljanje oseb iz ranljivih ciljnih skupin za delo v okviru razvite tržne dejavnosti - Aktivnosti, namenjene za ustvarjanje novih delovnih mest in zaposlovanje oseb iz ranljivih ciljnih skupin - Aktivnosti, povezane z informiranjem, obveščanjem javnosti in promocijo ponudbe storitev/izdelkov na trgu
JR za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela	MDDSZ	<ul style="list-style-type: none"> - Informiranje, motiviranje, usposabljanje in zaposlovanje oseb iz ciljne skupine - Aktivnosti, ki spodbujajo ustvarjanje novih delovnih mest in/ali nadgrajujejo v preteklosti že uspešno razvito in preizkušeno prakso

		- Aktivnosti, namenjene razvoju in implementaciji novih oblik vključevanja ciljnih skupin na trg dela ter uvajanju novih pristopov za zagotavljanje enakosti spolov
JR za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva II	MDDSZ	- Aktivnosti, povezane z razvojem novih ali širitvijo obstoječih tržnih dejavnosti - Usposabljanje oseb iz ranljivih ciljnih skupin za delo v okviru razvite tržne dejavnosti - Aktivnosti namenjene za ustvarjanje novih delovnih mest in zaposlovanje oseb iz ranljivih ciljnih skupin - Aktivnosti, povezane z informiranjem, obveščanjem javnosti in promocijo ponudbe storitev/izdelkov na trgu
Projekt "Za Pokolpje – aktivno in dejavno"	MDDSZ	- Aktivnosti, vezane na aktiviranje brezposelnih ali neaktivnih oseb z informiranjem, svetovanjem in usposabljanjem ter iskanjem oz. pomočjo pri prepoznavanju novih zaposlitvenih možnosti (socialno podjetništvo, zelena ekonomija, turizem); v program je bilo vključenih tudi 112 invalidnih oseb
Program »Prvi izziv«	MDDSZ	- Aktivnosti, namenjene zaposlovanju mladih brezposelnih do 30 let za 15 mesecev (3 mesece preizkusa in 12 mesecev zaposlitve); v program je bilo vključenih tudi 24 invalidov
Program »Priložnost zame«	MDDSZ	- Omogočanje zaposlitve za dolgotrajno brezposelne, brezposelne invalide oziroma brezposelne, ki imajo stalno prebivališče v Pokolpju za obdobje najmanj 18 mesecev - Aktivnosti, namenjene informiranju širše javnosti in delodajalcev, da bi jih lažje ozaveštili o zaposlovanju ranljivih ciljnih skupin (odpravljanje predsodkov); v program je bilo vključenih tudi 36 invalidov
Spodbujanje vključevanja invalidov in drugih funkcionalno oviranih oseb na trg dela – projekt	MDDSZ	- Aktivnosti, namenjene usposabljanju zaposlovalcev invalidov in drugih funkcionalno oviranih oseb - Aktivnosti, namenjene informiranju in ozaveščanju, kot so priprava in tisk publikacij ter priprava smernic o zaposlovanju invalidov ⁴⁴
»Opolnomočenje ranljivih ciljnih skupin preko informatorjev na centrih za socialno delo Slovenije«	MDDSZ	- Aktivnosti, namenjene zagotavljanju informacij, nasvetov in pomoči ranljivim ciljnim skupinam, tj. prejemnikom javnih sredstev (materialno so to osebe s socialnimi stiskami in težavami zaradi materialne ogroženosti ter socialne izključenosti); med drugimi ranljivimi ciljnimi skupinami so pomoč nudili tudi 2.667 invalidnim osebam
Dostopnost do kulturne dediščine ranljivim družbenim skupinam; neposredna potrditev operacije	MK	- Aktivnosti, povezane z zaposlovanjem ranljivih ciljnih skupin in krepitev njihove usposobljenosti na področju dela muzejev - Aktivnosti, povezane z razvojem novih programov v muzejih in galerijah, namenjene ranljivim ciljnim skupinam, da bi jim lahko zagotavljali enake možnosti do informacij o kulturni dediščini - Zagotavljanje infrastrukture za funkcionalno ovirane
Vzpostavitev infrastrukture za zagotavljanje enakih možnosti dostopa do publikacij slepim in slabovidnim osebam ter osebam z motnjami branja; neposredna	MK	- Aktivnosti, vezane na zagotavljanje infrastrukturnih pogojev za delovanje knjižnice slepih in slabovidnih (zagotavljanje prostorov in opreme) - Aktivnosti, povezane z zagotavljanjem večjega nabora gradiv v prilagojenih tehnikah - Zagotavljanje zaposlitev za ranljivo ciljno skupino (slepi in slabovidni)

⁴⁴ Skupaj se je 12-ih usposabljanj udeležilo 580 oseb, v tabeli pa so upoštevani pripadniki ranljive ciljne skupine, torej. Invalidi, in sicer jih je bilo 69.

potrditev operacije		<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, povezane z usposabljanjem za uporabo IKT in prenosom izkušenj na lokalno raven - Aktivnosti, povezane s pridobitvijo strokovnih podlag za delovanje knjižnice slepih, slabovidnih in oseb z motnjami branja - Aktivnosti, vezane na promocijo delovanja knjižnice slepih in slabovidnih
---------------------	--	---

Vir: Javni razpisi, razpisna dokumentacija in dokumentacija posredniških teles (poročila o izvajanju instrumentov)

4.3.1.3 USPEŠNOST VKLJUČEVANJA CILJNE SKUPINE V OKVIRU AKTIVNOSTI

4. RP

4. RP je v okviru instrumentov »Javni razpis za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela«, »Javni razpis za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva I in II«, »Javni razpis za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru ESS« za leto 2008, za obdobje 2009–2010, za obdobje 2010–2011, za obdobje 2011–2012 in za obdobje 2013–2014«, v okviru projekta "Za Pokolpje – aktivno in dejavno", instrumentov »Prvi izziv«, »Priložnost zame«, »Spodbujanje vključevanja invalidov in drugih funkcionalno oviranih oseb na trg dela«, »Vzpostavitev infrastrukture za zagotavljanje enakih možnosti dostopa do publikacij slepim in slabovidnim osebam ter osebam z motnjami branja«, »Dostopnost do kulturne dediščine ranljivim skupinam« in projekta »Opolnomočenje ranljivih ciljnih skupin preko informatorjev na centrih za socialno delo Slovenije« podprla 1306 neposrednih vključitev invalidov, 2860 invalidov pa je imelo še posredne koristi.

Tabela 44: Neposredne vključitve ciljne skupine v operacije 4. RP

Število vključitev v izvajanje operacij 4. RP	1.306
---	-------

Vir: Poročila o izvajanju projektov

Tabela 45: Posredne koristi instrumentov 4. RP za ciljno skupino

Instrument	Ustvarjeni učinki	Podrobnejši opis učinkov
»Opolnomočenje ranljivih ciljnih skupin preko informatorjev na centrih za socialno delo Slovenije«	2.667	V 2.667 primerih so svetovalci v letu 2014 invalidnim osebam nudili pomoč.
Vzpostavitev infrastrukture za zagotavljanje enakih možnosti dostopa do publikacij slepim in slabovidnim osebam ter osebam z motnjami branja; neposredna potrditev operacije	193	V programe usposabljanja in izobraževanja za uporabo nove IKT je bilo do konca leta 2014 vključenih 193 slepih in slabovidnih.

Vir: Poročila o izvajanju projektov

4.3.2 OTROCI IN MLADOSTNIKI S POSEBNIMI POTREBAMI

4.3.2.1 NORMATIVNI OKVIR

Resorno ministrstvo oz. državno telo, ki je odgovorno za to ciljno skupino

Del pristojnosti v skrbi otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami je pod okriljem Ministrstva za zdravje v okviru Direktorata za zdravstveno varstvo.

Področje izobraževanja otrok s posebnimi potrebami je tudi v pristojnosti Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport v okviru Direktorata za predšolsko vzgojo in osnovno šolstvo, ki zagotavlja izvajanje izobraževanja ter objavlja sprejete izobraževalne programe, namenjene za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami.

Zavod RS za šolstvo v okviru oddelka za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami otroke, mladoletnike in polnoletne osebe s posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami usmerja v ustrezne programe vzgoje in izobraževanja (vir: MIZŠ in ZŠ).

Krovna zakonodaja

V Republiki Sloveniji področje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami urejajo naslednji pravni in akcijski dokumenti:

- Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami
- Pravilnik o dodatni strokovni in fizični pomoči za otroke s posebnimi potrebami
- Pravilnik o organizaciji in načinu dela komisij za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami ter o kriterijih za opredelitev vrste ter stopnje primanjkljajev, ovir oziroma motenj otrok s posebnimi potrebami

Stanje (število predstavnikov) ciljne skupine v obdobju 2007–2013 in nacionalna sredstva, namenjena ciljni skupini

Po podatkih iz analitičnega sistema Ministrstva za finance je v preteklem obdobju glede na proračunsko strukturo sofinanciranje ukrepov za potrebe otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami izvajalo Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (prej Ministrstvo za šolstvo in šport), da bi lahko financiralo investicijsko vzdrževanja in opremo zavodov ter ostale dejavnosti (stroški dela in izdatki za blago in storitve) zavodov za otroke in mladostnike s posebnimi potrebami. Podatkov drugih resornih ministrstev nismo prejeli oz. se ti niso odzvali.

Tabela 46: Število otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami po letih od 2006–2013

Leto	Število otrok s posebnimi potrebami, vključenih v vrtce	Število učencev s posebnimi potrebami, vključenih v redne oddelke vzgoje in izobraževanja	Število učencev s posebnimi potrebami, vključenih v prilagojene programe vzgoje in izobraževanja	Število učencev s posebnimi potrebami, ki se izobražujejo po OŠ programih s	Število otrok z zmernimi, težjimi in najtežjimi motnjami v razvoju, ki se	Število otrok, ki so napoteni v osnovno šolo s prilagojenim programom	Število dijakov s posebnimi potrebami, vključenih v izobraževanje	Skupaj
2006	759	6 345	1 796	6345	1 242	2 275	NP	7104
2007	636	6 605	1 702	6605	1 248	2 177	NP	7241
2008	796	7 771	1 578	7771	1 385	2 226	NP	8567
2009	857	8 537	1 589	8537	1 444	2 231	3 940	9394
2010	962	9 160	1 550	9160	1 475	2 244	2 900	10122
2011	1 083	10 040	1 617	10040	1 501	2 376	3 184	10040
2012	1 201	10 472	1 697	10472	1 490	2 477	3 508	10472
2013	1 246	NP	1 759	NP	1 517	2 070	3 796	10388

Vir: Inštitut RS za socialno varstvo, marec 2015

Tabela 47: Število otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami ter višina alociranih nacionalnih sredstev za izvajanje 'projektov' ranljive skupine v obdobju 2007–2014

Leto	Število	Višina nacionalnih sredstev, namenjenih za 'projekte' ciljne skupine
2007	7.241	31.596.797
2008	8.567	33.638.639
2009	9.394	31.674.500
2010	10.122	31.331.420
2011	10.040	31.301.339
2012	10.472	29.241.534
2013	10.388	28.588.847

Vir: Ministrstvo RS za finance, marec 2015

4.3.2.2 SEZNAM AKTIVNOSTI, KI SO JIH OMOGOČALA SREDSTVA ESS V OKVIRU 4. RP

Tabela 48: Instrumenti, v katerih so se otroci in mladostniki s posebnimi potrebami pojavili kot možni upravičenec, ter nabor upravičenih aktivnosti, ki so jih instrumenti podpirali

Instrument	Resorno ministrstvo/ posredniško telo	Aktivnosti
Javni razpis za izvajanje projektov za uspešno vključevanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami v vzgojo in izobraževanje za obdobje 2008–2011	MIZŠ	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, povezane z razvojem in preizkušanjem strokovnih podlag za nadaljnji razvoj koncepta dela z učenci z učnimi težavami - Aktivnosti, vezane na razvoj strategij za delo z učenci z učnimi težavami
Javni razpis za izvajanje projektov za uspešno vključevanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami v vzgojo in izobraževanje za obdobje 2008–2011	MIZŠ	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, vezane na različne metode dela z učenci s posebnimi potrebami (terapije z živalmi) - Aktivnosti, vezane na nove načine izvajanja programa za življenje in delo (npr. festival Igraj se z mano) - Aktivnosti, vezane na nove strategije dela z učenci s posebnimi potrebami (vključevanje otrok s posebnimi potrebami v srednješolske programe) - Aktivnosti, povezane s posredovanjem in zagotavljanjem informacij (oblikovanje inkluzivnih timov in info centrov) - Aktivnosti, povezane z uvajanjem novih strategij dela z otroki v predšolskem obdobju (predvsem delo z otroki z motnjami avtističnega spektra in sorodnimi komunikacijskimi motnjami)
Infrastrukturni in tehnološki potencial za vključevanje oseb s posebnimi potrebami v sistem vzgoje in izobraževanja; neposredna potrditev operacije	MIZŠ	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, povezane z oblikovanjem metodologije za oceno primernosti obstoječe infrastrukture za osebe s posebnimi potrebami - Aktivnosti, vezane na pripravo in izdelavo spletnih in mobilnih aplikacij, grafičnih, geolokacijskih, navigacijskih, kartografskih in taktilnih gradiv za osebe s posebnimi potrebami - Aktivnosti, povezane s pripravo načrtov varnih poti za osebe s posebnimi potrebami - Aktivnosti, povezane z usposabljanjem strokovnega osebja in oseb s posebnimi potrebami⁴⁵
Tranzicijski model – Program dodatnega usposabljanja odraslih (PDUO) – Cirius Kamnik; neposredna potrditev operacije	MIZŠ	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, vezane na razvoj in izvajanje novih programov usposabljanja ter krepitev dodatnih kompetenc oseb s posebnimi potrebami - Aktivnosti, vezne na svetovanje osebam s posebnimi potrebami
Tranzicijski model – Program dodatnega usposabljanja odraslih (PDUO) – Cirius Vipava	MIZŠ	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, vezane na razvoj in izvajanje novih programov usposabljanja ter krepitev dodatnih kompetenc oseb s posebnimi potrebami - Aktivnosti, vezne na svetovanje osebam s posebnimi potrebami

Vir: Javni razpisi, razpisna dokumentacija in dokumentacija posredniških teles (poročila o izvajanju instrumentov)

⁴⁵Osebe s posebnimi potrebami do leta 2014 v projekt še niso bile vključene.

4.3.2.3 USPEŠNOST VKLJUČEVANJA CILJNE SKUPINE V OKVIRU AKTIVNOSTI

4. RP

4. RP je v okviru instrumentov »Javni razpis za izvajanje projektov za uspešno vključevanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami v vzgojo in izobraževanje za obdobje 2008–2011 I in II«, »Infrastrukturni in tehnološki potencial za vključevanje oseb s posebnimi potrebami v sistem vzgoje in izobraževanja – neposredna potrditev operacije«, »Tranzicijski model – Program dodatnega usposabljanja odraslih (PDUO), Cirus Kamnik; neposredna potrditev operacije« in »Tranzicijski model – Program dodatnega usposabljanja odraslih (PDUO), Cirus Vipava« podprla 1239 neposrednih vključitev otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami.

Tabela 49: Neposredne vključitve ciljne skupine v operacije 4. RP

Število vključitev v izvajanje operacij 4. RP	1.239
---	-------

Vir: Poročila o izvajanju projektov

Ker govorimo o vključitvah (in ne o številu oseb), ne moremo z zagotovostjo trditi, v kolikšni meri so bili predstavniki ranljive ciljne skupine neposredno vključeni (zastopani) v aktivnostih, ki so se financirale v okviru 4. RP. Če pa bi število vključitev enačili s številom oseb bi lahko glede na podatek Inštituta RS za socialno varstvo za leto 2013 zaključili, da je bilo 11,9 % otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami neposredno vključenih v aktivnosti, ki so se izvajale v okviru instrumentov 4. RP.

Slika 11: Vsebina javnega razpisa za izvajanje projektov za uspešno vključevanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami v vzgojo in izobraževanje za obdobje 2008–2011

Javni razpis za izvajanje projektov za uspešno vključevanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami v vzgojo in izobraževanje za obdobje 2008–2011

Instrument je bil sestavljen iz dveh vsebinskih sklopov, ki sta opisana v nadaljevanju:

1. Strokovne podlage za nadaljnji razvoj in uresničevanje koncepta dela 'Učne težave v osnovni šoli'. V tem sklopu so bile pripravljene analize modelov in dobrih praks na področjih (1) prepoznavanja ter diagnostičnega ocenjevanja učencev z učnimi težavami in (2) na področju pomoči ter podpore učencem z učnimi težavami pri usvajanju temeljnih šolskih veščin, kot so branje, pisanje in računanje. Izdane so bile 4 publikacije in pripravljene 3 teoretične osnove z načrti za preizkušanje.

2. 'Šola enakih možnosti': Njen cilj je bil razviti različne aktivnosti in metode dela z učenci s posebnimi potrebami (terapije s pomočjo različnih vrst živali, glasbene teorije, specifične teorije ...), nove oblike ter načine izvajanja programa usposabljanja za življenje in delo, nove strategije dela z učenci s posebnimi potrebami, ki so vključeni v sredješolske programe, in učenci v predšolskem obdobju na področju komunikacijskih motenj, ter v praksi uvesti rešitve za inkluzijo.

4.4 BIVŠI KAZNJENCI IN ODVISNIKI

V okviru ranljive skupine Bivši kaznjenci in odvisniki smo obravnavali bivše kaznjence in odvisnike ter zdravljene odvisnike.

4.4.1 BIVŠI KAZNJENCI

4.4.1.1 NORMATIVNI OKVIR

Resorno ministrstvo oz. državno telo, ki je odgovorno za to ciljno skupino

Urejenost položaja bivših kaznjencev je razdrobljena med sektorji, zanjo pa je značilna tudi razpršenost podatkov in odsotnost osnovnih informacij. Za zagotavljanje socialne varnosti ter preprečevanje socialne izključenosti bivših kaznjencev je pristojen Direktorat za socialne zadeve. Ukrepe izvajajo pristojni centri za socialno delo v okviru rednih delovnih nalog v obliki postpenalne obravnave. Po prestani zaporni kazni opravijo z osebo razgovor, ki je namenjen ugotavljanju posameznikovih potreb in nudenju morebitne posebne pomoči. Centri nudijo pomoč v procesu resocializacije in polnovredne vključitve v normalno življenje ter delo, svetujejo ter informirajo pri urejanju problematike po odpustu iz zavoda za prestajanje kazni, pomagajo svojcem in nudijo materialno pomoč v obliki denarne socialne pomoči.⁴⁶ Posamezniku se ponudi tudi vključitev v katero izmed storitev in če želi, se ga spremlja tudi v naprej.⁴⁷

Da bi se posameznik hitreje vključil v družbo, izvaja ukrepe tudi Direktorat za trg dela in zaposlovanje, ki skrbi za povečanje zaposljivosti ter za socialno vključenost pripadnikov ranljivih ciljnih skupin. V okviru ukrepov spodbujanja zaposlovanja te ciljne skupine so ključni instrumenti programi aktivne politike zaposlovanja. Bivši kaznjenci so tako le ena izmed ciljnih skupin.

Krovna zakonodaja

Položaj bivših kaznjencev v Sloveniji s pravnimi normami ni urejen, saj se pojavljajo le kot ena izmed ranljivih skupin med pravnimi aktiv različnih resornih ministrstev.

Položaj nekdanjih kaznjencev je kot del varstva ranljivih skupin na trgu dela⁴⁸ deloma urejen v Zakonu o urejanju trga dela, ki je z ukrepi države na trgu dela usmerjen k povečanju varnosti vseh iskalcev zaposlitve, zlasti pa brezposelnih oseb.

---

⁴⁶ <http://www.csd-lj-siska.si/dejavnosti/zasvojenostPostpenala.asp>

⁴⁷ http://www.csd-celje.si/index.php?option=com_content&view=article&id=121&Itemid=318

⁴⁸ Po Zakonu o urejanju trga dela (ZUTD) so ranljive skupine oseb na trgu dela v skladu z Uredbo Komisije (ES) št. 800/2008 6. avgusta 2008 tiste skupine oseb, ki se uvrščajo med prikrajšane delavce, resno prikrajšane delavce in invalide. Na podlagi omenjene uredbe spada med **prikrajšane delavce** tista oseba, ki v preteklega pol leta ni imela redno plačane zaposlitve in je prijavljena v vsaj eni evidenci Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje (ZRSZ) ali nima dokončane srednjega poklicnega oz. tehniškega izobraževanja ali splošnega srednjega izobraževanja. To je lahko tudi oseba, ki je starejša od 50 let ali živi sama in ima enega ali več vzdrževanih članov. Med **resno prikrajšane delavce** prišteva zakon tiste osebe, ki so bile zadnjih 24 mesecev ali več nezaposlene. Med **invalide** pa prišteva tiste osebe, ki imajo na podlagi državne zakonodaje priznano invalidnost ali pa priznano omejitve, ki izhaja iz telesnih, duševnih ali psihičnih okvar.

Stanje (število predstavnikov) ciljne skupine v obdobju 2007–2013 in nacionalna sredstva, namenjena ciljni skupini

Podatki se nanašajo na četrti odstavek 109. člena Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij, po katerem se obsojencu, ki ob odpustu s prestajanja kazni brez svoje krivde nima sredstev, dodeli enkratna denarna pomoč, ki jo za denarni dodatek določajo predpisi na področju socialnega varstva. Podatke smo pridobili na Ministrstvu za finance, ki je podatke pridobilo preko Uprave za izvrševanje kazenskih sankcij in od posameznih zavodov, saj se ta strošek plačuje iz materialnih stroškov. Podrobnejših evidenc na Ministrstvu za finance nimajo.

Tabela 50: Izplačila denarne pomoči bivšim kaznjencem

Leto	Maribor	Koper	Celje	Ljubljana	Dob	Ig	SKUPAJ
2007	296,73	205,57	–	–	–	–	502,30
2008	220,00	–	–	–	–	–	220,00
2009	2.685,20	743,40	–	443,40	1.714,90	2.609,20	8.196,10
2010	3.723,00	–	1.716,93	226,80	6.280,21	3.404,07	15.351,01
2011	1.318,36	527,00	1.616,77	2.506,75	5.213,78	7.040,30	18.222,96
2012	3.726,90	2.611,17	2.857,01	6.481,15	9.217,77	4.863,16	29.757,16
2013	1.560,00	1.016,81	800,32	18.948,37	6.490,72	5.887,34	34.703,56
SKUPAJ	13.530,19	5.103,95	6.991,03	28.606,47	28.917,38	23.804,07	106.953,09

Vir: Ministrstvo RS za finance, marec 2015

Tabela 51: Število bivših kaznjencev in višina alociranih nacionalnih sredstev za izvajanje 'projektov' ranljive skupine v obdobju 2007–2014

Leto	Število odpuščenih obsojencev ⁴⁹	Višina nacionalnih sredstev, namenjenih za 'projekte' ciljne skupine
2007	922	502,30
2008	985	220,00
2009	1026	8.196,10
2010	1035	15.351,01
2011	943	18.222,96
2012	1049	29.757,16
2013	1102	34.703,56

Vir: Letna poročila Uprave RS za izvrševanje kazenskih sankcij, povzeto po

http://www.mp.gov.si/si/o_ministrstvu/ursiks_organ_v_sestavi/dokumenti/letna_porocila/

⁴⁹ Letna poročila Uprave RS za izvrševanje kazenskih sankcij. Povzeto po http://www.mp.gov.si/si/o_ministrstvu/ursiks_organ_v_sestavi/dokumenti/letna_porocila/

4.4.1.2 SEZNAM AKTIVNOSTI, KI SO JIH OMOGOČALA SREDSTVA ESS V OKVIRU 4. RP

Tabela 52: Instrumenti, v katerih so se bivši kaznjenci in odvisniki pojavili kot možni upravičenec, ter nabor upravičenih aktivnosti, ki so jih instrumenti podpirali

Instrument	Resorno ministrstvo/ posredniško telo	Aktivnosti
Javni razpis za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva	MDDSZ	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, povezane z razvojem novih ali širitvijo obstoječih tržnih dejavnosti - Usposabljanje oseb iz ranljivih ciljnih skupin za delo v okviru razvite tržne dejavnosti - Aktivnosti, namenjene ustvarjanju novih delovnih mest in zaposlovanju oseb iz ranljivih ciljnih skupin - Aktivnosti, povezane z informiranjem in obveščanjem javnosti ter promocijo ponudbe storitev/izdelkov na trgu
Javni razpis za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela	MDDSZ	<ul style="list-style-type: none"> - Informiranje, motiviranje, usposabljanje in zaposlovanje oseb iz ciljne skupine - Aktivnosti, ki spodbujajo ustvarjanje novih delovnih mest in/ali nadgrajujejo v preteklosti že uspešno razvito in preizkušeno prakso - Aktivnosti, namenjene razvoju in implementaciji novih oblik vključevanja ciljnih skupin na trg dela in uvajanju novih pristopov za zagotavljanje enakosti spolov
Javni razpis za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva II	MDDSZ	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, povezane z razvojem novih ali širitvijo obstoječih tržnih dejavnosti - Usposabljanje oseb iz ranljivih ciljnih skupin za delo v okviru razvite tržne dejavnosti - Aktivnosti, namenjene ustvarjanju novih delovnih mest in zaposlovanju oseb iz ranljivih ciljnih skupin - Aktivnosti, povezane z informiranjem in obveščanjem javnosti ter promocijo ponudbe storitev/izdelkov na trgu

Vir: Javni razpisi, razpisna dokumentacija in dokumentacija posredniških teles (poročila o izvajanju instrumentov)

4.4.1.3 USPEŠNOST VKLJUČEVANJA CILJNE SKUPINE V OKVIRU AKTIVNOSTI 4. RP

4. RP je v okviru instrumentov »Javni razpis za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela«, »Javni razpis za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva I in II« ter »Javnega razpisa za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podporo njihovi socialni vključenosti v okviru Evropskega socialnega sklada v letih 2013–2014« podprla 87 neposrednih vključitev bivših kaznjencev.

Tabela 53: Neposredne vključitve ciljne skupine v operacije 4. RP

Število vključitev v izvajanje operacij 4. RP	87
---	----

Vir: poročila o izvajanju projektov

Ker govorimo o vključitvah (in ne o številu oseb), ne moremo z gotovostjo trditi, v kolikšni meri so bili predstavniki ranljive ciljne skupine neposredno vključeni (zastopani) v aktivnostih, ki so se financirale v okviru 4. RP. Če pa bi število vključitev enačili s številom oseb bi lahko glede na podatek Uprave RS za izvrševanje kazenskih sankcij za leto 2013 zaključili, da je

bilo 7,9.% bivših kaznjencev neposredno vključenih v aktivnosti, ki so se izvajale v okviru instrumentov 4. RP.

4.4.2 ODVISNIKI IN ZDRAVLJENI ODVISNIKI

4.4.2.1 NORMATIVNI OKVIR

Resorno ministrstvo oz. državno telo, ki je odgovorno za to ciljno skupino

Resorno ministrstvo, ki je pristojno za urejanje položaja odvisnikov v družbi, je Ministrstvo za zdravje, ki opravlja zdravstveno rehabilitacijo odvisnikov. Spremlja tudi problematiko na področju preprečevanja uživanja prepovedanih drog, zmanjševanja povpraševanja po prepovedanih drogah, zmanjševanja škode zaradi uporabe prepovedanih drog in spremljanja problematike na področju zdravljenja ter reševanja socialne problematike, povezane z uživanjem prepovedanih drog. Strokovna služba za droge, ki deluje na Ministrstvu za zdravje, opravlja naslednje naloge: usklajuje medresorske priprave predloga nacionalnega programa, usklajuje medresorske predloge proračunskih sredstev, namenjenih programom za preprečevanje uživanja prepovedanih drog, obravnava uživalce prepovedanih drog, kar se financira iz proračuna, koordinira medresorsko usklajevanje za oblikovanje prioritet programov in nadzoruje ter usklajuje vzpostavitev in razvoj programov.⁵⁰

V okviru mreže javne zdravstvene službe se za opravljanje ambulantne dejavnosti preprečevanja in zdravljenja odvisnosti na primarni ravni organizirajo centri za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog. Socialno-varstvene storitve, namenjene preprečevanju in odpravljanju socialnih stisk in težav, povezanih z uživanjem prepovedanih drog, ki se izvajajo v okviru javne službe, so zlasti socialna preventiva, prva socialna pomoč, osebna pomoč in pomoč družini. Nevladne organizacije po tem zakonu izvajajo z nacionalnim programom usklajene dejavnosti ter dejavnosti javne službe na področju preprečevanja in obravnave odvisnosti od prepovedanih drog dopolnjujejo.

Za socialno rehabilitacijo (zdravljenih) odvisnikov v družbi je pristojno Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti v okviru Direktorata za socialne zadeve. Pomoč zagotavljajo pristojni centri za socialno delo, ki zasvojenosti obravnavajo in zagotavljajo pomoč v obliki svetovanja, podpore uživalcu in bližnjim, informiranja in sodelovanja z drugimi izvajalci pomoči (zdravstvene ustanove, društva ipd.).⁵¹

Centri nudijo pomoč v okviru rehabilitacijski centrov, terapevtskih skupnosti, informacijskih centrov in v okviru druge državne mreže socialnih institucij.

Vlada RS je ustanovila Komisijo Vlade RS za droge, v katero so imenovani predstavniki ministrstev, pristojnih za zdravje, notranje zadeve, izobraževanje, znanost, kulturo in šport, delo, družino in socialne zadeve, pravosodje in javno upravo, finance, obrambo, kmetijstvo in okolje ter zunanje zadeve, in predstavniki Zveze društev na področju drog Slovenije ter Zveze nevladnih organizacij na področju drog in zasvojenosti. Predsednik komisije je predstavnik ministrstva, pristojnega za zdravje. Komisija pospešuje in usklajuje vladno

---

⁵⁰ <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO1375>

⁵¹ <http://www.csd-lj-siska.si/dejavnosti/zasvojenostPostpenala.asp>

politiko, ukrepe in programe za preprečevanje uživanja prepovedanih drog, zmanjševanje povpraševanja po prepovedanih drogah, zmanjševanje škode zaradi uporabe prepovedanih drog, zdravljenje in rehabilitacijo. Vladi Republike Slovenije posreduje predlog nacionalnega programa preprečevanja in zmanjševanja uporabe prepovedanih drog ter ukrepe za izvajanje nacionalnega programa. Komisija tudi spremlja in usklajuje izvajanje nacionalnega programa ipd.⁵²

Krovna zakonodaja

Pravni okvir, ki opredeljuje obravnavo odvisnikov in njihovega zdravljenja, določa Zakon o preprečevanju uporabe prepovedanih drog in o obravnavi uživalcev prepovedanih drog. Zakon določa ukrepe za preprečevanje uporabe prepovedanih drog in obravnavo uživalcev prepovedanih drog. Ukrepe, ki zajemajo informativne, zdravstveno-vzgojne in svetovalne dejavnosti, zdravljenje, socialno-varstvene storitve, programe za reševanje socialne problematike, povezane z uživanjem prepovedanih drog, ter spremljanje uživanja prepovedanih drog, izvajajo pristojna ministrstva.

Poleg zakona problematiko odvisnosti pomembno opredeljuje tudi nacionalna strategija Resolucija o nacionalnem programu na področju prepovedanih drog 2014–2020, ki določa področja delovanja, smeri razvoja in izvedbene mehanizme.⁵³

Stanje (število predstavnikov) ciljne skupine v obdobju 2007–2013 in nacionalna sredstva, namenjena ciljni skupini

V Sloveniji je po podatkih Inštituta za javno zdravje ocena razširjenosti problematične uporabe drog z metodo ponovnega zajetja znašala v letu 2000 7.535, v letu 2001 7.399 in v letu 2004 10.654 problematičnih uporabnikov drog. V letu 2011 so izvedli oceno problematične uporabe, ki je znašala 6.100 problematičnih uporabnikov drog. Tudi v letu 2014 so se odločili za izvedbo ocene razširjenosti uporabe opiatov, pri čemer so uporabili dve bazi podatkov, in sicer iz evidenc obravnave uživalcev drog in iz ankete, opravljene med uporabniki programov zmanjševanja škode. Raziskava je pokazala, da je v Sloveniji za leto 2012 ocena 6.917 zelo tveganih uporabnikov opiatov.⁵⁴

Po podatkih Koordinacije centrov za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog (CPZOPD) se je v letu 2013 v obravnavo vključilo 4.065 oseb.⁵⁵

Število obravnavanih v mreži CPZOPD se je v obdobju 2008–2013 zmanjševalo, v letu 2013 pa se je to število v primerjavi z letom 2012 nekoliko zvišalo (slika 1). Od leta 2008 se zmanjšuje delež uporabnikov, ki so bili zdravljeni z nadomestnim zdravilom metadon, hkrati pa se povečuje delež tistih, ki so bili zdravljeni z novimi substitucijskimi zdravili.

---

⁵² <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=SKLE9458>

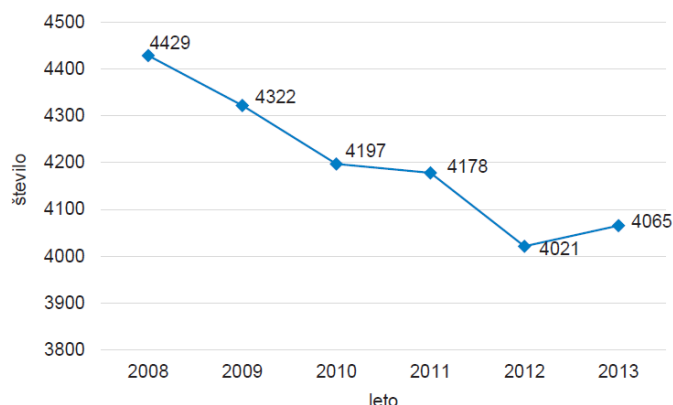
⁵³ <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=DRUG3915>

⁵⁴ http://www.ivz.si/nacionalna_porocila?pi=5&_5_Filename=attName.png&_5_MediaId=9148&_5_AutoResize=false&pl=168-5.3.

⁵⁵ http://www.ivz.si/nacionalna_porocila?pi=5&_5_Filename=attName.png&_5_MediaId=9148&_5_AutoResize=false&pl=168-5.3.

Slika 12: Število uporabnikov, vključenih v mrežo CPZOPD, v obdobju 2008–2013

Vir: Koordinacija CPZOPD

V spodnji tabeli so prikazani podatki o višini sredstev, ki jih MDDSZ namenja za programe socialne rehabilitacije zasvojenih, v okviru teh pa tudi za socialnovarstvene programe s področja prepovedanih drog.

Tabela 54: Sredstva MDDSZ za socialnovarstvene programe s področja prepovedanih drog v obdobju 2008–2013

Sredstva MDDSZ v evrih za	Programi socialne rehabilitacije zasvojenih	Programi terapevtskih skupnosti in drugih, ki omogočajo nastanitev za uporabnike drog, skupaj s pripadajočimi mrežami sprejemnih in dnevnihi centrov, centrov za reintegracijo, programov za vzporedno terapevtsko pomoč družinam uporabnikov drog in terapevtskim skupnostim alternativnih programov za uporabnike drog	Nizkopražni programi za uporabnike drog, mreže centrov za svetovanje in socialno rehabilitacijo zasvojenih s prepovedanimi drogami, ki so potrebni vsakodnevne obravnave
Leto:			
2013	2.808.813,80	1.950.639,20	858.174,60
2012	2.840.897,90		
2011	3.213.519,00		
2010	2.713.129,37*	1.575.993,26	587.876,52
2009	2.558.798,00*	1.514.458	544.492,50
2008	2.290.728,00*	1.445.691	399.013,40

* Podatek ni vsota sredstev tretjega in četrtega stolpca tabele, saj se iz postavke »Programi socialne rehabilitacije zasvojenih« poleg programov s področja prepovedanih drog financirajo še nekateri drugi socialnovarstveni programi (preventivni programi, programi s področja alkoholizma in drugih oblik zasvojenosti ter motenj hranjenja).

Vir: http://www.ivz.si/nacionalna_porocila?pi=5&_5_Filename=attName.png&_5_MediaId=9148&_5_AutoResize=false&pl=168-5.3.

Tabela 55: Število odvisnikov in bivših odvisnikov ter višina alociranih nacionalnih sredstev za izvajanje 'projektov' ranljive skupine v obdobju 2007–2014

Leto	Število	Višina nacionalnih sredstev namenjenih za 'projekte' ciljne skupine
2007	/	/
2008	4429	2.290.728,00
2009	4322	2.558.798,00
2010	4197	2.713.129,37
2011	4178	3.213.519,00
2012	4021	2.840.897,90
2013	4065	2.808.813,80

Vir: http://www.ivz.si/nacionalna_porocila?pi=5& 5 Filename=attName.png& 5 Mediald=9148& 5 AutoResize=false&pl=168-5.3 in koordinacija CZOPD 2014

4.4.2.2 SEZNAM AKTIVNOSTI, KI SO JIH OMOGOČALA SREDSTVA ESS V OKVIRU 4. RP

Tabela 56: Instrumenti, v katerih so se odvisniki in zdravljeni odvisniki pojavili kot možni upravičenec, ter nabor upravičenih aktivnosti, ki so jih instrumenti podpirali

Instrument	Resorno ministrstvo/ posredniško telo	Aktivnosti
Javni razpis za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva	MDDSZ	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, povezane z razvojem novih ali širitvijo obstoječih tržnih dejavnosti - Usposabljanje oseb iz ranljivih ciljnih skupin za delo v okviru razvite tržne dejavnosti - Aktivnosti, namenjene ustvarjanju novih delovnih mest in zaposlovanju oseb iz ranljivih ciljnih skupin - Aktivnosti, povezane z informiranjem, obveščanjem javnosti in promocijo ponudbe storitev/izdelkov na trgu
Javni razpis za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela	MDDSZ	<ul style="list-style-type: none"> - Informiranje, motiviranje, usposabljanje in zaposlovanje oseb iz ciljne skupine - Aktivnosti, ki spodbujajo ustvarjanje novih delovnih mest in/ali nadgrajujejo v preteklosti že uspešno razvito in preizkušeno prakso - Aktivnosti, namenjene razvoju in implementaciji novih oblik vključevanja ciljnih skupin na trg dela in uvajanju novih pristopov za zagotavljanje enakosti spolov
Javni razpis za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva II	MDDSZ	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, povezane z razvojem novih ali širitvijo obstoječih tržnih dejavnosti - Usposabljanje oseb iz ranljivih ciljnih skupin za delo v okviru razvite tržne dejavnosti - Aktivnosti, namenjene ustvarjanju novih delovnih mest in zaposlovanju oseb iz ranljivih ciljnih skupin - Aktivnosti, povezane z informiranjem, obveščanjem javnosti in promocijo ponudbe storitev/izdelkov na trgu

Vir: Javni razpisi, razpisna dokumentacija in dokumentacija posredniških teles (poročila o izvajanju instrumentov)

4.4.2.3 USPEŠNOST VKLJUČEVANJA CILJNE SKUPINE V OKVIRU AKTIVNOSTI 4. RP

4. RP je v okviru instrumentov »Javni razpis za spodbujanje enakih možnosti in socialne vključenosti na trgu dela«, »Javni razpis za spodbujanje razvoja socialnega podjetništva I in II« ter »Javnega razpisa za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture in podpora njihovi socialni vključenosti v okviru Evropskega socialnega sklada v obdobju 2013–2014« podprla 26 neposrednih vključitev zdravljenih odvisnikov.

Tabela 57: Neposredne vključitve ciljne skupine v operacije 4. RP

Število vključitev v izvajanje operacij 4. RP	26
---	----

Ker govorimo o vključitvah (in ne o številu oseb), ne moremo z zagotovostjo trditi, v kolikšni meri so bili predstavniki ranljive ciljne skupine neposredno vključeni (zastopani) v aktivnostih, ki so se financirale v okviru 4. RP. Če pa bi število vključitev enačili s številom oseb, bi lahko glede na podatek Koordinacije CZOPD za leto 2013 zaključili, da je bilo 0,6 % odvisnikov neposredno vključenih v aktivnosti, ki so se izvajale v okviru instrumentov 4. RP.

4.5 DRUGI BREZPOSELNI IN NEAKTIVNI, TOREJ – PROGRAMI, USMERJENI V ZMANJŠEVANJE REGIONALNIH RAZLIK (POKOLPJE), IN PROGRAMI, USMERJENI V NUDENJE POMOČI RANLJIVIM CILJNIM SKUPINAM

4.5.1.1 SEZNAM AKTIVNOSTI, KI SO JIH OMOGOČALA SREDSTVA ESS V OKVIRU 4. RP

Tabela 58: Instrumenti, v katerih so se brezposelni oziroma neaktivni pojavili kot možni upravičenec, in nabor upravičenih aktivnosti, ki so jih instrumenti podpirali

Instrument	Resorno ministrstvo/ posredniško telo	Aktivnosti
Projekt "Za Pokolpje – aktivno in dejavno"	MDDSZ	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, vezane na usposabljanje, izobraževanje, informiranje in svetovanje brezposelnim ter neaktivnim v Pokolpju in prepoznavanje novih zaposlitvenih možnosti (področje zelene ekonomije, socialnega podjetništva, turizma) - Zagotavljanje delovanja dveh info točk (Črnomelj, Kočevje) - Aktivnosti, vezane na krepitev sodelovanja z delodajalci in lokalnimi partnerji
Program »Priložnost zame«	MDDSZ	<ul style="list-style-type: none"> - Omogočanje zaposlitve za dolgotrajno brezposelne, brezposelne invalide oziroma brezposelne, ki imajo stalno prebivališče v Pokolpju za obdobje najmanj 18 mesecev - Aktivnosti, vezane na ozaveščanje širše javnosti in delodajalcev o zaposlovanju ranljivih ciljnih skupin (odpravljanje predsodkov)
»Opolnomočenje ranljivih ciljnih skupin preko informatorjev na centrih za socialno delo Slovenije«	MDDSZ	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, namenjene zagotavljanju informacij, nasvetov in pomoči ranljivim ciljnim skupinam, tj. prejemnikom javnih sredstev (materialno so to osebe s socialnimi stiskami in težavami zaradi materialne ogroženosti ter socialne izključenosti)
Dostopnost do kulturne dediščine ranljivim družbenim skupinam; neposredna potrditev operacije	MK	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, povezane z zaposlovanjem ranljivih ciljnih skupin in krepitev njihove usposobljenosti na področju dela muzejev - Aktivnosti, povezane z razvojem novih programov v muzejih in galerijah, namenjene ranljivim ciljnim skupinam, da bi jim lahko zagotovili enake možnosti do informacij o kulturni dediščini

Vir: Javni razpisi, razpisna dokumentacija in dokumentacija posredniških teles (poročila o izvajanju instrumentov)

4.5.1.2 USPEŠNOST VKLJUČEVANJA CILJNE SKUPINE V OKVIRU AKTIVNOSTI 4. RP

Tabela 59: Neposredne vključitve ciljnih skupine v operacije 4. RP

Število vključitev v izvajanje operacij 4. RP	2024 ⁵⁶ 57 (od tega 148 invalidnih oseb)
---	---

Vir: poročila o izvajanju projektov

Tabela 60: Posredne koristi od instrumentov 4. RP

Instrument	Ustvarjeni učinki	Podrobnejši opis učinkov
Program Pokolpje	6.300	Število stikov oziroma storitev v vzpostavljenih info točkah
»Opolnomočenje ranljivih ciljnih skupin preko informatorjev na centrih za socialno delo Slovenije«	40.580	V okviru projekta »Opolnomočenje ranljivih ciljnih skupin preko informatorjev na centrih za socialno delo Slovenije« je bila pomoč ranljivim ciljnim skupinam nudena v 40.580 primerih, in sicer 1.734 pripadnikom manjšin, 1.419 migrantom, 2.667 invalidnim osebam in 25.591 drugim prikrajšanim osebam.
Dostopnost do kulturne dediščine ranljivim družbenim skupinam; neposredna potrditev operacije	952	Število obiskovalcev, ki so se udeležili razstav in pedagoško andragoških programov za ranljive ciljne skupine ⁵⁸

Vir: Javni razpisi, razpisna dokumentacija in dokumentacija posredniških teles (poročila o izvajanju instrumentov)

4.6 INSTRUMENTI ČETRTE PREDNOSTNE USMERITVE, KI NISO NEPOSREDNO NAMENJENI VKLJUČEVANJU RANLJIVIH CILJNIH SKUPIN

Trije instrumenti niso neposredno nagovarjali v evalvaciji opredeljenih ciljnih skupin, temveč so bili umerjeni v ustvarjanje pogojev za inkluzivnejšo družbo in krepitev enakih možnosti. Več o vsakem posameznem instrumentu je zapisano v spodnji tabeli.

⁵⁶ od tega 112 invalidnih oseb, ki so vključene tudi v tabeli št.45

⁵⁷ od tega 36 invalidnih oseb, ki so vključene tudi v tabeli št. 45

⁵⁸ Podrobnejši pregled gradiva je pokazal, da število vključuje vse udeležence razstav oziroma andragoških programov, izvedenih v okviru projekta, pri čemer natančnejše ocene pripadnikov ranljive ciljne skupine, ki so se teh programov udeležili, ni mogoče podati.

Tabela 61: Seznam aktivnosti, ki so jih omogočala sredstva ESS v okviru 4. RP

Instrument	Resorno ministrstvo/ posredniško telo	Aktivnosti	Doseženi učinki
Opolnomočenje učencev za izboljšanje bralne pismenosti	MIZŠ	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, povezane s pripravo strokovnih podlag in modelov, da bi učence opolnomočili za izboljšanje bralne pismenosti ter dvignili kulturni ter socialni kapital - Aktivnosti, povezane z usposabljanjem učiteljev in svetovanjem šolam za ustvarjanje spodbudnega učnega okolja 	<ul style="list-style-type: none"> - Projekt je izvajal Zavod RS za šolstvo z mrežo sodelujočih šol, ki so bile izbrane s postopkom javnega povabila, pri čemer je večno šol izhajala iz socialno šibkejših okolij. V skladu s poročilom o izvajanju projekta je v letu 2014 v projektu sodelovalo nad 14.000 učencev in preko 1.300 strokovnih delavcev. Sodelujoče šole (42) so pripravile operativne načrte, v katerih so opredelile specifične cilje za doseganje napredka na vsebinskih sklopih <i>Opolnomočenje učencev za izboljšanje bralne pismenosti</i> ter <i>Dvig kulturnega in socialnega kapitala</i>.
Javni razpis za sofinanciranje projekta »Inovativno poučevanje s pomočjo sodobnih informacijsko-komunikacijskih tehnologij«	MIZŠ	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, povezane z razvojem izvedbenih kurikulumov, ki so prilagojeni učencem iz ranljivih ciljnih skupin - Aktivnosti, vezane na preizkušanje uvajanja in uporabe sodobnih IKT - Aktivnosti, povezane s preizkušanjem inovativne pedagogike ob smiselni in učinkoviti podpori IKT 	<ul style="list-style-type: none"> - Projekt se še izvaja in bo zaključen 3. 6. 2015. - Usposabljanj se je v okviru projekta udeležilo 121 udeležencev (učiteljev). V programih dostopnosti in enakih možnosti je sodelovalo 252 otrok oziroma dijakov. Projekt posredno, tj. z vključevanjem šol iz socialno šibkejših in ruralnih okolij, prispeva k zagotavljanju enakih možnosti v sistemu vzgoje in izobraževanja.
Projekt »Družini prijazno podjetje«	MDDSZ	<ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti, namenjene svetovanju in reviziji, povezane pa so s pridobitvijo certifikata Družini prijazno podjetje 	<ul style="list-style-type: none"> - Projekt se s sredstvi 4. RP sofinancira od leta 2011. V obdobju 2011–2014 je bilo podeljenih 145 osnovnih certifikatov Družini prijazno podjetje. Projekt neposredno ne naslavlja ranljivih ciljnih skupin, spodbuja pa uvajanje ukrepov za izboljšanje upravljanja s človeškimi viri. Projekt spodbuja odpravo diskriminacije na trgu dela, hkrati pa tudi enakost med spoloma, s čimer cilje 4.1 prednostne usmeritve neposredno podpira.

Vir: Javni razpisi, razpisna dokumentacija in dokumentacija posredniških teles (poročila o izvajanju instrumentov)

5. ZAKLJUČKI IN PRIPOROČILA

Vse tri prednostne usmeritve znotraj 4. RP so sicer naslavljale ranljive ciljne skupine, vendar z različnimi vsebinskimi poudarki in fokusom. Tako so se instrumenti v okviru 4.1 prednostne usmeritve osredotočali predvsem na spodbujanje razvoja socialnega podjetništva in na zaposlovanje mladih. Instrumenti 4.2 PU so bili v osnovi usmerjeni v razvoj strokovnih podlag, gradiv in prenovo učnih kurikulov, da bi se lahko ranljive skupine učinkoviteje vključevale v šolski sistem, dosegle višjo stopnjo usposobljenosti in s tem boljše vključenost v družbo ter na trg dela. Instrumenti so naslavljali zelo različne ciljne skupine, od Romov in učencev s posebnimi potrebami do migrantov. 4.3 PU je bila namenjena spodbujanju vključevanja, zaposlovanja in usposabljanja na področju kulture ter ustvarjanju pogojev za lažje vključevanje ranljivih ciljnih skupin pri dostopanju do različnih kulturnih dobrin.

S stališča doseganja ciljnih vrednosti kazalnikov ali naslavljanja specifičnih ciljev 4. RP bi lahko zaključili, da je bila 4. RP izvedena uspešno. Vendar je to le presoja z vidika načrtovano: realizirano za kazalnike, ki so navedeni v OP RČV 2007–2013. Poleg tega pa se kazalniki rezultatov in vplivov v OP RČV 2007–2013 osredotočajo le na (1) število ustvarjenih bruto delovnih mest v času trajanja pogodbenih obveznosti ali na (2) število otrok, na katere se nanašajo programi dostopnosti ter enakih možnosti v vzgoji in izobraževanju, ali na (3) zmanjšanje deleža brezposelnih invalidov in nenazadnje na (4) zmanjšanje razlike med stopnjo registrirane brezposelnosti moških in žensk, ki pa zajema le manjši delež rezultatov programov.

V okviru instrumentov 4. RP OP RČV je bilo v obdobju 2007–2014 zabeleženih 67 neposrednih vključitev pripadnikov italijanske in madžarske narodne skupnosti, 1.548 neposrednih vključitev pripadnikov drugih manjšinskih etničnih skupin, 1.129 neposrednih vključitev migrantov, 888 neposrednih vključitev Romov, 4.031 neposrednih vključitev mladih, 1.306 neposrednih vključitev invalidov in drugih funkcionalno oviranih, 1.239 neposrednih vključitev otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami, 87 neposrednih vključitev bivših kaznjencev, 26 neposrednih vključitev odvisnikov in zdravljenih odvisnikov, 2.043 neposrednih vključitev brezposelnih (neaktivnih), 987 neposrednih vključitev žensk, 143 neposrednih vključitev starejših ter 18 neposrednih vključitev drugih (npr. brezdomcev).

Pomoč so preko informatorjev na centrih za socialno delo Slovenije v 1.734 primerih prejeli pripadniki druge manjšinske etnične skupine, v 1.419 primerih migranti, v 2.667 primerih invalidi ter v 25.591 primerih druge prikrajšane osebe. Zabeleženih je 96.781 primerov pravnega in drugega svetovanja za lažje vključevanje in zagotavljanje pravic migrantov ter tujih delavcev. 193 slepih in slabovidnih je bilo vključenih v programe usposabljanja in izobraževanja za uporabo IKT.

V okviru izvajanja 4. RP je bilo opaziti nekaj nejasnosti ali pomanjkljivosti, od katerih so bile v novem finančnem obdobju 2014–2020 nekatere že poimenovane, druge pa se bo dalo pojasniti ob pripravi novih razpisov, in sicer:

- (1) Noben dokument se ni opredelil do postavljenih ciljev vrednosti OP RČV (npr., ali začrtane ciljne vrednosti izhajajo iz realnih kalkulacij). Ne obstaja dokument, v katerem bi bila celovito razložena metodologija zbiranja podatkov za kazalnike in

definicije kazalnikov (npr. da govorimo o vključitvah in ne osebah, učinki katerih instrumentov se zrcalijo v kazalnikih, kako je opredeljeno bruto delovno mesto itd.). Zaradi konstantne tako institucionalne kot tudi kadrovske fluktuacije znotraj državne uprave v RS pomanjkanje tovrstnih izhodiščnih dokumentov otežkoča delo osebam, ki spremljajo realizacijo programov in o njej poročajo EK. Obenem pa to predstavlja tudi tveganje izgube zgodovinskega spomina.

Ob pripravi OP za obdobje 2014–2020 se je za vse kazalnike pripravila celovita metodologija zbiranja podatkov z zelo jasnimi vsebinskimi definicijami kazalnikov, načini zbiranja podatkov in podobno. Za področje socialne vključenosti in zagotavljanja enakih možnosti so se pripravili skupni kazalniki, ki jih je predpisal EK, ali/in programsko specifični kazalniki, skladni s posebnostmi posameznega ukrepa. Skupni kazalniki se bodo uporabljali v razpisih vseh ministrstev.

- (2) Kazalniki zajemajo vključitve (ki izhajajo iz pogodb) in ne število vključenih oseb. V primeru, da je bila neka oseba vključena v različne aktivnosti ali instrumente večkrat, se je njena vključitev vsakokrat upoštevala. Na tak način se ne da ugotoviti, kakšen je realni učinek dodeljevanja pomoči.

Tako naj bi se v novem finančnem obdobju 2014–2020 vsakega končnega upravičenca spremljalo ob vključitvi v program in ob izstopu iz programa. Na ta način naj bi se zagotovilo, da bo oseba obravnavana le enkrat. Tovrstno spremljanje se bo vršilo na ravni posameznega projekta oziroma programa, ne pa na ravni celotnega ESS oziroma med različnimi posredniškimi telesi.⁵⁹

- (3) Po preteku pogodbenih obveznosti (ki je pogosto eno leto po zaključku projekta) se udeležencev oziroma vključenih ne spremlja več. Tako ne vemo, koliko zaposlitev, ki so bile spodbujane v okviru instrumentov 4. RP, se je ohranilo, oziroma kaj se z vključenimi dogaja. Za nedostopnost podatkov je najbolj odgovoren Zakon o varstvu osebnih podatkov, ki spremljanje zaposlitev posameznika onemogoča celo organizacijam (posredniškimi telesom ali agentom), ki so v zaposlitvene možnosti posameznika investirale. Ministrstva bi lahko pridobila podatke o zaposlitvenem statusu končnega prejemnika pomoči iz uradnih evidenc, če bi bila v pogodbe s končnimi upravičenci umeščena klavzula, ki bi jim dovoljevala pridobivati tovrstne podatke, kadar se izvaja vrednotenje.
- (4) V okviru finančnega obdobja je bil dan premajhen poudarek zagotavljanju trajnosti učinkov in rezultatov. Tako smo pri pregledu upravičencev v okviru različnih razpisov (npr. javnih razpisov MK za izbor razvojnih projektov za dvig zaposljivosti ranljivih družbenih skupin na področju kulture ter razpisa za socialno podjetništvo, ki se je izvajalo pod okriljem MDDSZ) ugotovili, da se v okviru vsakega nadaljnjega razpisa pojavlja veliko istih upravičencev s podobnimi projekti, kar daje vtis, da je delovanje določenih organizacij ali celo podjetij odvisno od izvajanja teh projektov in dodeljenih

⁵⁹ Komentar MIZŠ 12. 5. 2015: 'Za zajemanje podatkov o spremljanju končnih upravičencev je pomembno, da se podatke za kazalnike učinka zajema na začetku izvajanja operacije (npr. vstop udeleženca v program izobraževanja ali usposabljanja, zaposlitev raziskovalca v podprtem projektu), medtem ko se podatke za kazalnike rezultata zajema ob/po zaključku operacije (rok, določen za operacije, ki so sofinancirane s sredstvi ESS, je najkasneje 4 tedne po zaključku za kratkoročne kazalnike rezultata in najkasneje 6 mesecev po zaključku za dolgoročne kazalnike rezultata).'

sredstev. Verjetno bi do podobnega zaključka prišli tudi ob pregledu upravičencev, ki so se prijavili na druge javne razpise, ali celo pri primerjavi razpisov med različnimi razvojnimi prioritetaми.

PRIPOROČILO

V vse pogodbe s končnimi upravičenci je potrebno pred njihovo sklenitvijo umestiti klavzulo o pridobivanju podatkov o zaposlitvenem statusu za potrebe vrednotenja za obdobje 18 mesecev po prenehanju pogodbenih obveznosti. Potrebno je preučiti, kako bi si lahko Organ upravljanja ali posredniška telesa zagotovila enostaven dostop in križanje različnih podatkovnih baze (ISARR, ZPIS, podatkovno bazo ZRSZ). S križanjem podatkovnih baz bi se dalo ugotoviti, kako intenzivno se določena oseba vključuje v različne programe Evropske kohezijske politike (predvsem ESS), obenem pa bi se jo dalo spremljati po zaključku projektov, ki jih financira ESS. Na ta način bi dobili realnejše podatke o trajnosti zaposlitev, spodbujenih s pomočjo evropskih sredstev, in s tem objektivnejšo uspešnost programov. Delale bi se lahko tudi primerjave med instrumenti, ki nudijo le subvencijo, in instrumenti, ki omogočajo celovitejšo obravnavo posameznika (mentorstvo, dodatna usposabljanja itd.). Ravno tako nam le dostopnost tovrstnih podatkov omogoča izvedbo 'counterfactual' evalvacij vplivov, k čimer EK svoje članice spodbuja čedalje bolj intenzivno.

- (5) Opredelitev posameznih ranljivih ciljnih skupin v OP RČV 2007–2013 ni bila enoznačna ne na ravni OP ne na ravni prednostnih usmeritev oziroma instrumentov. Zaradi nejasne opredelitve so ministrstva oziroma posredniška telesa sama dodatno opredeljevala skupino, t. i. ranljivo ciljno skupino, v nekaterih primerih (npr. v razpisih socialnega podjetništva) pa je bila možnost opredelitve ranljive ciljne skupine prepuščena celo upravičencem. Če je strokovna komisija za posamezen projekt opredelitev ranljive skupine potrdila, je bila ta potrjena. Izpostaviti je mogoče tudi primer ranljive skupine mladih, ki so v okviru instrumenta MDDSZ opredeljeni kot prvi iskalci zaposlitve do 30 leta starosti, v okviru instrumenta MK – karijerne perspektive pa se v kategorijo mladih umeščajo mladi nezaposleni umetniki do dopolnjenega 37 leta starosti. To je spremljanje doseganja rezultatov in učinkov 4. RP otežkočalo.

V novem OP 2014–2020 so ranljive ciljne skupine jasno in enovito definirane, poenotene definicije pa naj bi se upoštevale tudi v razpisih posameznih posredniških teles.

- (6) Aktivna politika zaposlovanja se je izvajala preko instrumentov, ki so bili podprti tako v drugi kot tudi v četrti razvojni prioriteti. Ločnica med enimi in drugimi na prvi pogled ni najjasnejše razvidna (npr.. Priložnost zame iz 4. RP in Zaposli.me iz 2. RP). Nekatere instrumente bi bilo smotrnejše oblikovati bolj enovito in s tesnejšim sodelovanjem med različnimi resornimi ministrstvi (npr. med MDDSZ in MIZŠ v primeru Info točke za migrante in možnostmi učenja slovenščine ali npr. med MDDSZ in MK na področju invalidov ali npr. med MDDSZ in MK v primeru razpisov zaposlovanja mladih).

PRIPOROČILO

Glede na nedorečenost ciljnih skupin in osredotočenost vseh ukrepov aktivne politike zaposlovanja na t. i. ranljive ciljne skupine, je v novem programskem obdobju v okviru ESS smiselno nadaljevati s horizontalno obravnavo ranljivih ciljnih skupin, in

sicer pri vseh prednostnih usmeritvah. Hkrati pa naj se v okviru posebne razvoje prioritete oblikujejo ožji in bolj ciljno usmerjeni ukrepi, ki bi osebo iz ranljive ciljne skupine obravnavali celostno. Celostna obravnava naj bi pred morebitno subvencijo za zaposlitev vključevala predvsem aktivnosti, kot so svetovanje, usposabljanje, motiviranje, psihosocialna pomoč, pravno svetovanje in druge morebitne podporne storitve. Hkrati priporočamo, da se programi, ki se osredotočajo zgolj na pripravo modelov in strategij za vključevanje v sistem vzgoje in izobraževanja, ne financirajo v okviru ESS sredstev. Namesto tega naj bodo ta sredstva raje namenjena uvajanju ali/in nadgradnji razvitih modelov v praksi.*

* Pripombe MIZŠ na priporočilo, posredovane 12. 5. 2015, se nahajajo v Prilogi št. 3.

V okviru nove finančne perspektive 2014–2020 resorji tesneje sodelujejo pri oblikovanju enovitih ukrepov za izboljšanje socialne vključenosti ranljivih ciljnih skupin.

- (7) Nekateri projekti oziroma instrumenti, ki so bili usmerjeni v razvoj novih oblik usposabljanja ali razvoj novih kurikulumov, so si za cilje zastavili samo pripravo novih metod, metodologij itd., ne pa tudi njihovo uvajanja po vsej Sloveniji. Tako obstaja nevarnost, da so pri posameznem upravičencu rezultati na voljo le omejeni skupini končnih porabnikov.

PRIPOROČILO

V primerih, ko se razvijajo nove oblike usposabljanja ali novi kurikuli, je potrebno pripraviti načrt diseminacije, uveljavljanja in izvajanja pilotnih storitev/aktivnosti tudi po zaključku programov, saj se s tem zagotovi trajnost učinkov ter učinkovita poraba denarja.

** Pripombe MIZŠ na priporočilo, posredovane 12. 5. 2015, se nahajajo v Prilogi št. 3.

V Sloveniji se je v večini razpisov upošteval regionalni vidik, po katerem so prijavitelji iz depreviligriranih statističnih regij pri ocenjevanju vlog prejeli dodatne točke, vendar pa se elektronske evidence o domicilu prijaviteljev ali celo upravičencev niso vodile. Ravno tako ne obstajajo regionalne evidence o tem, kolikšen delež določene ciljne skupine v neki regiji sploh živi. Tako lahko dobimo napačno predstavo o tem, da so bili prijavitelji iz določene 'razvite' regije privilegirani, čeprav jih večinski delež živi prav tam in privilegiranosti pravzaprav ni. Ravno tako se je potrebno vprašati o smotrnosti vključevanja regionalnega vidika v ukrepe, ki zadevajo specifične ranljive skupine. Invalid iz Prekmurja se namreč sooča s podobnimi težavami kot na primer invalid iz Goriške ali Posavske regije. Težave specifičnih regij bi bilo zato smotrneje reševati s posebnimi regionalnimi programi, kakršen je na primer program Za Pokolpje.

Nenazadnje pa se je potrebno vprašati, kaj želimo s programi socialne vključenosti doseči in na kakšen način bomo to merili. Ali se uspešnost spodbujanja socialne vključenosti sploh lahko realno meri v številu ustvarjenih bruto delovnih mest, zmanjšanju brezposelnosti itd., če vemo, da so te skupine 'dolgotrajno nezaposljive oziroma nezaposljive'? Socialna vključenost omogoča reaktivacijo ljudi, da ti ne bi zdrsnili v popolno apatijo in brezdelje, s čimer bi bili izključeni iz družbe. V večini primerov se lahko realno pričakuje, da bodo po končanem projektu zopet brez dela. Zakaj torej na ravni rezultatov meriti nekaj, kar se že v naprej pričakuje kot realno nedosegljivo?

V primeru instrumentov socialnega vključevanja bi si bilo za cilj smotrneje zastaviti % socialno izključenih, ki bodo za obdobje 1–2 let, lahko pa tudi več let vključeni v različne programe. Za posamezne ciljne skupine bi bilo potrebno pripraviti specifične programe, usklajene z njihovimi zmožnostmi in potrebami. Vendar pa to za vse ranljive ciljne skupine ne bo mogoče, saj se ob popisu prebivalstva podatki o številu pripadnikov za nekatere ranljive ciljne skupine (kot so npr. pripadniki različnih manjšinskih etničnih skupin) ne bodo več zbirali, obstoječi podatki pa so zastareli.

PRILOGE

PRILOGA 1: SEZNAM OPRAVLJENIH RAZGOVOROV

Ime in priimek	Institucija/podjetje
Petra Jerina	Služba Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko
Biserka Močnik	Ministrstvo za kulturo
Danijela Šegula	Ministrstvo za kulturo
Vida Koporc Sedej	Ministrstvo za kulturo
Tatjana Likar	Ministrstvo za kulturo
Alja Dražumerič	Ministrstvo za kulturo
Tanja Perko	Ministrstvo za kulturo
Tit Neubauer	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
Vlasta Šemrov	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
Tjaša Štamcar	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
Tatjana Pezdir	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
Katarina Banko	Ministrstvo za kulturo
Erika Rustja	Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
Danica Vuković	Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve
Polona Samec	Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve

PRILOGA 2: FINANCIRANJE VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA OTROK IN MLADOSTNIKOV ROMOV TER MIGRANTOV IN OTROK S POSEBNIMI POTREBAMI V OKVIRU INTEGRALNEGA PRORAČUNA MIZŠ

Od sprejetja Strategije vzgoje in izobraževanja **Romov** v Republiki Sloveniji leta 2004 ter njene dopolnitve leta 2011 Slovenija pripravlja različne ukrepe. V letu 2015 se pripravlja Nacionalna strategija vključevanja Romov za obdobje 2015–2020. Za izobraževanje Romov je bilo v zadnjih letih namenjenih več finančnih sredstev (tako nacionalnih kot iz Evropskega socialnega sklada) in doseženi so bili pomembni premiki.

a) Ministrstvo zagotavlja iz državnega proračuna sredstva za plačilo višjih stroškov za oddelke **otrok Romov v vrtcih**. Višji stroški za delovanje oddelkov otrok Romov se določijo tako, da se morebitni višji stroški izkažejo glede na stroške dela (pri izvajanju programa za vsaj tri ure dnevno se zagotavlja razmerje štirih otrok na zaposlenega v oddelku prvega starostnega obdobja oziroma sedem otrok na zaposlenega v oddelku drugega starostnega obdobja) in stroške materiala. Posamezni dodatni materialni stroški so: igrače, didaktični material, čistila, brisače, škornji, copatki itd. Zakonsko so opredeljeni kot višji tisti stroški, ki presegajo višino sredstev, zagotovljenih v rednih oddelkih vrtcev.

b) Država posebej obravnava in tudi **šolam** priznava ugodnosti za vzgojo in izobraževanje romskih učencev. Za individualno ali skupinsko delo z romskimi učenci ministrstvo namenja dodatna finančna sredstva, postavljeni so bili ugodnejši normativi za oddelke z Romi, ministrstvo pa je financiralo tudi razvojno-raziskovalne naloge, povezane s problematiko uspešnejšega vključevanja učencev Romov ter standardizacijo romskega jezika kot podlage za njegovo poučevanje. Takšno financiranje je kontinuirano in se zagotavlja iz integralnega proračuna. Tako je bilo v osnovnih šolah v šolskem letu 2013/14 dodatno financiranih 18 delovnih mest drugega učitelja v 1. razredu, 65 delovnih mest svetovalnega delavca in učitelja DSP za učence Rome ter 2,9 delovnih mest gospodinjca. V skladu z merili za oblikovanje oddelkov je v osnovni šoli normativ v oddelku, v katerem so najmanj trije romski učenci, znižan. Zato je bilo v šolskem letu 2013/14 v osnovnih šolah oblikovanih dodatnih 50 oddelkov na razredni stopnji in dodatnih 23 oddelkov na predmetni stopnji.

Poleg tega je potrebno opozoriti, da se v slovenskih šolah izvajajo tudi izbirni predmeti na temo romske kulture, zgodovine in jezika. V letu 2013/2014 je na 4 šolah predmet obiskovalo 29 učencev, v letu 2013/2014 pa je na 6 šolah predmet obiskovalo 55 učencev.

Za sofinanciranje učnih pripomočkov in nekaterih stroškov, povezanih z dnevi dejavnosti ter ekskurzijami za učence Rome, se zagotavljajo sredstva v povprečni višini 69,60 EUR na učenca Roma letno.

Tabela 62: Integralna sredstva MIZŠ, namenjena za romsko populacijo

Vsebina	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Predšolska vzgoja	58.463	59.593	6.336	6.769	31.587	12.498	11.881	9.427
Osnova šola (prehrana učencev, šola v naravi)	1.292.648	1.284.041	1.919.784	1915.249	1.851.077	1.772.085	1.714.433	1.714.433

Vir: Interni podatki MIZŠ, realizacija

c) Ljudske univerze izvajajo različne projekte oziroma aktivnosti, ki vključujejo naslednje dejavnosti za **izobraževanje odraslih Romov**: informiranje in svetovanje za brezposelne, osnovne šole za odrasle, projektno učenje za mlajše odrasle, začetna integracija priseljencev, dvig ravni pismenosti in izobrazbe, neformalno učenje odraslih, študijski krožki, posebni program za etnično skupino Romov (institucionalno usposabljanje in priprava na NPK ter svetovanje), samostojno učenje v središčih za samostojno učenje, center medgeneracijskega učenja, udeleženci borze znanja, srednješolsko izobraževanje (npr. ekonomski tehnik), drugi projekti za odrasle Rome, kot so EXP-ROM, MS4ROW (to so projekti, ki jih sofinancira EACEA), zaposlitev v okviru JD (pomoč Romom pri socializaciji).

d) V obdobju 2007–2014 se je za potrebe romske skupnosti izvajala še vrsta drugih projektov, med katerimi so na primer (1) Projekt Zagotavljanje dostopa do kakovostnih predšolskih programov romskim otrokom in njihovim staršem (PPROS), (2) Mreža »Romani Early Years Network Slovenia« (REYN Slovenija), (3) Razvojno-raziskovalni center pedagoških iniciativ Korak za korakom, ki ga vodi Pedagoški inštitut, izvaja pa tudi tematske konference, ki jih financirajo naročniki (vrtci in OŠ).

Vsakemu otroku in mladostniku, vključenemu v obvezni del sistema vzgoje in izobraževanja, je država dolžna zagotavljati enake pravice, ne glede na državljanstvo, stalno bivališče, etnično pripadnost ali druge spremenljivke. Skupni imenovalec otrok **migrantov** so predvsem primanjkljaji, s katerimi se soočajo ob vstopu v slovenski sistem vzgoje in izobraževanja. Težava je predvsem neznanje oziroma pomanjkljivo znanje slovenskega jezika, pri nekaterih pa tudi slabša socializacija in breme tragičnih izkušenj, ki jih nekateri otroci nosijo s seboj (predvsem begunci, prosilci za azil ter osebe pod mednarodno zaščito). Poleg tega se migranti pogosto znajdejo v socialno manj ugodnih življenjskih okoliščinah (npr. socioekonomske okoliščine in nižja izobrazbena raven staršev). Prav zaradi teh t. i. izhodiščnih primanjkljajev je tem otrokom in mladostnikom potrebno za uspešno vključevanje v družbo zagotoviti dodatne možnosti.

V skladu s smernicami za vključevanje otrok priseljencev v vrtce in šole ter Strategijo vključevanja otrok, učencev in dijakov migrantov v sistem vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji sta vzgoja in izobraževanje za uspešno uresničevanje vključevanja otrok migrantov dejavnika, ki najučinkoviteje prispevata k zagotavljanju enakih možnosti za uspešen osebni

razvoj ter vključevanje v delo in družbeno življenje vseh, ne glede na izvor, spol, prepričanje in druge značilnosti. Tako lahko zaradi nepoznavanja jezika, razlik med kulturama družin in novega okolja ter razlik v šolskih sistemih in izobraževalnih programih držav otrok migrantov in Slovenije lažje premagujejo težave pri učenju.

Tabela 63: Integralna sredstva MIZŠ, namenjena za učenje slovenskega jezika v OŠ in SŠ

	2008/2009	2009/2010	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Tečaj slovenskega jezika v OŠ	145.847 €	127.674 €	192.353,40	242.632,74	194.645,88	220.651,20
Tečaj slovenskega jezika v SŠ	N.a.	N.a.	36.357,30	28.894,80	38.279,64	30.208,20

Vir: Interni podatki MIZŠ

Tabela 64: Integralna sredstva MIZŠ, namenjena za usposabljanje učiteljev in učenje materinega jezika otrok migrantov

Področje	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Usposabljanje učiteljev	1.352	1610	0	0	2.510	691	1.083	2.748
Učenje materinega jezika	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000

Vir: Interni podatki MIZŠ

Vrednosti med seboj sicer ne moremo sešteti, vendar bi lahko ocenili, da se za otroke migrantov v povprečju namenja 267.000 EUR na leto.

Programi vseh vrst ter stopenj s prilagojenim izvajanjem vzgoje in izobraževanja ter dodatno strokovno pomočjo se izvajajo v vrtcih in šolah v rednih oddelkih. Vanje se vpisuje večina **otrok s posebnimi potrebami** (90 %). V prilagojene in posebne programe za otroke s posebnimi potrebami, ki se izvajajo v posebnih oddelkih (ali enotah) v rednih vrtcih in osnovnih šolah (21 šol), specializiranih osnovnih šolah (27), javnih zavodih za vzgojo in izobraževanje otrok ter mladostnikov s posebnimi potrebami (16) in javnih socialnovarstvenih zavodih (5), pa se vpisuje vse manjši del teh otrok. Vzgojne programe za otroke s čustvenimi in vedenjskimi motnjami izvajajo le javni zavodi za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami. Vzgoja in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami se financira iz javnih sredstev. Lokalne skupnosti lahko ustanovljajo specializirane javne osnovne šole za izobraževanje otrok s posebnimi potrebami, javne zavode pa lahko ustanovlja le država.

Otrokom in mladostnikom s posebnimi potrebami je bilo leta 2013 na voljo 29 domov za trajno ali začasno bivanje, od tega je bilo 5 socialnovarstvenih zavodov. Namenjeni so bili različnim skupinam otrok glede na njihove posebne potrebe: za otroke z motnjami v duševnem razvoju (6 domov in 3 dijaški domovi), za gibalno ovirane otroke (2 domova), za slepe in slabovidne otroke, za gluhe in naglušne otroke (2 domova) ter za otroke s čustvenimi in vedenjskimi motnjami (11 domov). V domsko oskrbo je bilo ob koncu leta 2013 vključenih 1.332 otrok s posebnimi potrebami, od česar je bilo 1.064 otrok v celodnevni, 268 pa v dnevni varstvu. V domski oskrbi je bilo leta 2013 skoraj 2 % več otrok kot leto poprej, torej leta 2012.

Ob koncu šolskega leta 2012/13 je bilo v rednih programih 10.040 učencev s posebnimi potrebami ali 6,5 % vseh otrok, vpisanih v osnovnošolsko izobraževanje.

Za različne skupine otrok s posebnimi potrebami je v rednih izobraževalnih programih zagotovljena delna individualizacija s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo. Ta se lahko izvaja kot pomoč za premagovanje primanjkljajev, ovir oziroma motenj, kot učna pomoč in kot pomoč za ustvarjanje podpornega okolja. Prilagodijo se lahko organizacija učnega dela, način preverjanja in ocenjevanja znanja ter napredovanje in časovna razporeditev pouka. Po potrebi se lahko prilagodijo tudi prostor in učni pripomočki. Otroku s posebnimi potrebami se lahko dodeli stalni ali začasni spremljevalec.

V prilagojenih izobraževalnih programih z enakovrednim izobrazbenim standardom se lahko prilagodita še predmetnik in način eksternega preverjanja znanja, v tistih z nižjim izobrazbenim standardom pa tudi učni načrti, vzgojno-izobraževalna obdobja in pogoji za dokončanje izobraževanja.

Ocenjena vrednost integralnega dela proračuna MIZŠ je 98.446.091 EUR in zajema naslednje stroške: OŠ – zavodi za otroke s PP, OŠPP, prevozi (zavodi in OŠPP), DSP (učna pomoč v OŠ in sistemizirana DM) in spremljevalci ter SŠ – DSP, spremljevalci in koordinatorji.

Za obdobje 2007–2014 so se sredstva glede na število učencev sicer spreminjala, vendar so se v povprečju gibala približno 100.000 EUR na leto.

PRILOGA 3: PRIPOMBE NA DOLOČENA PRIPOROČILA VREDNOTENJA, KI JIH JE POSREDOVALO MIZŠ

PRIPOROČILO

Glede na nedorečenost ciljnih skupin in osredotočenost vseh ukrepov aktivne politike zaposlovanja na t. i. ranljive ciljne skupine, je v novem programskem obdobju v okviru ESS smiselno nadaljevati s horizontalno obravnavo ranljivih ciljnih skupin, in sicer pri vseh prednostnih usmeritvah. Hkrati pa naj se v okviru posebne razvoje prioritete oblikujejo ožji in bolj ciljno usmerjeni ukrepi, ki bi osebo iz ranljive ciljne skupine obravnavali celostno. Celostna obravnava naj bi pred morebitno subvencijo za zaposlitev vključevala predvsem aktivnosti, kot so svetovanje, usposabljanje, motiviranje, psihosocialna pomoč, pravno svetovanje in druge morebitne podporne storitve. Hkrati priporočamo, da se programi, ki se osredotočajo zgolj na pripravo modelov in strategij za vključevanje v sistem vzgoje in izobraževanja, ne financirajo v okviru ESS sredstev. Namesto tega naj bodo ta sredstva raje namenjena uvajanju ali/in nadgradnji razvitih modelov v praksi.*

Eno izmed glavnih priporočil Sveta v zvezi z Nacionalnim reformnim programom Slovenije 2013 in 2014 je zmanjšati neuskkljenosti kvalifikacij s potrebami trga dela, zato si moramo prizadevati, da pridobijo mladi v času izobraževanja znanja, kompetence in spretnosti, ki jim bodo zagotavljale uspešno vključevanje na trg dela in v družbo. Slovenija mora zato največ pozornosti nameniti krepitvi splošnih in poklicnih kompetenc mladih, ki so ključne za izboljšanje kreativnosti, podjetnosti ter inovativnosti in pri katerih izkazujejo slabše učne dosežke. Specifične poklicne kompetence so namreč ključnega pomena za specifično področje dela in prehod na nova delovna področja, medtem ko so splošne kompetence dolgoročnejšega pomena za zmanjševanje neuskkljenosti, saj merijo sposobnosti, ki so vezane na prilagajanje različnim potrebam in zaposljivosti, ter jih je treba razvijati celostno. Eden ključnih ukrepov za doseganje tega cilja je razvoj inovativnih učnih okolij in uvajanje metod ter pedagoških praks tudi z vključevanjem novih tehnologij (npr. razvoj inovativnih učnih gradiv, interdisciplinarnih predmetov, novih pedagoških modelov in novih oblik učenja), ki bodo zagotavljale dvig vseh osmih splošnih – (1) komunikacija v maternem jeziku, (2) komunikacija v tujih jezikih, (3) številna predstavljivost in kompetence v matematiki, naravoslovju in tehnologiji (analitično razmišljanje in reševanje problemskih nalog), (4) informacijska in komunikacijska tehnologija (IKT), (5) učenje učenja, (6) medosebne, medkulturne in družbene kompetence (timsko delo), (7) inovativnost in podjetnost (kreativnost) ter (8) kulturna zavest in izražanje – in poklicnih kompetenc učiteljev, dijakov in študentov.

Modeli in dobre prakse, ki so bili na področju izobraževanja razviti v obdobju 2007–2013, bodo v programskem obdobju 2014–2020 implementirani na večjem številu šol, nadgrajeni pa bodo z inovativnimi učnimi praksami. Te vključujejo razvijanje pristopov skupnega in družbenega učenja, prilagojene so individualnim potrebam učečih in utemeljena na mrežnem pristopu, temeljijo na horizontalno povezanih aktivnostih, uporabljajo odprte učne vire, gojijo odprtost navzven (povezane učne skupnosti), globalno so povezane, izkoriščajo najnovejše izsledke znanosti, raziskav in razvoja, so tehnološko napredne (uporaba IKT), poudarjajo

načelo učenja kjerkoli, kadarkoli, s pomočjo kogarkoli in s katerimikoli orodji ter temeljijo na krepitvi zmožnosti učečih in ne zgolj na pridobivanju informacij. Že razvite pedagoške prakse bodo nadgrajene z možnostmi, ki jih sodobna tehnologija zagotavlja pri uveljavljanju učinkovite individualizacije, vzporedno pa se bodo izboljšale kompetence strokovnih delavcev na področju izobraževanja za izvajanje novih, inovativnih učnih metod in praks.

Razvoj in implementacija inovativnih učnih praks je pomembna za vse ciljne skupine, vendar je njen pomen v vzgoji in izobraževanju ranljivih skupin še toliko večji, saj sta tu individualni pristop ter uporaba novih pristopov še bolj poudarjena.

Implementacija že razvitih modelov je tesno povezana z njihovo nadgradnjo, saj se morajo sistemi usposabljanja in izobraževanja na družbene spremembe, tehnološki razvoj in spremembe na trgu dela hitro odzivati. Pilotne izvedbe so v tem okviru ključne, saj omogočajo, da se v praksi preveri, katere rešitve lahko štejemo kot primere dobre prakse in jih je smiselno diseminirati na celoten sistem oz. jih spodbujati ter krepiti še naprej. Način poučevanja se mora namreč prilagajati novim okoliščinam in zato je na tem področju nujno potreben ter pomemben nenehen razvoj.

Z vidika trajnosti razvoja smo ugotovili, da je ključnega pomena vzpostavitev mreže VIZ, v okviru katere si bodo lahko v pilotnih izvedbah med seboj izmenjevali primere dobrih praks ter svoje izkušnje. Zato Šola za ravnatelje kot javni zavod, ki ga je ustanovilo MIZŠ v skladu z 28. členom ZOFVI, organizira letne posvete, ki so namenjeni predvsem temu, da VIZ-i izmenjajo mnenja ter predstavijo primere dobrih praks, ki se lahko širijo še na ostale VIZ-e.

Ministrstvo je določene modele, ki so bili razviti v tej finančni perspektivi in so se izkazali kot zelo uspešni oz. učinkoviti, prepoznalo kot primere dobrih praks, zato bo v novi finančni perspektivi v okviru projektov od prijaviteljev pričakovalo, da jih bolj uporabijo ali še nadgradijo.

PRIPOROČILO

V primerih, ko se razvijajo nove oblike usposabljanja ali novi kurikuli, je potrebno pripraviti načrt diseminacije, uveljavljanja in izvajanja pilotnih storitev/aktivnosti tudi po zaključku programov, s tem pa zagotovi trajnost učinkov ter učinkovito porabo denarja.

Vsa gradiva, oblike usposabljanja ter novi modeli/kurikuli so prosto dostopni in jih lahko vsi VIZ-i, ki v projekt niso bili vključeni, uporabijo. Poleg tega mora vsak upravičenec že ob prijavi predvideti aktivnosti, s katerimi bo zagotavljal diseminacijo rezultatov projekta. Upravičenci morajo svoja gradiva/rezultate objaviti na spletni strani projekta, večina jih ob koncu izvede tudi zaključno konferenco, na kateri med udeležence razdelijo gradivo ali pa ga pošljejo zainteresirani javnosti, projekti in njihovi rezultati pa se pogosto predstavijo tudi na različnih posvetih, konferencah ali podobnih srečanjih. Upravičenci torej ves čas trajanja projekta skrbijo za obveščanje javnosti o svojem delu in predvsem o rezultatih projekta ter s tem nadaljujejo tudi po koncu projekta. Kot že rečeno, se razvite strokovne podlage, kurikuli, novi modeli itd. vpeljujejo v prakso oz. sistem preko usposabljanj strokovnih delavcev, z nadgrajevanjem vsebin v okviru drugih projektov oziroma so kot javni rezultati na voljo vsej strokovni in širši javnosti, s čimer se zagotavlja diseminacija ter trajnost učinkov.

Pri tem je potrebno posebej opozoriti na specifičnost šolskega sistema, ki ima predvsem izredno visoko stopnjo avtonomije tako samih vzgojno-izobraževalnih zavodov kot tudi strokovnih delavcev. Slednji so namreč strokovno avtonomni in lahko sami presodijo, katere vsebine oz. prakse bodo pri svojem delu uporabljali, to pa se močno odraža pri vpeljevanju novosti v vzgojo in izobraževanje. Glede na navedeno torej velja, da vseh aktivnosti/storitev, ki so bile s pomočjo projektov razvite in implementirane na določen del populacije, ni mogoče vsem predpisati kot obvezne. Z različnimi izobraževanji, konferencami, posveti ipd. se seveda spodbuja diseminacija in s tem zagotavljajo učinki projektov tudi po njihovem zaključku, praviloma pa tega ni mogoče zahtevati od vseh VIZ-ov (razen če bi se spremenila področna zakonodaja, ki bi to predvidela za vse VIZ-e).

Novorazvite oblike usposabljanja, ki so bile uspešne in bi jih bilo smiselno nadaljevati ali nadgraditi, se izvajajo tudi po koncu izobraževanja, pri čemer se sredstva zanje zagotovijo iz drugih virov.

---

i

http://www.mnz.gov.si/si/o_ministrstvu/organiziranost/direktorat_za_upravne_notranje_zadeve_migracije_in_naturalizacijo/